

HOTĂRÂRE
cu privire la aprobarea Regulamentului privind cadrul
de administrare a activității băncilor

nr.322 din 20.12.2018

Monitorul Oficial nr.1-5/56 din 04.01.2019

* * *

ÎNREGISTRAT:

Ministerul Justiției

al Republicii Moldova

nr.1400 din 28 decembrie 2018

Prezenta hotărâre transpune art.76; art.79 lit.a); art.83 alin.(1) și alin.(3), primul paragraf; art.85 alin.(1); art.86, art.87; art.88 alin.(2); art.92 alin.(2) lit.d-g); art.94 alin.(1) lit.e) și h); art.95 alin.(2) din Directiva 2013/36/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 cu privire la accesul la activitatea instituțiilor de credit și supravegherea prudențială a instituțiilor de credit și a firmelor de investiții, de modificare a Directivei 2002/87/CE și de abrogare a Directivelor 2006/48/CE și 2006/49/CE, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 176 din 26 iunie 2013, astfel cum a fost modificată ultima oară prin Directiva (UE) 2018/843 a Parlamentului European și a Consiliului din 30 mai 2018 și transpune art.3-12, 14-19 și art.21 din Regulamentul delegat (UE) 2016/1075 al Comisiei din 23 martie 2016 de completare a Directivei 2014/59/UE a Parlamentului European și a Consiliului cu privire la standardele tehnice de reglementare care precizează conținutul planurilor de redresare, al planurilor de rezoluție și al planurilor de rezoluție a grupului, criteriile minime pe care autoritatea competentă trebuie să le examineze în ceea ce privește planurile de redresare și planurile de redresare a grupului, condițiile de acordare a sprijinului financiar intragrup, cerințele privind evaluatorii independenți, recunoașterea contractuală a competențelor de reducere a valorii contabile și de conversie, procedurile și conținutul cerințelor de notificare și ale avizului de suspendare și funcționare operațională a colegiilor de rezoluție (Text cu relevanță pentru SEE), publicat în jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 184 din 8 iulie 2016.

În temeiul art.27 alin.(1) lit.c) din [Legea nr.548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei](#) (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1995, nr.56-57, art.624), cu modificările ulterioare și art.38, 39, 43 și 44 alin.(5) din [Legea nr.202/2017 privind activitatea băncilor](#) (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, nr.434-439, art.727), cu modificările ulterioare, Comitetul executiv al Băncii Naționale a Moldovei

[Clauza de armonizare completată prin Hot.BNM nr.275 din 29.12.2022, în vigoare 13.04.2023]

[Clauza de armonizare completată prin Hot.BNM nr.220 din 03.11.2022, în vigoare 30.12.2022]

[Clauza de armonizare modificată prin Hot.BNM nr.93 din 27.05.2021, în vigoare 11.10.2021]

HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Regulamentul privind cadrul de administrare a activității băncilor, conform anexei.
2. Se abrogă Regulamentul privind cadrul de administrare a activității băncii, aprobat prin [Hotărârea nr.146/2017](#) cu privire la aprobarea și abrogarea unor acte normative ale Băncii Naționale a Moldovei (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2017, 201-213, art.1183), înregistrată la Ministerul Justiției cu nr.1229 din 14 iunie 2017.
3. La data intrării în vigoare a prezentei hotărâri, băncile vor dispune de un cadru de administrare a activității ce corespunde prevederilor regulamentului menționat la punctul 1.

4. Fără a aduce atingere pct.5-6, prezenta hotărâre intră în vigoare în termen de 3 luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

5. Băncile, în termen de până la 30 aprilie 2019, vor prezenta primele raportări privind procesul de evaluare a adecvării capitalului intern (ICAAP) pentru situația din 31 decembrie 2018.

6. Băncile, în termen de 9 luni de la data intrării în vigoare a prezentei hotărâri, vor evalua adecvarea la nivel colectiv a membrilor consiliului băncii conform cerinței prevăzute în punctul 15 din regulamentul menționat la punctul 1, utilizând criteriile de evaluare a independenței membrului consiliului băncii prevăzute la punctele 16 și 17 din regulamentul menționat la punctul 1 și vor întreprinde măsurile necesare pentru conformarea băncii cerinței prevăzute la punctul 15 din regulamentul menționat la punctul 1.

**PREȘEDINTELE
COMITETULUI EXECUTIV
AL BĂNCII NAȚIONALE A MOLDOVEI Octavian ARMAȘU**

nr.322. Chișinău, 20 decembrie 2018.

Anexă
la Hotărârea Comitetului executiv
al Băncii Naționale a Moldovei
nr.322 din 20 decembrie 2018

Notă: Pe tot parcursul Regulamentului cuvintele „procesul intern de evaluare a adecvării capitalului”, la orice formă gramaticală, se substituie cu cuvintele „procesul de evaluare a adecvării capitalului intern”, la forma gramaticală respectivă, conform Hot.BNM nr.93 din 27.05.2021, în vigoare 11.10.2021

REGULAMENT privind cadrul de administrare a activității băncilor

TITLUL I DISPOZIȚII GENERALE

Capitolul I DOMENIUL DE APLICARE

1. Presentul regulament se aplică băncilor din Republica Moldova și sucursalelor băncilor străine deschise pe teritoriul Republicii Moldova și stabilește cadrul de administrare a activității acestora pentru asigurarea unei gestiuni a riscurilor efective și prudente.

2. Sucursala unei bănci străine, deschise pe teritoriul Republicii Moldova, poate să se conducă de politicile privind cadrul de administrare ce reglementează activitatea societății-mamă cu condiția respectării cerințelor stabilite de legislația Republicii Moldova și de prezentul regulament. În caz contrar, conducerea sucursalei băncii străine trebuie să-și stabilească propriile politici și să evalueze orice decizii sau practici la nivel de grup, pentru a se asigura că acestea nu duc la încălcarea de către sucursală a prevederilor legislației Republicii Moldova sau a regulilor prudențiale aplicabile pe teritoriul Republicii Moldova.

Capitolul II DEFINIȚII

3. Termenii și expresiile utilizate în prezentul regulament au semnificațiile prevăzute în [Legea nr.202/2017](#) privind activitatea băncilor (*în continuare*: Legea nr.202/2017), [Legea nr.548/1995](#) cu privire la Banca Națională a Moldovei (*în continuare*: Legea nr.548/1995), [Legea nr.232/2016](#) privind redresarea

și rezoluția băncilor (în continuare – [Legea nr.232/2016](#)) și în actele normative ale Băncii Naționale emise întru aplicarea acestora.

[Pct.3 completat prin Hot.BNM nr.220 din 03.11.2022, în vigoare 30.12.2022]

4. În sensul prezentului regulament, termenii și expresiile de mai jos au următoarele semnificații:

apetit la risc – nivelul absolut al riscurilor și tipurile acestora, pe care o bancă este dispusă să și le asume în limita capacității sale de risc, conform modelului de afaceri în vederea realizării obiectivelor sale strategice;

audit statutar – auditul obligatoriu al situațiilor financiare individuale și al situațiilor financiare consolidate, după caz, prevăzut la art.85 (2) din [Legea nr.202/2017](#);

capacitatea de risc – gradul maxim al riscurilor pe care o bancă este capabilă să și-l asume, ținând cont de capitalul propriu al acesteia, de capacitățile de a gestiona și controla riscurile, precum și de constrângerile de reglementare;

capital intern – fondurile proprii ale băncii necesare pentru acoperirea pierderilor viitoare neașteptate, la un nivel de încredere selectat pentru un anumit orizont de timp. Acesta reprezintă o formă de cuantificare a riscului și leagă capitalul de riscurile specifice băncii, indiferent de existența activelor;

cultura privind riscurile – normele, atitudinile și conduita unei instituții în ceea ce privește conștientizarea, asumarea și administrarea riscurilor, precum și mecanismele de control care stau la baza deciziilor privind riscurile;

control intern – un sistem care asigură desfășurarea unor operațiuni eficiente, controlul corespunzător al riscurilor, desfășurarea prudentă a activității, credibilitatea informațiilor financiare și nefinanciare raportate, atât intern, cât și extern, precum și conformitatea cu cadrul legal și de reglementare, cerințele de supraveghere și regulile și deciziile interne ale băncii;

eveniment idiosincratic – un eveniment care riscă să aibă consecințe negative grave pentru o singură bancă;

eveniment sistemic – un eveniment care riscă să aibă consecințe negative grave pentru sistemul financiar sau economia reală;

funcții critice – astfel cum sunt definite în [Legea nr.232/2016](#);

indicatorii planului de redresare – indicatori calitativi și cantitativi stabiliți de fiecare bancă pe baza cadrului prevăzut în prezentul regulament pentru a identifica etapele în care pot fi luate măsurile corespunzătoare menționate în planul de redresare;

guvernanță corporativă – ansamblu de relații între organul de conducere al băncii, acționari și alte persoane interesate. Guvernanța corporativă include, de asemenea, structurile (modul de organizare internă) prin intermediul cărora sunt stabilite obiectivele băncii, mijloacele de realizare a acestora și sunt monitorizate performanțele;

model de afaceri – totalitatea activităților desfășurate în baza unei strategii cu scopul atingerii performanței financiare;

personal identificat – personalul băncii menționat la art.39 (1) din [Legea nr.202/2017](#), care include membrii organului executiv, persoanele care dețin funcții-cheie în cadrul băncii, precum și orice alt angajat ce primește o remunerație totală care îl plasează în aceeași categorie de remunerație cu cea a membrilor organului executiv și a persoanelor care dețin funcții-cheie;

procesul de evaluare a adecvării capitalului intern (ICAAP) – procesul de identificare, cuantificare, gestionare și monitorizare a capitalului intern, implementat de către bancă conform art.78 din [Legea nr.202/2017](#);

procesul de evaluare a adecvării lichidității interne (ILAAP) – procesul de identificare, măsurare, administrare și monitorizare a lichidității interne, implementat de către bancă, în baza art.79 din [Legea nr.202/2017](#);

profil de risc – evaluarea la un anumit moment în timp a expunerilor la risc brute și, după caz, nete (după luarea în considerare a diminuatorilor de risc), agregate în cadrul și între fiecare categorie de risc relevante, pe baza unor estimări anticipative;

reglementări interne primare – statutul, strategiile, codurile, politicile, regulamentele și alte acte normative interne pentru administrarea activității băncii și a riscurilor la care este expusă, aprobate de către consiliul băncii ori, după caz, de către adunarea generală a acționarilor, în vederea conformării cu actele normative;

reglementări interne secundare – instrucțiuni, proceduri, ghiduri, manuale sau alte documente aprobate de către organul executiv al băncii pentru implementarea prevederilor reglementărilor interne primare;

risc aferent tehnologiei informației și comunicațiilor (risc TIC) – subcategorie a riscului operațional care se referă la riscul de pierdere/ impact negativ, din cauza compromiterii confidențialității informațiilor, integrității datelor, aferent sistemelor informaționale, indisponibilității sistemelor informaționale și/sau a datelor, precum și incapacitatea de a schimba TIC într-o anumită perioadă și la un cost rezonabil. Aceste pierderi/impact negativ pot rezulta din factori externi sau interni, cum ar fi: organizare inadecvată, sisteme informaționale și infrastructuri de rețele și comunicații defectuoase sau insuficient de securizate, precum și un număr insuficient de angajați sau angajați calificați necorespunzător, în a căror responsabilitate intră administrarea sistemelor informaționale ale băncii;

risc asociat folosirii excesive a efectului de levier – riscul rezultat din vulnerabilitatea unei bănci față de un efect de levier sau un efect de levier contingent care poate necesita măsuri neplanificate de corectare a planului său de afaceri, inclusiv vânzarea de active în regim de urgență, ceea ce ar putea duce la pierderi sau la reevaluări ale activelor rămase;

risc de concentrare – riscul de afectare a profiturilor și a capitalului rezultat din expunerile față de fiecare contraparte și/sau grupuri de persoane aflate în legătură, și/sau grupuri de persoane care activează în același sector economic, desfășoară aceeași activitate sau dețin o asocieră în participație;

risc de conformitate – subcategorie a riscului operațional ce se referă la riscul actual sau viitor de afectare a profiturilor și a capitalului, care poate conduce la amenzi, daune și/sau la rezilierea de contracte sau care poate afecta reputația unei bănci ca urmare a încălcărilor sau neconformării cu actele normative, acordurile, practicile recomandate sau standardele etice;

risc de credit – riscul actual sau viitor de afectare a profiturilor și a capitalului ca urmare a neîndeplinirii de către debitor sau contraparte a obligațiilor contractuale sau a eșecului acestuia în îndeplinirea celor stabilite în contract;

risc de credit al contrapărții – subcategorie a riscului de credit care reprezintă riscul de afectare a profiturilor și a capitalului în situația când o contraparte la o tranzacție intră în stare de nerambursare (default) înainte de decontarea finală a fluxurilor de mijloace bănești aferente tranzacției;

risc de decontare – riscul de pierdere cauzat de diferența între prețul de decontare convenit și valoarea de piață curentă pentru tranzacțiile în care instrumentul de datorie, titlul de capital sau valuta rămân nedecontate după data de livrare scadentă;

risc de lichiditate – riscul actual sau viitor de afectare a profiturilor și a capitalului, determinat de incapacitatea băncii de a-și îndeplini obligațiile la scadența acestora;

risc operațional – riscul actual sau viitor de afectare a profiturilor și a capitalului care rezultă din procese sau sisteme interne inadecvate sau eșuate și/sau în urma acțiunii unor persoane sau evenimente externe;

risc de piață – riscul de a înregistra pierderi aferente pozițiilor din bilanț și din afara bilanțului din cauza fluctuațiilor nefavorabile pe piață ale prețurilor instrumentelor financiare deținute pentru tranzacționare, ale ratelor dobânzii și ale cursului de schimb valutar;

risc de poziție – riscul de afectare a profiturilor și a capitalului care poate apărea din cauza neconcordanței prețului în timp, între momentul încheierii contractului și momentul în care se face plata și încasarea sumei prevăzute în contract;

risc rezidual – riscul de afectare a profiturilor și a capitalului care poate să apară din cauza că tehnicile utilizate de diminuare a riscurilor sunt mai puțin eficiente decât se aștepta, pe motiv că aceste tehnici generează noi riscuri (cum ar fi riscul de lichiditate, de conformitate) care ar putea afecta eficiența tehnicilor de diminuare;

risc de rată al dobânzii – riscul actual sau viitor de afectare a profiturilor și a capitalului ca urmare a

unor modificări adverse ale ratelor dobânzii;

risc reputațional – riscul actual sau viitor de afectare a profiturilor și a capitalului sau a lichidității, determinat de percepția nefavorabilă asupra imaginii unei bănci de către contrapărți, acționari, investitori sau autorități de supraveghere;

risc strategic – riscul actual sau viitor de afectare a profiturilor și a capitalului determinat de schimbări în mediul de afaceri sau de decizii de afaceri defavorabile, de implementarea inadecvată a deciziilor sau de lipsa de reacție la schimbările din mediul de afaceri;

risc de transfer – riscul de afectare a profiturilor și a capitalului rezultat din imposibilitatea convertirii de către o contraparte a monedei naționale în valuta necesară la plata unor obligații financiare, din cauza lipsei sau indisponibilității acestei monede ca urmare a unor restricții impuse de către țara contrapărții respective;

risc de țară – riscul expunerii la pierderi ca urmare a condițiilor și evenimentelor economice, sociale și/sau politice dintr-o țară străină care afectează activitatea băncii;

risc valutar – riscul expunerii la pierderi rezultate din contractele comerciale sau din alte raporturi economice ca urmare a fluctuațiilor pe piață ale ratei de schimb valutar în perioada dintre încheierea contractului și scadența acestuia;

sistem informațional – sistem de gestionare a informației din cadrul unei bănci, împreună cu resursele organizaționale asociate, cum ar fi resursele informaționale, resursele umane, structurile organizatorice;

simulare de criză (stress-test) – tehnică de administrare a riscurilor utilizată pentru evaluarea potențialelor efecte ale unor evenimente sau modificări viitoare ale condițiilor economice, care ar putea avea impact asupra situației financiare a băncii;

simulare de criză în sens invers (reverse stress-test) – simulare de criză care pornește de la identificarea rezultatului predefinit (spre exemplu stare de dificultate majoră în asigurarea continuității) explorând apoi scenariile și circumstanțe care ar putea determina producerea acestuia;

toleranță la risc – nivelul maxim al riscului acceptat de către bancă care se încadrează în limitele reale din cadrul apetitului la risc asumat de o bancă;

valoare economică – valoarea actualizată a fluxurilor de mijloace bănești nete așteptate, aferente băncii.

[Pct.4 completat prin Hot.BNM nr.275 din 29.12.2022, în vigoare 13.04.2023]

[Pct.4 completat prin Hot.BNM nr.220 din 03.11.2022, în vigoare 30.12.2022]

[Pct.4 completat prin Hot.BNM nr.93 din 27.05.2021, în vigoare 11.10.2021]

TITLUL II ROLUL ȘI COMPONENTA ORGANULUI DE CONDUCERE ȘI ALE COMITETELOR SPECIALIZATE

Capitolul I ROLUL ȘI RESPONSABILITĂȚILE ORGANULUI DE CONDUCERE

5. Banca va stabili mărimea și componența organului său de conducere și mecanismul său de guvernare, considerând natura, amploarea și complexitatea riscurilor inerente, conform modelului de afaceri și activităților desfășurate de bancă.

6. Atribuțiile și responsabilitățile organului de conducere trebuie să fie explicit determinate, precum și repartizate într-un mod explicit și eficient între consiliul băncii și organul executiv. Rolul, structura, componența numerică, termenul pentru care se aleg/numesc membrii organului de conducere, modul de funcționare și atribuțiile organului de conducere se stabilesc în statutul băncii și în reglementările interne primare ale băncii, cu respectarea prevederilor [Legii nr.202/2017](#) ale actelor normative emise de către Banca Națională a Moldovei în aplicarea acesteia și ale [Legii nr.1134/1997](#) privind societățile pe acțiuni, în măsura în care aplicabilitatea acestora nu este limitată de [Legea nr.202/2017](#).

7. Ședințele consiliului băncii, precum și ședințele organului executiv al băncii, inclusiv numărul de membri prezenți și frecvența ședințelor, trebuie să fie organizate într-un mod, încât să se asigure

examinarea temeinică a problemelor băncii și dezbateră critică a subiectelor în scopul menținerii eficienței. Banca va asigura includerea în procesele-verbale ale organului de conducere informația integrală cu privire la examinarea problemelor și dezbateră subiectelor, inclusiv tezele principale ale cuvântărilor pe marginea ordinii de zi, cu indicarea numelui vorbitorilor și toate propunerile/opiniile membrilor organelor de conducere. Banca va asigura numerotarea proceselor-verbale în ordinea consecutivă a ședințelor organului de conducere.

8. Toți membrii organului de conducere trebuie să fie conștienți de structura și responsabilitățile organului de conducere și de repartizarea atribuțiilor și responsabilităților între organul executiv, consiliu și comitetele specializate ale consiliului. Pentru a avea un sistem adecvat de verificare și evaluare a activității băncii, procesul decizional al organului de conducere nu poate fi dominat de un singur membru al organului de conducere sau un grup mic de membri. Consiliul băncii și organul executiv trebuie să interacționeze și să facă schimb de informații suficiente pentru a le permite să își îndeplinească adecvat atribuțiile și responsabilitățile încredințate.

8¹. Fiecare membru al organului de conducere trebuie să aibă o gândire independentă, aceasta reprezentând un model de comportament manifestat în special în timpul discuțiilor și la luarea deciziilor în cadrul organului de conducere, indiferent dacă membrul respectiv este sau nu considerat independent în conformitate cu prevederile pct.16.

[Pct.8¹ introdus prin Hot.BNM nr.275 din 29.12.2022, în vigoare 13.04.2023]

8². În cazul evaluării independenței membrilor, băncile trebuie să facă diferența între noțiunea de „gândire independentă”, care se aplică tuturor membrilor organului de conducere a băncii și principiul de „a fi independent”, care este impus membrilor consiliului băncii. Criteriile pentru evaluarea „gândirii independente” sunt enunțate în pct.8³.

[Pct.8² introdus prin Hot.BNM nr.275 din 29.12.2022, în vigoare 13.04.2023]

8³. Pentru evaluarea gândirii independente băncile vor determina dacă membrii organului de conducere:

1) au abilitățile comportamentale necesare, și anume:

a) curaj, convingere și tărie pentru a evalua și a pune în discuție în mod eficace deciziile propuse ale altor membri ai organului de conducere;

b) capacitatea de a adresa întrebări celorlalți membri ai organului de conducere;

c) capacitatea de a nu fi influențat/ă de “gândirea de grup”, adică de opiniile celorlalți membri fără realizarea de analize proprii aferente subiectului abordat.

2) nu se află în conflicte de interese de natură să împiedice capacitatea de a-și îndeplini sarcinile în mod independent și obiectiv.

[Pct.8³ introdus prin Hot.BNM nr.275 din 29.12.2022, în vigoare 13.04.2023]

Capitolul II

TRIBUȚIILE ȘI ORGANIZAREA CONSILIULUI BĂNCII

9. Consiliul este organul de conducere al băncii cu atribuții de supraveghere a performanței băncii, aprobând și monitorizând implementarea de către organul executiv al băncii a obiectivelor strategice, cadrului de guvernare și culturii corporative și poartă responsabilitatea per ansamblu privind activitatea băncii.

10. Consiliul băncii stabilește modul în care banca reglementează și organizează activitatea sa. În acest scop, consiliul definește cadrul de administrare al activității băncii, prin asigurarea elaborării, aprobării, implementării, monitorizării implementării permanente și revizuirii periodice ale reglementărilor interne primare în toate domeniile de activitate ale băncii.

11. Consiliul are, cel puțin, următoarele responsabilități:

1) realizarea atribuțiilor prevăzute la art.41 din [Legea nr.202/2017](#);

2) realizarea responsabilităților atribuite comitetului de numire și comitetului de remunerare, dacă acestea nu au fost constituite la nivelul băncii;

3) aprobarea unui cod de conduită care determină clar comportamentul acceptabil și inacceptabil al personalului, inclusiv activitățile nepermise și asumarea de riscuri excesive pentru bancă, precum și modul de gestionare al conflictelor de interes la nivelul băncii;

4) supravegherea modului de implementare și conformare cu codul de conduită al băncii, în special identificarea, gestionarea și prevenirea unor conflicte de interes potențiale și/sau actuale;

5) supravegherea și asigurarea eficacității activității funcțiilor de control intern (funcția de administrare a riscurilor, funcția de conformitate și de audit intern), care raportează direct consiliului, în special menținerea independenței activității acestora;

6) aprobarea și monitorizarea procesului de implementare a planului de audit intern, după examinarea prealabilă de către comitetul de administrare a riscurilor și de comitetul de audit intern;

7) aprobarea și supravegherea implementării politicii privind numirea organului executiv și a personalului care deține funcții-cheie;

8) aprobarea și supravegherea implementării politicilor în domeniul administrării riscurilor și asigurarea instruirii personalului băncii antrenat în domeniul corespunzător.

[Pct.11 completat prin Hot.BNM nr.93 din 27.05.2021, în vigoare 11.10.2021]

12. Consiliul trebuie să asigure corespunderea la nivel individual și colectiv a experienței și a cunoștințelor membrilor consiliului și organului executiv, caracterului și complexității activității și profilului de risc al băncii, să stabilească standarde de performanță pentru organul executiv conform strategiei și politicilor băncii și să monitorizeze corespunderea performanțelor acestuia standardelor respective.

13. Membrii consiliului trebuie să exercite atribuțiile lor cu onestitate, integritate, obiectivitate și loialitate, să dedice suficient timp și prudență în exercitarea acestora, precum și în strictă conformitate cu prevederile legale și cadrul normativ.

14. Membrii consiliului trebuie să participe în mod activ în activitatea băncii și trebuie să fie capabili să ia decizii și să facă propriile raționamente care să fie solide, obiective și independente.

15. Consiliul trebuie să fie alcătuit dintr-un număr suficient de membri independenți, dar nu mai puțin de 1/3 din totalul membrilor aleși în consiliu. Criteriile de evaluare a independenței membrului consiliului băncii sunt prevăzute la punctul 16.

16. Fără a aduce atingere punctului 17, un membru al consiliului băncii este considerat ca „fiind neindependent” în următoarele cazuri:

1) deține sau a deținut în ultimii 5 ani, un mandat de membru al organului de conducere în bancă și/sau în entități din perimetrul de consolidare prudențială, cu excepția unei poziții de membru independent al organului de conducere în bancă și/sau în entități din perimetrul de consolidare prudențială;

2) are o deținere directă/indirectă în cadrul băncii în mărime de cel puțin 5% din capitalul acesteia sau reprezintă interesele unui deținător de o astfel de deținere;

3) are o relație financiară sau economică semnificativă cu banca (mai mult de 5% din fondurile proprii ale băncii);

4) este un angajat sau se află în alte relații similare cu un deținător de deținere în bancă în mărime de cel puțin 5% din capitalul acesteia;

5) este angajat de orice entitate din perimetrul de consolidare prudențială, cu excepția cazului în care sunt îndeplinite următoarele două condiții:

a) nu aparține unui astfel de nivel ierarhic, care răspunde direct doar față de organul de conducere al băncii/un membru al organului de conducere;

b) a fost ales ca membru al consiliului băncii în contextul unui sistem de reprezentare a angajaților cu asigurarea unei protecții adecvate împotriva demiterii abuzive și a altor forme de tratament injust;

6) a fost angajat, în perioada ultimului an calendaristic, într-o funcție la un astfel de nivel ierarhic în cadrul unei bănci sau al unei alte entități din perimetrul de consolidare prudențială, care răspunde direct doar față de organul de conducere;

7) a fost, în ultimul an calendaristic, o persoană cu funcții de răspundere, conducător și/sau membru al organelor de conducere într-o entitate de consultanță profesională, un auditor extern sau un

consultant important pentru bancă sau pentru o altă entitate din perimetrul de consolidare prudențială sau, în alte situații, un angajat implicat în mod substanțial în serviciul oferit;

8) este sau a fost în ultimul an un furnizor semnificativ (a furnizat bunuri sau servicii în valoare de peste 5% din activele băncii) sau un client important al băncii sau al unei alte entități din perimetrul de consolidare prudențială, ori a avut o altă relație de afaceri importantă sau este un angajat implicat în mod substanțial, în alte condiții, în mod direct sau indirect, cu un furnizor, client sau entitate comercială care are o relație de afaceri importantă cu banca;

9) primește, suplimentar față de remunerația pentru rolul său și remunerația pentru post, conform alineatului 5), comisioane sau alte beneficii semnificative din partea băncii sau a unei alte entități din perimetrul de consolidare prudențială;

10) a acționat ca membru independent în organul de conducere în cadrul băncii ultimii 12 ani consecutivi;

11) este soțul/soția, rudă de gradul I sau II al unui membru al organului de conducere al băncii sau al unei alte entități din perimetrul de consolidare prudențială, sau a persoanei aflate într-una din situațiile menționate la alineatele 1) – 10).

[Pct.16 modificat prin Hot.BNM nr.275 din 29.12.2022, în vigoare 13.04.2023]

[Pct.16 completat prin Hot.BNM nr.93 din 27.05.2021, în vigoare 11.10.2021]

17. Încadrarea în una sau mai multe din situațiile prevăzute la punctul 16 nu poate califica în mod automat un membru ca „fiind neindependent”. În cazul în care, un membru se încadrează într-una sau mai multe din situațiile prevăzute la punctul 16, banca este în drept să califice că membrul trebuie considerat ca fiind independent, dacă aceasta dispune de motive argumentate (justificate) cu privire la capacitatea membrului de a-și exercita atribuțiile într-o manieră obiectivă și echilibrată pentru a lua decizii în mod independent și dacă argumentele (justificările) prezentate Băncii Naționale a Moldovei au fost acceptate de aceasta.

18. Consiliul va supraveghea activitatea organului executiv, monitorizând acțiunile acestuia, pentru a se asigura că acestea sunt în concordanță cu strategia și politicile băncii, prin examinarea informațiilor furnizate de către organul executiv și de către funcțiile de conformitate, de audit intern și de administrare a riscurilor și prin întrunirea regulată cu organul executiv și funcțiile respective.

19. Consiliul este obligat să aprobe și să actualizeze periodic normele privind propria activitate, ținând cont de actele normative și de regulamentul consiliului aprobat de adunarea generală a acționarilor, care stabilesc organizarea, drepturile, responsabilitățile și activitățile consiliului, precum și să mențină performanța și integritatea, prin practicarea evaluărilor periodice a fiecărui membru, precum și al consiliului la nivel colectiv.

20. Pentru realizarea atribuțiilor lor, membrii consiliului trebuie să dispună de acces în orice moment la orice informație ce ține de activitatea băncii și a organului executiv, precum și la rapoartele auditului intern și extern.

Capitolul III

COMITETELE SPECIALIZATE ALE CONSILIULUI

Secțiunea 1

Organizarea comitetelor

21. Pe lângă instituirea comitetelor prevăzute la art.44 din [Legea nr.202/2017](#), băncile sunt în drept să dispună și de alte comitete specializate (comitet de etică, conduită sau conformitate și/sau altele), care să asiste consiliul în îndeplinirea atribuțiilor ce îi revin. În contextul [Legii nr.202/2017](#), bancă semnificativă este societatea de importanță sistemică, definită conform [Legii nr.202/2017](#) și identificată conform actelor normative ale Băncii Naționale.

22. Consiliul băncii poate determina numărul și structura comitetelor pentru facilitarea propriilor activități. Existența comitetelor nu exonerează în niciun fel consiliul de la îndeplinirea colectivă a sarcinilor și a responsabilităților sale.

23. În cazul în care banca nu a înființat comitetul de numire și/sau comitetul de remunerare, prevederile secțiunilor 4 și 5 din capitolul III cu privire la comitetul de numire și comitetul de remunerare, sunt aplicabile membrilor consiliului băncii.

24. Atribuțiile, funcțiile și responsabilitățile comitetelor specializate ale consiliului băncii se stabilesc în reglementările interne primare, aprobate de către consiliul băncii, care trebuie să fie în corespundere cu prezentul regulament și cu prevederile art.44 din [Legea nr.202/2017](#).

25. În cazul modificării componenței consiliului băncii, la prima ședință în componență nouă, consiliul trebuie să examineze plenitudinea numerică a comitetelor în vederea completării acestora.

26. Comitetele specializate vor susține consiliul băncii în anumite domenii specifice și vor contribui la dezvoltarea și perfecționarea cadrului de administrare al activității băncii.

27. Comitetele specializate trebuie să dispună de un regulament general sau separat pe fiecare comitet, aprobat de consiliul băncii, cu privire la rolul, scopul și modul de activitate a acestora, de asemenea trebuie să conțină reguli de activitate a membrilor comitetului.

28. Comitetele specializate sunt formate, în exclusivitate, din membri ai consiliului băncii. La ședințele comitetelor pot fi invitate să participe și alte persoane, la decizia comitetului, datorită experienței specifice sau datorită faptului că îndrumările oferite de acestea sunt relevante pentru un anumit aspect/domeniu.

29. Numărul membrilor unui comitet specializat nu poate fi mai mic de 3 persoane. Președintele comitetului este numit de către consiliul băncii din cadrul membrilor aleși ai comitetului.

30. Băncile care nu sunt considerate semnificative au dreptul să reunească comitetul de audit și comitetul de administrare a riscurilor, iar băncile considerate semnificative au dreptul să reunească comitetul de numire și comitetul de remunerare, conform art.44 din [Legea nr.202/2017](#). Decizia argumentată de reunire a comitetelor, în ambele cazuri, este comunicată în scris Băncii Naționale a Moldovei în termen de 10 zile de la aprobarea hotărârii respective de către consiliul băncii. Membrii comitetelor astfel reunite trebuie să dispună de cunoștințele, aptitudinile și experiența necesară pentru asigurarea bunei funcționări a acestora. Neîndeplinirea cerințelor privind calitatea membrilor din comitetele reunite acordă Băncii Naționale a Moldovei dreptul de a se opune deciziei de reunire a comitetelor, inclusiv de a solicita băncii întreprinderea măsurilor necesare în vederea remedierii deficiențelor.

[Pct.30 în redacția Hot.BNM nr.93 din 27.05.2021, în vigoare 11.10.2021]

31. Comitetele specializate trebuie:

1) să aibă acces la toate informațiile relevante și datele necesare pentru a-și îndeplini rolul, inclusiv la date și informații de la funcții relevante și funcții de control intern;

2) să primească rapoarte periodice și informații în caz de necesitate, comunicări și opinii de la șefii funcțiilor de control intern în vederea realizării responsabilităților atribuite;

3) să revizuiască periodic și să decidă cu privire la conținutul, formatul și frecvența informațiilor privind riscul care va fi raportat acestora;

4) dacă este necesar, să asigure implicarea corespunzătoare a funcțiilor de control intern și a altor funcții relevante în domeniile lor specifice de expertiză și/sau să solicite consultanță din partea unui expert extern.

32. Comitetele specializate trebuie să interacționeze, după caz, pentru a asigura consecvența și a evita discrepanțele în hotărârile acestora. Această interacțiune va avea loc, cel puțin, prin participare încrucișată, astfel că președintele sau un membru al unui comitet specializat poate fi, de asemenea, membru al unui alt comitet specializat.

33. Comitetele specializate trebuie să raporteze consiliului băncii, în modul stabilit de reglementările interne, dar cel puțin anual, despre activitatea desfășurată.

34. Agenda, dezbaterile, concluziile și rezultatele obținute în urma ședințelor comitetelor specializate trebuie să fie documentate.

35. În cazul în care banca este o filială a unei bănci străine, precum și în cazul sucursalei băncii străine, funcțiile comitetelor specializate se repartizează conform principiilor stabilite de către banca din

țara din origine, cu condiția respectării cerințelor stabilite de legislația Republicii Moldova și de prezentul regulament.

Secțiunea 2

Comitetul de audit

36. Președintele comitetului de audit trebuie să fie un membru independent. Președinte al comitetului de audit nu poate fi președintele consiliului băncii, inclusiv în cazul reunirii acestui comitet cu alte comitete. Președintele comitetului de audit trebuie să dispună de experiență de specialitate în aplicarea principiilor de audit, contabilitate și a proceselor de control intern.

37. Cel puțin unul din membrii comitetului de audit trebuie să aibă experiență relevantă domeniului financiar sau contabilității sau legată de activitatea financiară și/sau de control/audit.

38. Fără a aduce atingere responsabilităților atribuite membrilor consiliului băncii, comitetul de audit are, cel puțin, următoarele responsabilități:

- 1) informează consiliul băncii cu privire la rezultatele auditului statutar și constatările acestuia;
- 2) monitorizează procesul de raportare financiară și transmite recomandări sau propuneri consiliului băncii pentru a asigura integritatea acesteia;
- 3) monitorizează eficacitatea sistemelor de control intern și de administrare a riscurilor și, dacă este cazul, a funcției de audit intern, fără a aduce atingere independenței acesteia, cu privire la raportarea financiară a băncii;
- 4) analizează și monitorizează independența și caracterul adecvat al prestării serviciilor de către auditorii statutari sau a societăților de audit angajate în alte scopuri decât cele de efectuare al auditului statutar;
- 5) monitorizează desfășurarea auditului statutar al situațiilor financiare;
- 6) răspunde de procedura de selecție a societății de audit și recomandă societatea de audit care urmează a fi desemnată pentru auditul statutar în conformitate cu cerințele Regulamentului cu privire la auditul extern al băncilor, aprobat prin [Hotărârea Comitetului executiv al Băncii Naționale a Moldovei nr.118/2018](#);
- 7) monitorizează adecvarea politicilor de contabilitate ale băncii;
- 8) revizuieste domeniul de aplicare și frecvența auditului extern;
- 9) primește, analizează și ține cont în cadrul desfășurării activității de rezultatele auditului intern și/sau cel statutar;
- 10) analizează și aprobă sfera de cuprindere și frecvența auditului intern;
- 11) verifică adoptarea la timp de către organul executiv al băncii a măsurilor corective necesare pentru a remedia deficiențele legate de control, neconformarea cu cadrul legal de reglementare, cu politicile, precum și cu alte probleme identificate de auditorii interni și externi.

Secțiunea 3

Comitetul de administrare a riscurilor

39. Comitetul de administrare a riscurilor oferă suport consiliului cu privire la apetitul la risc și la strategia de risc actuale și viitoare ale băncii și sprijină consiliul în monitorizarea aplicării acestei strategii de către organul executiv. Responsabilitatea generală privind riscurile îi revine în continuare consiliului băncii.

40. Comitetul de administrare a riscurilor acordă suport consiliului în stabilirea naturii, volumului, formatului și frecvenței informațiilor privind riscurile.

41. Pentru a sprijini crearea unor politici și practici de remunerare fiabile, comitetul de administrare a riscurilor verifică, fără a aduce atingere sarcinilor comitetului de remunerare, dacă stimulentele oferite de sistemul de remunerare țin seama de riscuri, capital, lichidități, precum și de probabilitatea și prognoza câștigurilor.

42. Comitetul de administrare a riscurilor are accesul corespunzător la informațiile privind profilul de risc al băncii și, după caz, la funcția de administrare a riscurilor și la consultanță de specialitate externă.

43. Fără a aduce atingere responsabilităților atribuite membrilor consiliului băncii, comitetul de

administrare a riscurilor are, cel puțin, următoarele responsabilități:

1) supraveghează punerea în aplicare a strategiilor de administrare a capitalului și a lichidității, precum și pentru administrarea riscurilor relevante activității băncii, cum ar fi riscul de credit, riscul de piață, riscul operațional (inclusiv riscurile de conformitate și TIC) și riscul reputațional, pentru a evalua adecvarea acestora în raport cu apetitul la risc și strategia privind administrarea riscurilor aprobată;

2) analizează o serie de scenarii posibile, inclusiv scenariile de stres, pentru a evalua modul în care profilul de risc al băncii s-ar modifica urmare unor evenimente externe și interne potențiale;

3) supraveghează alinierea între toate produsele și serviciile financiare oferite clienților și modelul de afaceri și strategia de risc a băncii, evaluează riscurile asociate produselor și serviciilor financiare oferite și ține cont de alinierea dintre prețurile atribuite și profiturile obținute din aceste produse și servicii;

4) prezintă consiliului băncii recomandări privind ajustările necesare ale strategiei de risc care rezultă, inclusiv, din modificările modelului de afaceri al băncii, evoluțiile pieței sau recomandările prezentate de funcția de administrare a riscurilor;

5) evaluează recomandările auditorilor interni și/sau externi și urmărește implementarea adecvată a măsurilor necesare ce țin de domeniul administrării riscurilor;

6) oferă consiliere cu privire la numirea consultantilor externi, pe care membrii consiliului pot decide să-i angajeze pentru consiliere sau sprijin în activitatea acestora în domeniul administrării riscurilor.

44. Comitetul de administrare a riscurilor trebuie să colaboreze cu alte comitete (comitetul de audit, comitetul de remunerare), în cazul în care au fost constituite și a căror activitate poate avea impact asupra strategiei de risc a băncii.

45. Cel puțin unul din membrii comitetului de administrare a riscurilor trebuie să aibă experiență relevantă domeniului de administrare și/sau control al riscurilor.

Secțiunea 4 **Comitetul de numire**

46. Cel puțin unul din membrii comitetului de numire trebuie să aibă experiență adecvată cu privire la procesul de selecție și evaluare a adecvării candidaților pentru posturile în organul de conducere al băncii și pentru funcțiile-cheie, după caz.

47. Fără a aduce atingere responsabilităților atribuite membrilor consiliului băncii, comitetul de numire are, cel puțin, următoarele responsabilități:

1) identifică și evaluează de sine stătător și/sau din lista candidaților propuși de către acționari candidați pentru ocuparea pozițiilor libere în cadrul consiliului și prezintă consiliului băncii candidaturile acestora, după care candidații examinați sunt înaintați spre aprobare către adunarea generală a acționarilor;

2) identifică și evaluează de sine stătător sau din lista candidaților propuși de către consiliu și/sau organul executiv candidați pentru ocuparea pozițiilor libere în cadrul organului executiv și, după caz, a funcțiilor-cheie și prezintă spre aprobare consiliului;

3) evaluează echilibrul de cunoștințe, competențe, diversitate și experiență în cadrul organului de conducere, revizuieste rolurile și capacitățile în vederea numirii într-o anumită poziție și evaluează capacitatea alocării timpului pentru realizarea atribuțiilor;

4) evaluează periodic structura, dimensiunea, componența și performanțele organului de conducere și formulează recomandări organului de conducere cu privire la eventuale modificări;

5) evaluează periodic cunoștințele, competențele și experiența fiecărui membru al organului de conducere și ale organului de conducere în ansamblul său și ale persoanelor care dețin funcții-cheie și raportează consiliului în mod corespunzător;

6) examinează periodic politica organului de conducere în ceea ce privește selecția și numirea membrilor organului executiv și a persoanelor care dețin funcții-cheie și face recomandări consiliului.

[Pct.47 modificat prin Hot.BNM nr.93 din 27.05.2021, în vigoare 11.10.2021]

48. În îndeplinirea sarcinilor sale, comitetul de numire ține cont de necesitatea asigurării faptului că procesul decizional al organului de conducere nu este dominat de nicio persoană sau grup de persoane

într-un mod care este în detrimentul intereselor băncii în ansamblu.

Secțiunea 5

Comitetul de remunerare

49. Comitetul de remunerare trebuie să fie format într-un mod care să-i permită realizarea responsabilităților cu competență și independență cu privire la politicile și practicile de remunerare și la stimulentele create în vederea gestionării riscurilor, a administrării capitalului și a lichidităților.

50. Fără a aduce atingere atribuțiilor membrilor consiliului băncii, comitetul de remunerare are, cel puțin, următoarele responsabilități:

1) răspunde de elaborarea hotărârilor privind remunerarea ce urmează a fi adoptate de consiliu, în special cu privire la remunerarea membrilor organului executiv, precum și a persoanelor care dețin funcții-cheie;

2) acordă asistență și consultanță consiliului cu privire la elaborarea politicii de remunerare a băncii;

3) sprijină consiliul în monitorizarea politicilor, practicilor și proceselor de remunerare și în respectarea politicii de remunerare;

4) verifică dacă politica de remunerare existentă este actuală și, după caz, propune modificări la aceasta;

5) oferă consiliere cu privire la numirea consultanților externi pentru domeniul remunerării pe care consiliul poate decide să-i angajeze pentru consultanță sau asistență în activitatea acestuia;

6) asigură caracterul adecvat al informațiilor furnizate acționarilor cu privire la politicile și practicile de remunerare, în special cu privire la raportul dintre remunerația fixă și cea variabilă;

7) evaluează mecanismele și sistemele adoptate pentru a se asigura că sistemul de remunerare ia în considerare în mod corespunzător toate tipurile de riscuri, nivelurile de lichiditate și capital și că politica de remunerare generală este în concordanță cu acestea și promovează o administrare a riscurilor solidă și eficientă, și este aliniată cu modelul de afaceri, obiectivele, cultura și valorile corporative și cu interesele pe termen lung ale băncii;

8) evaluează îndeplinirea obiectivelor de performanță și necesitatea unei ajustări ex-post la risc;

9) revizuieste o serie de scenarii posibile pentru a testa modul în care politicile și practicile de remunerare reacționează la evenimente externe și interne și testează ex-post criteriile folosite în stabilirea acordării și ajustarea ex-ante la riscuri pe baza consecințelor efective ale riscurilor.

51. În cazul în care banca a înființat un comitet de remunerare, remunerarea șefilor funcțiilor de control independente (funcțiile de administrare a riscurilor, conformitate și audit intern) trebuie supravegheate în mod direct de către comitetul de remunerare. Comitetul de remunerare trebuie să înainteze recomandări către consiliu privind elaborarea pachetului de remunerare și cuantumurile remunerațiilor ce vor fi plătite șefilor funcțiilor de control.

52. Comitetul de remunerare trebuie:

1) să aibă acces la toate datele și informațiile referitoare la procesul decizional al consiliului, cu privire la formularea, punerea în aplicare, supravegherea și revizuirea politicilor și practicilor de remunerare;

2) să aibă resurse financiare adecvate și acces nelimitat la toate informațiile și datele provenite de la funcțiile de control intern, inclusiv de la funcția de administrare a riscurilor;

3) să asigure implicarea adecvată a funcțiilor de control intern și a altor funcții relevante în domeniile de expertiză respective și să solicite consultanță externă atunci când este necesar.

53. Comitetul de remunerare trebuie să colaboreze cu alte comitete specializate (comitetul de administrare a riscurilor, comitetul de audit, comitetul de numire a consiliului) ale căror activități pot avea un impact asupra formulării și bunei funcționări a politicilor și practicilor de remunerare și să furnizeze informații adecvate cu privire la activitățile desfășurate consiliului și, după caz, adunării generale a acționarilor.

54. Un membru al comitetului de administrare a riscurilor trebuie să participe la ședințele comitetului de remunerare, în condițiile în care crearea ultimului este obligatorie și viceversa.

55. Cel puțin unul din membrii comitetului de remunerare trebuie să aibă experiență relevantă politicilor și practicilor de remunerare, administrare a riscurilor și/sau activitățile de control/audit, în special cu privire la mecanismul pentru alinierea structurii de remunerare la profilul de risc și la capital ale băncii.

Capitolul IV

TRIBUȚIILE ȘI ORGANIZAREA ORGANULUI EXECUTIV AL BĂNCII

56. Organul executiv este responsabil de conducerea activității curente a băncii și raportează în față consiliului, inclusiv conform art.42 alin (3) din [Legea nr.202/2017](#). În acest scop, organul executiv este obligat să asigure implementarea adecvată a cadrului de administrare a activității băncii, să elaboreze și să aprobe, după caz, reglementările interne secundare.

57. Organul executiv trebuie să cunoască și să înțeleagă structura organizatorică a băncii, riscurile pe care aceasta le generează pentru asigurarea desfășurării activităților băncii, în corespundere cu strategia, apetitul la risc și politicile băncii aprobate de către consiliu.

58. Pentru promovarea și asigurarea unei activități eficiente a băncii, organul executiv este responsabil de:

1) realizarea atribuțiilor prevăzute la art.42 din [Legea nr.202/2017](#);

2) raportarea periodică față de consiliul băncii cu privire la activitatea desfășurată.

59. Organul executiv nu poate lua decizii care contravin strategiilor băncii aprobate de consiliu. Dacă sunt necesare alte limite/posibilități de acțiune, acestea trebuie coordonate și aprobate în prealabil de consiliul băncii.

60. Organul executiv, în funcție de caracterul, complexitatea și volumul activității băncii, poate constitui comitete specializate ale organului executiv, care să-l asiste în îndeplinirea atribuțiilor ce îi revin, dar nu este în drept să delege atribuțiile sale comitetelor respective.

61. Membrul organului executiv poate fi numit șef sau coordonator al funcției de administrare a riscurilor sau al funcției de conformitate sau a funcției combinate conform pct.173, cu condiția că membrul respectiv nu mai are alte atribuții sau responsabilități în cadrul organului executiv care pot compromite activitățile de control intern derulate de membrul respectiv și independența funcțiilor de control intern și nu poate fi responsabil pentru liniile de activitate care generează profituri, respectând prevederile Secțiunii 1-3 din Capitolul III, Titlul IV. Consiliul băncii poate să atribuie membrului respectiv dreptul de veto asupra deciziilor organului executiv.

TITLUL III

CADRUL DE ADMINISTRARE A ACTIVITĂȚII

Capitolul I

CADRUL ORGANIZAȚIONAL ȘI STRUCTURA

Secțiunea 1

Cadrul organizațional

62. Organul de conducere al băncii este responsabil pentru existența unui cadru de administrare a activității riguros conceput, care să includă cel puțin următoarele aspecte:

1) o structură organizatorică clară, cu linii de responsabilitate bine definite, transparente și coerente;

2) procese eficiente de identificare, administrare, monitorizare și raportare a riscurilor la care banca este sau ar putea fi expusă (simulări de criză);

3) un proces de evaluare a adecvării capitalului la riscuri (ICAAP);

3¹) un proces de evaluare a adecvării lichidității interne (ILAAP);

3²) un plan de redresare, conform art.9 din [Legea nr.232/2016](#);

4) mecanisme adecvate de control intern, inclusiv proceduri administrative și contabile riguroase;

5) sistemele informaționale adecvate necesităților băncii și asigurarea continuității activității

acesteia;

6) mecanisme de conformare cerințelor de transparență și publicare a informațiilor;

7) politici și practici de remunerare.

[Pct.62 completat prin Hot.BNM nr.220 din 03.11.2022, în vigoare 30.12.2022]

[Pct.62 completat prin Hot.BNM nr.93 din 27.05.2021, în vigoare 11.10.2021]

63. La instituirea cadrului de administrare a activității băncii, organul de conducere trebuie să țină cont de mărimea băncii și de structura organizatorică, precum și de natura, amploarea și complexitatea riscurilor inerente modelului de afaceri și activităților desfășurate de bancă.

64. Banca este obligată să-și desfășoare activitățile, inclusiv să efectueze operațiunile și să presteze servicii în strictă conformitate cu cadrul de administrare a activității acesteia. Reglementările interne aferente desfășurării activității trebuie să fie aplicabile pentru toate nivelurile băncii, inclusiv la nivel de sucursală și/sau subdiviziune structurală a băncii pentru a îndeplini toate cerințele de organizare/desfășurare a activității.

65. Banca trebuie să dispună de resurse suficiente pentru asigurarea conformării băncii, inclusiv fiecărei sucursale a sa și/sau subdiviziunii structurale, cadrului general de desfășurare a activității atât la nivel de bancă, cât și la nivel individual de fiecare sucursală/subdiviziune structurală.

66. Banca trebuie să asigure organizarea activității sale astfel, încât deciziile luate de către organul de conducere și/sau practicile utilizate să sprijine administrarea sănătoasă și prudentă și să nu pericliteze soliditatea financiară a băncii și interesele legale ale părților interesate.

67. Banca trebuie să practice activități, operațiuni și servicii care îi oferă siguranța că riscurile asociate acestora vor fi administrate în modul corespunzător.

68. Banca trebuie să mențină un ansamblu adecvat de competențe de bază la nivel operațional aferent activităților externalizate, inclusiv un plan de reintegrare corespunzător, astfel, încât să aibă capacitatea de a desfășura nemijlocit, dacă este cazul, activitățile externalizate și să dispună de politici în domeniul externalizării, ținând cont de Regulamentul privind externalizarea activităților și operațiunilor băncii aprobat prin [Hotărîrea Comitetului executiv al Băncii Naționale a Moldovei nr.46/2020](#).

[Pct.68 modificat prin Hot.BNM nr.46 din 26.02.2020, în vigoare 20.04.2020]

Secțiunea 2

Structura organizatorică a băncii

69. Banca este obligată să dispună de o structură organizatorică și operațională adecvată activității desfășurate și transparență, care să promoveze administrarea eficientă și să asigure prudența necesară conducerii băncii.

70. Organul de conducere este responsabil de determinarea structurii organizatorice, care urmează să fie documentată și, după caz, actualizată.

71. Liniile de raportare și alocarea responsabilităților și competențelor în cadrul băncii trebuie să fie clare, bine definite, coerente, implementate efectiv și documentate corespunzător.

72. Structura organizatorică a băncii trebuie să fie evaluată sub aspectul în care diferite elemente ale acesteia se completează și interacționează reciproc și să fie perfecționată în funcție de evoluțiile băncii, să fie conformă cu modelul de afaceri și profilul de risc aprobate și să nu presupună un nivel de complexitate excesiv sau necorespunzător.

73. Structura organizatorică a băncii nu trebuie să împiedice capacitatea organelor de conducere de a supraveghea și a administra în mod eficient activitatea acesteia și riscurile cu care se confruntă, precum și să permită Băncii Naționale a Moldovei exercitarea funcției de supraveghere în raport cu banca respectivă.

Secțiunea 3

Valori corporative și codul de conduită

74. Organul de conducere trebuie să dezvolte, să adopte, să adere și să promoveze standarde etice și profesionale înalte, ținând cont de nevoile și caracteristicile specifice ale băncii și să asigure

punerea în aplicare a unor astfel de standarde (prin intermediul unui cod de conduită sau al unui instrument similar). Organul de conducere supraveghează respectarea acestor standarde de către angajați.

75. Standardele puse în aplicare trebuie să aibă ca scop reducerea riscurilor la care este expusă banca, în special riscurile operaționale și reputaționale, care pot avea un impact negativ considerabil asupra rentabilității și sustenabilității băncii, prin amenzi, costuri de litigii, restricții impuse de autoritățile competente și sancțiuni penale, precum și pierderea imaginii și a încrederii consumatorilor.

76. Organul de conducere trebuie să dispună de politici clare și documentate cu privire la modul în care trebuie respectate aceste standarde. Aceste politici trebuie:

1) să promoveze desfășurarea activităților băncii în conformitate cu legislația aplicabilă și cu valorile corporative ale băncii;

2) să promoveze conștientizarea riscurilor printr-o cultură privind riscurile, cu reflectarea așteptărilor organului de conducere, conform cărora activitățile băncii nu vor depăși apetitul la risc și limitele de risc stabilite la nivelul băncii, precum și nu vor depăși responsabilitățile respective ale personalului;

3) să stabilească principii și să prezinte exemple de comportament acceptabil și inacceptabil legat, în special, cu raportarea financiară eronată și cu conduita neadecvată, acțiunile economice și financiare ilegale, inclusiv acțiuni de spălare a banilor, practici anticoncurențiale, acțiuni de concurență neloială, sancțiuni financiare, mită și corupție, manipularea pieței și a tranzacțiilor, precum și încălcări ce țin de domeniul protecției consumatorilor;

4) să stabilească în mod clar că pe lângă respectarea cerințelor legislației și reglementărilor interne, personalul trebuie să se comporte cu onestitate și să-și îndeplinească sarcinile competent, aplicând abilitățile profesionale necesare, grijă și diligență;

5) să asigure că personalul este conștient de potențialele măsuri disciplinare, de acțiuni juridice și de sancțiuni care pot să apară în urma comportamentului necorespunzător.

77. Banca trebuie să monitorizeze respectarea acestor politici și să asigure responsabilizarea personalului, prin instruirii periodice. Banca trebuie să numească funcția responsabilă de monitorizarea respectării și evaluării încălcărilor codului de conduită, precum și să stabilească un mecanism de soluționare a problemelor de neconformitate. Rezultatele trebuie raportate periodic organului de conducere.

Secțiunea 4

Modelul de afaceri și strategia

78. La elaborarea modelului de afaceri, banca trebuie să identifice și să ia în considerare principalii factori exogeni și endogeni care influențează succesul modelului de afaceri, inclusiv cele mai importante linii de activitate din punctul de vedere al viabilității modelului de afaceri și care prezintă cea mai mare probabilitate de creștere a expunerii băncii la vulnerabilitățile existente sau viitoare.

79. Modelul de afaceri al băncii trebuie să se bazeze pe ipoteze strategice cu caracter plauzibil privind mediul de afaceri și pe strategii de afaceri care trebuie să aibă un caracter sustenabil.

80. În sensul pct.78, viabilitatea modelului de afaceri constă în capacitatea băncii de a genera venituri acceptabile în următoarele 12 luni.

81. În sensul pct.79, sustenabilitatea strategiei constă în capacitatea băncii de a genera venituri pe o perioadă anticipativă de cel puțin 3 ani conform planurilor strategice și se determină pe baza performanței financiare previzionate, precum și pe baza nivelului de risc al strategiei de afaceri și a probabilității de succes aferente, în funcție de capacitățile de execuție ale băncii.

82. În sensul pct.81, banca trebuie să stabilească o corelare între performanța sa financiară și apetitul la risc, astfel având în vedere nivelul riscurilor, profitul și pierderile, bilanțul, concentrările, inclusiv tendințele acestora.

83. Organul de conducere stabilește structura juridică, organizatorică și operațională a băncii, inclusiv în concordanță cu modelul de afaceri și strategiile aprobate.

Secțiunea 5

Conflictele de interese la nivelul băncii

84. Organul de conducere este responsabil de stabilirea, aprobarea și supravegherea implementării și menținerii unor politici eficiente de identificare, evaluare, gestionare și atenuare sau prevenire a conflictelor de interese actuale și potențiale la nivel de bancă, inclusiv ca urmare a diverselor activități ale băncii, ale entităților din perimetrul de consolidare prudentțială sau ale diferitor linii sau unități de afaceri dintr-o entitate sau în ceea ce privește părțile interesate externe.

85. În cadrul aranjamentelor organizatorice, banca trebuie să ia măsuri adecvate pentru a preveni afectarea, prin conflicte de interese, a intereselor legitime ale băncii și ale clienților săi, ținând cont de interesele în cadrul politicii de conflict de interese la nivel de grup pe bază consolidată.

86. Măsurile băncii de a gestiona sau, după caz, de a atenua conflictele de interese trebuie să fie documentate, prin reglementări interne, și acestea trebuie să includă, dar nelimitându-se la:

1) o separare adecvată a sarcinilor sau responsabilităților de supraveghere și raportare a activităților care generează conflicte de interese în cadrul proceselor de desfășurare ale tranzacțiilor sau când se prestează servicii;

2) stabilirea de bariere informaționale, prin limitarea accesului la informație, inclusiv prin separarea fizică a anumitor linii sau unități de activitate;

3) stabilirea procedurilor adecvate pentru tranzacțiile cu persoanele afiliate.

Secțiunea 6

Conflictele de interese la nivelul angajaților

87. Organul de conducere este responsabil de stabilirea, aprobarea și supravegherea punerii în aplicare și menținerii unor politici eficiente pentru identificarea, evaluarea, gestionarea și atenuarea sau prevenirea conflictelor actuale și potențiale între interesele băncii și interesele private ale personalului, ale organului de conducere, care ar putea afecta îndeplinirea sarcinilor și responsabilitățile acestora.

88. În scopul aplicării pct.87, organul de conducere al băncii va asigura că politica privind conflictele de interese este adusă la cunoștință întregului personal al băncii și este respectată de către acesta.

89. Politica privind conflictele de interese trebuie să vizeze identificarea conflictelor de interese ale personalului, inclusiv intereselor membrilor familiilor acestora (rude de gradul I, II, soțul/soția).

90. Banca trebuie să țină seama de conflictele de interese care ar putea rezulta din relațiile anterioare. În acest scop, banca trebuie să stabilească un interval de timp adecvat, dar nu mai puțin de o dată pe an, ca personalul să raporteze astfel de conflicte de interese, pe baza faptului că acestea ar putea avea totuși un impact asupra comportamentului și participării personalului la luarea deciziilor.

91. În cazul apariției conflictelor de interese, banca trebuie să evalueze semnificația acestora în raport cu activitatea ei și să decidă și să pună în aplicare, după caz, măsuri de atenuare.

92. Politica privind conflictele de interese trebuie să acopere cel puțin următoarele situații sau relații în care pot apărea conflicte de interese în legătură cu:

1) interesele economice (inclusiv acțiuni, alte drepturi de proprietate și de membru, participații financiare și alte interese economice cu clienți comerciali, drepturi de proprietate intelectuală, împrumuturi acordate de către bancă unei societăți deținute de personal, apartenență la un organ sau proprietate asupra unui organ sau entitate cu interese conflictuale);

2) relații personale sau profesionale cu proprietarii de dețineri calificate în bancă;

3) relațiile personale sau profesionale cu personalul băncii sau entitățile incluse în perimetrul consolidării prudentțiale;

4) alte locuri de muncă prezente și locuri de muncă anterioare în intervalul de timp adecvat, dar nu mai mic de 1 an;

5) relații personale sau profesionale cu părțile interesate externe relevante (inclusiv cu furnizori, entități de consultanță sau cu alți furnizori de servicii);

6) relații personale sau profesionale cu persoane expuse politic și/sau membri familiei (rude de gradul I, II, soțul/soția) ai persoanei expuse politic și/sau persoane asociate persoanei expuse politic.

93. Fără a aduce atingere pct.87-92, băncile trebuie să țină cont de faptul că deținerea unei cote în capitalul social al bănci, sau deținerea conturilor personale sau împrumuturilor, ori utilizarea altor servicii ale unei bănci, nu trebuie să ducă la o situație în care personalul, este considerat că are un conflict de interese, dacă relațiile au loc într-un mod standard pe care banca le are cu alți clienți ai săi.

[Pct.93 modificat prin Hot.BNM nr.133 din 25.04.2019, în vigoare 03.05.2019]

94. Politica privind conflictele de interese trebuie să stabilească procesele de raportare și comunicare funcției responsabile conform politicii. Personalul băncii trebuie să aibă obligația de a dezvălui prompt orice chestiune care ar putea rezulta sau ar fi rezultat deja într-un conflict de interese.

95. Politica privind conflictele de interese trebuie să diferențieze conflictele de interese care persistă și care trebuie gestionate permanent și conflictele de interese care apar în mod neașteptat cu privire la un eveniment unic (inclusiv o tranzacție, selecția furnizorului de servicii etc.) și care pot fi de obicei gestionate cu o măsură unică/un set de măsuri unice. În toate circumstanțele, interesul băncii trebuie să prevaleze pentru deciziile ce urmează a fi luate.

96. Politica privind conflictele de interese trebuie să stabilească proceduri, măsuri, cerințe de documentare și responsabilități pentru identificarea și prevenirea conflictelor de interese, eliminarea acestora, iar dacă nu este posibil, documentarea, administrarea și monitorizarea lor ulterior depistării, pentru evaluarea semnificației lor și pentru luarea măsurilor de atenuare. Aceste proceduri, cerințe, responsabilități și măsuri trebuie să includă, nelimitându-se la:

- 1) încredințarea unor activități sau tranzacții cu conflict de interes persoanelor diferite;
- 2) instrumente ce împiedică angajații băncii, care au afaceri în afara băncii, să exercite o influență necorespunzătoare în cadrul băncii în legătură cu afacerile respective;
- 3) stabilirea responsabilității membrilor organului de conducere de a se abține de la orice activitate în care aceștia (individual) au sau pot avea un conflict de interese sau în care obiectivitatea sau capacitatea de a îndeplini în mod corespunzător funcțiile în interesul băncii poate fi compromisă;
- 4) stabilirea procedurilor adecvate pentru tranzacțiile cu persoanele afiliate. Banca va considera și va institui mecanisme funcționale care vor asigura, cel puțin, desfășurarea tranzacțiilor cu persoanele afiliate în condiții obiective stabilite, având la bază exclusiv interesele băncii, aplicarea deplină a tuturor procedurilor de control intern relevante în cazul unor astfel de tranzacții, obținerea opiniei, cel puțin, a unui membru independent al organului de conducere pe marginea încheierii unor astfel de tranzacții, aprobarea de către organul de conducere a tranzacțiilor și limitarea expunerii la astfel de tranzacții;
- 5) condițiile în care membrii organului de conducere pot deține funcții de conducere în entitățile concurente, cu excepția cazului în care acestea sunt în cadrul entităților care intră în perimetrul consolidării prudențiale.

97. Politica privind conflictele de interese trebuie să acopere riscul conflictelor de interese la nivelul organului de conducere și să ofere îndrumări suficiente privind identificarea și gestionarea conflictelor de interese, care ar putea împiedica capacitatea membrilor organului de conducere de a lua decizii obiective și imparțiale care urmăresc să satisfacă interesele băncii. Banca trebuie să ia în considerare impactul pe care conflictele de interese îl pot avea asupra gândirii independente a membrilor organului de conducere.

[Pct.97 modificat prin Hot.BNM nr.275 din 29.12.2022, în vigoare 13.04.2023]

98. Conflictele de interese actuale sau potențiale, care au fost dezvăluite funcției responsabile din cadrul băncii, trebuie să fie evaluate și gestionate în mod corespunzător. În cazul identificării unui conflict de interese al personalului, banca trebuie să documenteze decizia luată, în special dacă conflictul de interese și riscurile aferente au fost acceptate și dacă a fost acceptat modul în care acest conflict de interese a fost atenuat sau remediat, precum și dacă acesta a fost satisfăcător sau nu. Banca va informa nu mai târziu de 5 zile lucrătoare Banca Națională a Moldovei despre orice conflict de interese identificat, care poate avea un impact asupra gândirii independente a unui membru al organului de conducere, inclusiv cu privire la măsurile de atenuare luate.

[Pct.98 completat prin Hot.BNM nr.275 din 29.12.2022, în vigoare 13.04.2023]

99. Toate conflictele de interese actuale și potențiale la nivelul organului de conducere, individual și colectiv, trebuie să fie documentate în mod adecvat, comunicate organului de conducere și discutate, hotărâte și gestionate corespunzător de către organul de conducere.

Secțiunea 7

Proceduri de alertă internă

100. Banca trebuie să stabilească și să mențină politici și proceduri adecvate de alertă internă care pot fi utilizate de personal pentru a raporta încălcări potențiale sau reale ale cerințelor legislației sau ale reglementărilor interne, printr-un canal specific, independent și autonom.

101. Nu este necesar ca personalul raportor să aibă dovada pertinentă a unei încălcări, totuși, acesta ar trebui să aibă un nivel suficient de certitudine care să ofere motive suficiente pentru a iniția o investigație.

102. Pentru a evita conflictele de interese, personalul trebuie să aibă posibilitatea de a raporta încălcări în afara liniilor obișnuite de raportare, inclusiv prin intermediul funcției de conformitate, al funcției de audit intern sau al unei proceduri interne independente de avertizare.

103. Procedurile de alertă trebuie să asigure protecția datelor cu caracter personal atât ale persoanei care raportează încălcarea, cât și ale persoanei care se presupune că este responsabilă de încălcare.

104. Procedurile de alertă trebuie să fie puse la dispoziția întregului personal al băncii.

105. Informațiile furnizate de personal prin procedurile de alertă trebuie, după caz, să fie puse la dispoziția organului de conducere și a altor funcții responsabile, definite în cadrul politicii de alertă internă. Dacă personalul care a raportat o încălcare solicită acest lucru, informațiile respective trebuie să fie furnizate organului de conducere și altor funcții responsabile în mod anonim. Banca urmează să prevadă un proces de comunicare a informațiilor care să permită transmiterea informațiilor într-un mod anonim.

106. Banca trebuie să se asigure că persoana care raportează încălcarea este protejată corespunzător de orice impact negativ, inclusiv de constrângeri, discriminări sau alte tipuri de tratament neloial.

107. Banca trebuie, de asemenea, să protejeze persoanele care au fost raportate de orice efecte negative în cazul în care ancheta nu găsește dovezi care să justifice luarea de măsuri împotriva acelei persoane. Dacă se iau măsuri, banca ar trebui să le ia într-un mod care urmărește să protejeze persoana în cauză de efectele negative neintenționate care depășesc obiectivul măsurii luate.

108. Într-un mod particular, procedurile de alertă internă trebuie să corespundă următoarelor cerințe:

- 1) să fie documentate, inclusiv elaborate manuale pentru personal;
- 2) să furnizeze reguli clare care să garanteze că informațiile privind raportarea, persoanele raportate și încălcările sunt tratate confidențial;
- 3) să protejeze personalul care ar putea fi victimizat în urma dezvăluirii încălcărilor raportate;
- 4) să asigure evaluarea și escaladarea încălcărilor potențiale sau reale efectuate și, după caz, raportarea către Banca Națională a Moldovei;
- 5) să asigure, acolo unde este posibil, confirmarea primirii de informații personalului care a alertat despre încălcări potențiale sau reale;
- 6) să asigure urmărirea rezultatului unei investigații privind încălcarea raportată;
- 7) să asigure păstrarea corespunzătoare a evidenței relevante.

109. Fără a aduce atingere posibilității de a raporta încălcările Băncii Naționale a Moldovei, personalul băncii poate, inițial, să utilizeze procedurile de alertă internă ale băncii.

Capitolul II

POLITICA DE NUMIRE A MEMBRILOR ORGANULUI DE CONDUCERE ȘI A PERSOANELOR CARE DEȚIN FUNCȚII-CHEIE

110. Banca este obligată să dispună de o politică privind numirea membrilor organului de conducere și a persoanelor care dețin funcții-cheie pentru a asigura respectarea prevederilor art.43 alin.(1) din [Legea 202/2017](#) și trebuie să fie adaptată la natura, dimensiunea, structura, complexitatea, importanța economică, profilul de risc și modelul de afaceri al băncii. În acest scop banca trebuie să solicite informațiile relevante și rezonabile pentru a se asigura că persoana dispune de o bună reputație, de cunoștințe, aptitudini și experiență adecvată naturii, extinderii și complexității băncii și responsabilităților încredințate.

[Pct.110 modificat prin Hot.BNM nr.126 din 25.04.2019, în vigoare 03.06.2019]

111. Politica privind numirea membrilor organului de conducere și a persoanelor care dețin funcții-cheie va reglementa selectarea și evaluarea gradului de corespundere a candidaților funcției respective, stabilind cel puțin cerințe privind:

1) procedura internă aplicabilă pentru evaluarea gradului de adecvare a candidatului la funcția de membru al organului de conducere și a persoanelor care dețin funcții-cheie, cu consemnarea evaluării și a rezultatelor acesteia;

2) competențele și calificările necesare ale candidatului la funcția respectivă și informațiile pe care acesta trebuie să le furnizeze băncii în vederea evaluării sale;

3) măsurile pentru asigurarea informării acționarilor cu privire la cerințele față de membrii organului de conducere;

4) situațiile în care se reevaluează gradul de adecvare și măsurile pentru identificarea unor astfel de situații;

5) obligativitatea candidatului la funcția de membru al organului de conducere și a persoanelor care dețin funcții-cheie de a notifica banca despre orice schimbare importantă care afectează conformarea cu cerințele înaintate de Banca Națională a Moldovei prin regulamentele sale;

6) modalitățile în care banca va oferi posibilitatea formării profesionale, în cazul în care sunt necesare instruirii și/sau perfecționării ale candidatului la funcția de membru al organului de conducere și ale persoanelor care dețin funcții-cheie.

Capitolul III

POLITICA DE REMUNERARE

Secțiunea 1

Principii generale

112. Banca trebuie să dispună de o politică de remunerare care să contribuie la administrarea prudentă a riscurilor și să nu favorizeze asumarea unor riscuri ce depășesc nivelul riscurilor acceptate de bancă, bazată pe principiile prevăzute la art.39 din [Legea nr.202/2017](#) și ținând cont de actele normative ale Băncii Naționale a Moldovei elaborate întru implementarea [Legii nr.202/2017](#).

113. Politica de remunerare a băncii pentru întregul personal trebuie să fie corelată cu obiectivele strategiei de afaceri și ale strategiei de risc ale băncii, inclusiv cu modelul de afaceri, cultura și valorile corporative, interesele pe termen lung ale băncii și măsurile folosite pentru evitarea conflictelor de interes. Modificările aduse acestor obiective și măsuri trebuie luate în considerare la actualizarea politicii de remunerare.

114. Banca trebuie să se asigure că practicile de remunerare sunt aliniate la apetitul băncii de risc general, ținând cont de toate riscurile, inclusiv de riscurile reputaționale și de riscurile rezultate din vânzarea abuzivă de produse, precum și să ia în considerare interesele pe termen lung ale acționarilor și ale altor părți interesate.

115. Politica de remunerare trebuie să susțină banca în realizarea și menținerea unei baze de capital viabile în conformitate cu art.63 alin.(1) din [Legea nr.202/2017](#) și să ia în considerare, după caz, restricțiile privind distribuirile prevăzute în actele normative ale Băncii Naționale a Moldovei aferente fondurilor proprii și amortizoarelor de capital.

116. Politica de remunerare trebuie să conțină cel puțin următoarele prevederi:

- 1) obiectivele de performanță ale băncii, domeniile de activitate și personalul;
- 2) metodele de măsurare a performanței, inclusiv criteriile de performanță;
- 3) structura remunerației variabile, inclusiv instrumentele în care sunt acordate părți ale remunerației variabile;
- 4) măsurile, ex-ante și ex-post, de ajustare a remunerației variabile în funcție de nivelul riscurilor asumate.

117. Banca trebuie să se asigure că posibilele conflicte de interese cauzate de plata prin instrumente, ca parte a remunerației variabile sau fixe, sunt identificate și gestionate corespunzător. Aceasta presupune că respectarea regulilor referitoare la neadmiterea utilizării abuzive a informațiilor privilegiate/confidențiale pe piața de capital este asigurată și nu se ia nicio măsură care ar putea avea un efect pe termen scurt asupra prețului acțiunilor sau al instrumentelor.

118. Politica de remunerare trebuie ajustată la situația specifică a băncii, având în vedere și cazul în care personalul băncii, inclusiv membru al organului executiv, persoana care deține o funcții-cheie, este și deținător direct sau indirect, inclusiv în calitate de beneficiar efectiv, a acțiunilor în capitalul băncii.

119. În sensul art.39 alin.(1) lit.(c) din [Legea nr.202/2017](#), evaluarea periodică a conformității cu politicile, procedurile și regulile interne de remunerare trebuie efectuată de funcția de audit intern al băncii. În cadrul evaluării respective, trebuie să se asigure dacă politicile, practicile și procesele de remunerare:

- 1) funcționează astfel după cum au fost prevăzute, în special dacă sunt respectate;
- 2) dacă plățile de remunerații sunt corespunzătoare, în conformitate cu modelul de afaceri, profilul de risc, obiectivele pe termen lung și alte obiective ale băncii și sunt reflectate în mod adecvat;
- 3) sunt implementate consecvent în bancă și se asigură respectarea prevederilor [Legii nr.202/2017](#) și ale actelor normative emise în aplicarea acestora și nu limitează capacitatea băncii de a menține sau a restabili o bază solidă de capital conform art.63 alin.(1) din [Legea nr.202/2017](#).

Secțiunea 2

Personalul identificat

120. Banca trebuie să efectueze anual o evaluare pentru a determina personalul identificat. Procesul de identificare trebuie să facă parte din politica de remunerare a băncii.

121. Evaluarea trebuie să fie clară, consecventă, bine documentată și actualizată periodic pe parcursul exercițiului. Banca trebuie să se asigure că personalul care se încadrează sau s-ar putea încadra în categoria de personal identificat, pentru o perioadă de cel puțin trei luni într-un exercițiu financiar, este tratat ca personal identificat.

[Pct.121 modificat prin Hot.BNM nr.93 din 27.05.2021, în vigoare 11.10.2021]

122. Organul de conducere are responsabilitatea finală pentru procesul de identificare și politica respectivă. În raport cu politicile de remunerare, consiliul are următoarele responsabilități:

- 1) să aprobe politica procesului de identificare ca parte a politicii de remunerare;
- 2) să participe la elaborarea metodologiei de evaluare;
- 3) să asigure că evaluarea pentru identificarea personalului este corect efectuată;
- 4) să monitorizeze pe bază continuă procesul de identificare;
- 5) să aprobe orice excepții semnificative de la politica adoptată sau modificări ale acesteia, să analizeze și să monitorizeze cu atenție efectul acestora;
- 6) să revizuiască periodic politica aprobată și, dacă este nevoie, să o modifice.

123. Comitetul de remunerare sau consiliul băncii, după caz, trebuie să participe activ în procesul de identificare a personalului identificat în conformitate cu responsabilitățile sale.

124. Comitetul de administrare a riscurilor trebuie să fie atras în procesul de identificare a personalului respectiv, fără a aduce atingere sarcinilor comitetului de remunerare.

125. Banca trebuie să asigure un schimb adecvat de informații între organul de conducere și funcțiile interne implicate în procesul de determinare a personalului identificat. Procesul de identificare și rezultatul acestuia trebuie să facă obiectul unei revizui independente interne sau externe.

Secțiunea 3

Remunerația fixă

126. Remunerația fixă a personalului identificat trebuie să reflecte experiența profesională și responsabilitatea organizațională a acestuia, ținând cont de nivelul de studii, de vechimea în muncă, de nivelul de competență și abilități, de experiența în funcție în cadrul băncii și experiența de activitatea relevantă în afara băncii.

127. În scopul aplicării art.39 alin.(1) lit.g) din [Legea nr.202/2017](#), personalul nu trebuie să fie dependent de acordarea unei remunerații variabile, deoarece astfel sunt create stimulente pentru asumarea de riscuri excesive orientate pe termen scurt, inclusiv vânzarea abuzivă de produse, atunci când, fără asumarea acestui risc pe termen scurt, performanța băncii sau a personalului nu ar permite acordarea unei remunerații variabile.

128. Remunerația este fixă, atunci când se întrunesc cumulativ condițiile pentru acordarea ei și valoarea ei:

- 1) sunt bazate pe criterii predeterminate;
- 2) sunt non-discreționare, reflectând nivelul de experiență profesională și vechimea în muncă a personalului;
- 3) sunt transparente cu privire la valoarea individuală acordată membrului individual al personalului;
- 4) sunt permanente, adică sunt menținute pe o perioadă legată de rolul specific și de responsabilitățile organizaționale;
- 5) sunt non-revocabile;
- 6) valoarea permanentă nu este schimbată decât prin negociere colectivă sau în urma unei renegocieri în conformitate cu criteriile privind stabilirea salariilor prevăzute de cadrul legal de domeniu;
- 7) nu pot fi reduse, suspendate sau anulate de bancă decât în cazurile stipulate expres în cadrul legal pertinent;
- 8) nu prevăd stimulente pentru asumarea riscurilor;
- 9) nu depind de performanță.

129. Atunci când alocarea clară a unei componente ca și remunerația fixă nu este posibilă pe baza criteriilor prevăzute la pct.128, aceasta trebuie considerată ca remunerație variabilă.

130. Componentele de remunerație care, fie fac parte dintr-o politică de remunerare la nivel de bancă și care întrunesc condițiile enumerate la pct.128, fie reprezintă plăți obligatorii conform legislației în vigoare, sunt considerate remunerație fixă.

131. Următoarele componente ale remunerației sunt considerate și ele ca fiind fixe, unde toate situațiile similare sunt tratate în mod consecvent:

- 1) remunerație plătită personalului detașat, ținând cont de costul vieții și de cotele de impozit dintr-o altă țară;
- 2) alocații folosite pentru a majora salariul de bază fix în situații în care personalul lucrează în străinătate și primește o remunerație mai mică decât cea care i-ar fi plătită pe piața de muncă locală pentru o funcție comparabilă, în cazul în care sunt întrunite cumulativ următoarele condiții:
  - a) alocația este plătită în mod nediscriminatoriu tuturor angajaților aflați într-o situație similară;
  - b) alocația este acordată, deoarece personalul lucrează temporar în străinătate sau pe o altă funcție cu un nivel de remunerare ce necesită ajustare pentru a reflecta nivelurile de plată de pe piața respectivă;
  - c) nivelul plăților suplimentare este bazat pe criterii predeterminate;
  - d) durata alocației este legată de durata situației la care se face referire mai sus.

Secțiunea 4

Cazurile particulare privind componentele de remunerație

132. Remunerațiile variabile și fixe plătite personalului băncii pot consta din diferite elemente, inclusiv din plăți sau beneficii suplimentare sau auxiliare. Banca trebuie să analizeze beneficiile și să le

alocă componentei variabile a remunerației cu condiția respectării criteriilor prevăzute în secțiunea 5 din prezentul capitol sau celei fixe cu condiția respectării criteriilor prevăzute în secțiunea 3 din prezentul capitol.

133. În cazul în care beneficiile se bazează pe rolul, funcția sau responsabilitatea organizațională a personalului, pentru a fi corect încadrate în componenta fixă a remunerației, ele trebuie să întrunească criteriile stipulate la pct.128, ținând seama de următoarele aspecte particulare:

1) beneficiul este legat de un rol sau o responsabilitate organizațională și este acordat câtă vreme nu apar modificări majore cu privire la responsabilitățile și atribuțiile rolului în urma cărora personalul ar avea de fapt un alt rol sau o altă responsabilitate organizațională;

2) valoarea nu depinde de niciun alt factor în afară de îndeplinirea unui anumit rol sau a unei anumite responsabilități organizaționale și de criteriile stipulate la pct.126;

3) orice alt membru al personalului ce îndeplinește același rol sau are aceeași responsabilitate organizațională și care se află într-o situație similară ar avea dreptul la un beneficiu similar, fără a aduce atingere pct.126.

Secțiunea 5

Remunerație variabilă

134. Remunerația variabilă poate fi formată din instrumente financiare și/sau mijloace bănești. Băncile, după caz, trebuie să stabilească un raport echilibrat de instrumente financiare față de remunerația variabilă în mijloace bănești.

135. Raportul de remunerație variabilă acordată în instrumente financiare, calculat ca coeficient între valoarea remunerației variabile acordate în instrumente financiare și suma remunerației variabile acordate în mijloace bănești poate fi cel mult 0,5. Toate sumele trebuie evaluate în momentul acordării.

136. Remunerația variabilă formată din instrumente financiare trebuie să fie obiectul unei politici de conservare adecvate menite să alinieze stimulentele cu interesele băncii pe termen lung și poate fi reprezentată de o combinație echilibrată între următoarele elemente:

1) acțiuni sau alte valori mobiliare echivalente acțiunilor;

2) alte instrumente financiare în sensul pct.16 din Regulamentul cu privire la fondurile proprii ale băncilor și cerințele de capital, aprobat prin [Hotărârea Comitetul executiv al Băncii Naționale a Moldovei nr.109/2018](#) sau care pot fi complet convertite în instrumente de fonduri proprii de nivelul 1 de bază.

137. La acordarea remunerației variabile garantate, cu ocazia angajării de personal nou, băncii nu i se permite să garanteze remunerația variabilă pentru o perioadă mai lungă decât pentru primul an de angajare.

138. Banca poate să acorde o singură dată remunerația variabilă garantată aceluiași membru al personalului. În situațiile în care personalul încheie un nou contract de la aceeași bancă, remunerația variabilă garantată nu se mai plătește.

139. Banca nu poate include valoarea remunerației variabile garantate în calculul raportului dintre componenta fixă și cea variabilă a remunerației totale pentru prima perioadă de performanță, în care remunerația variabilă garantată este acordată cu ocazia angajării de personal nou înainte de începerea primei perioade de performanță.

Secțiunea 6

Plățile compensatorii

140. Politicile de remunerare ale băncii trebuie să specifice posibila utilizare a plăților compensatorii, inclusiv valoarea maximă sau criteriile pentru determinarea acestor valori ce pot fi acordate personalului identificat ca plată compensatorie.

141. Plățile compensatorii trebuie considerate ca remunerație variabilă.

142. Plățile de remunerații obișnuite legate de durata unei perioade de preaviz nu trebuie considerate plăți compensatorii.

143. În cazurile de încetare a contractului, plățile compensatorii nu trebuie să ofere o recompensare disproporționată, ci o compensare adecvată a membrului personalului. Plata

compensatorie nu trebuie acordată atunci când există o nereușită evidentă care permite încetarea imediată a contractului sau concedierea personalului.

144. Nereușitele personalului identificat trebuie evaluate de la caz la caz și cuprind următoarele situații:

1) când un membru al organului de conducere sau o persoană care deține o funcție-cheie nu mai este considerat că întrunește standardele de bună reputație, competență și calificare adecvată;

2) când un membru al personalului identificat a participat la sau este răspunzător de conduita ce a determinat pierderi semnificative pentru bancă;

3) când un membru al personalului identificat acționează contrar legislației în vigoare și reglementărilor interne.

145. Următoarele cuantumuri de plăți compensatorii nu trebuie luate în considerare în vederea calculării raportului dintre componenta fixă și cea variabilă ale remunerației și nici pentru aplicarea amânării și plata în instrumente financiare:

1) plățile compensatorii obligatorii conform legislației muncii, obligatorii în urma pronunțării unei hotărâri judecătorești;

2) plățile efectuate pentru pierderea serviciului, în cazul în care acestea fac obiectul unei clauze de neconcurență prevăzute în contract și plătite în perioade viitoare până la valoarea remunerației fixe ce ar fi fost plătită pentru perioada de neconcurență, dacă personalul ar mai fi fost încă angajat.

Secțiunea 7

Remunerarea membrilor consiliului și a angajaților funcțiilor de control intern

146. Remunerarea membrilor consiliului trebuie să corespundă prerogativelor, sarcinilor, experienței și responsabilităților lor.

147. Pentru a aborda în mod corespunzător conflictele de interese, remunerația membrilor consiliului nu trebuie să includă mecanisme bazate pe stimulente în funcție de performanța băncii. Rambursarea costurilor către membrii consiliului și plata unei sume fixe pe oră sau zi de lucru, chiar dacă timpul ce trebuie remunerat/compensat nu este predefinit, sunt considerate remunerație fixă.

148. Funcțiile de control intern trebuie să fie independente și să aibă suficiente resurse, cunoștințe și experiență pentru a-și îndeplini sarcinile cu privire la politica de remunerare a băncii. Funcțiile de control intern trebuie să coopereze activ și periodic între ele și cu alte funcții și comitete relevante cu privire la politica de remunerare și riscurile ce pot apărea din politicile de remunerare.

149. Remunerarea personalului cu funcții de control intern trebuie să permită băncii să angajeze personal calificat și cu experiență în aceste funcții.

150. Remunerarea funcțiilor de control intern trebuie să fie predominant fixă pentru a reflecta natura responsabilităților lor.

151. Metodele folosite pentru determinarea remunerației variabile a funcțiilor de control intern nu trebuie să compromită obiectivitatea și independența personalului.

TITLUL IV

MECANISMUL CONTROLULUI INTERN ȘI ORGANIZAREA FUNCȚIILOR DE CONTROL INTERN

Capitolul I

CERINȚE PRIVIND MECANISMUL DE CONTROL INTERN

152. Banca trebuie să dispună de propriul mecanism de control intern, care trebuie să asigure gestionarea eficientă a băncii, desfășurarea activităților financiare într-un mod sigur și prudent, conformarea cu prevederile legislației, precum și protejarea intereselor deponenților și a altor creditori ai băncii.

153. Obiectivele controlului intern sunt: identificarea, monitorizarea adecvată și minimizarea riscurilor aferente activităților financiare desfășurate, exercitarea controlului asupra respectării de către

bancă a legislației, asigurarea securității informației, transparenței structurii de proprietate și de control asupra băncii, soluționării conflictelor de interese, asigurarea unui nivel necesar de securitate care ar corespunde naturii, caracterului și volumului tranzacțiilor efectuate.

154. La elaborarea, organizarea și implementarea mecanismului de control intern, banca va ține cont de volumul, numărul, tipul, complexitatea și diversitatea tranzacțiilor, de gradul de risc asociat cu fiecare domeniu de activitate, volumul controlului din partea organelor de conducere asupra activității zilnice, gradul de centralizare și/sau descentralizare a băncii, gradul de utilizare a sistemului informatic.

155. La elaborarea, organizarea și implementarea mecanismului de control intern, banca va determina domeniul aplicării și tipul procedeele de control intern care urmează a fi implementate. Factorul legat de costul stabilirii și menținerii mecanismului de control intern nu poate servi drept motiv ce justifică neimplementarea unor procedee adecvate și eficiente de control intern.

156. Mecanismul de controlul intern al băncii trebuie să implice participarea organului de conducere al băncii și personalul acesteia, indiferent de funcția ocupată, să contribuie la sporirea veniturilor băncii, minimizarea cheltuielilor, să asigure autorizarea și efectuarea cheltuielilor conform destinației, protejarea adecvată a activelor, limitarea și înregistrarea corectă a obligațiilor, limitarea și/sau diminuarea riscurilor.

157. Mecanismul de control intern trebuie să asigure cel puțin următoarele:

- 1) activitățile sunt planificate și conduse în mod ordonat, prudent și eficient;
- 2) tranzacțiile și operațiunile sunt efectuate, iar angajamentele sunt îndeplinite în conformitate cu limitele competențelor profesionale și funcționale ale membrilor organului de conducere și ale personalului băncii;
- 3) organul de conducere este capabil să asigure protejarea activelor și controlul tranzacțiilor cu pasivele, existența măsurilor de minimizare a riscului pierderilor, încălcărilor și fraudelor, erorilor, precum și a măsurilor de identificare a acestora, să administreze nivelul adecvat al capitalului, lichidității, profitabilității și calității activelor băncii și să determine riscul pierderilor în procesul efectuării tranzacțiilor și rezervele necesare pentru eventuale pierderi de la credite și alte active, precum și de la angajamentele din afara bilanțului;
- 4) organul de conducere este capabil să asigure întocmirea rapoartelor complete și corecte în conformitate cu actele normative și reflectarea informației veridice, complete și oportune în registrele contabile și alte registre;
- 5) guvernanta corporativă permite organului de conducere să urmărească obiectivele ce sunt în interesul băncii și facilitează monitorizarea eficientă a activității acesteia;
- 6) organul de conducere este capabil să organizeze, să supravegheze și să verifice în mod regulat integritatea proprietății băncii și a mijloacelor de securitate.

Capitolul II

CERINȚE PRIVIND ACTIVITĂȚILE ȘI PROCEDEELE DE CONTROL INTERN

158. Activitățile de control intern trebuie să fie adaptate specificului activității băncii și să corespundă modului în care activitatea acesteia este structurată, organizată și administrată, tipului, volumului, numărului și complexității tranzacțiilor și operațiunilor efectuate și să includă cel puțin următoarele:

- 1) controale organizatorice și administrative;
- 2) metode de dirijare a activității;
- 3) separarea funcțiilor și obligațiilor;
- 4) procedee de autorizare și aprobare a activităților;
- 5) procedee de ținere a evidenței;
- 6) procedee de securitate;
- 7) procedee de verificare;
- 8) procedee de evaluare;
- 9) procedee de administrare și control al riscurilor;
- 10) procedee de asigurare a continuității activității.

159. În cadrul controalelor organizatorice și administrative, banca va elabora și va dispune cel puțin de:

1) documente explicite despre obiectivele politicilor și strategiilor pe termen scurt și pe termen lung ale băncii;

2) documente în care se descriu funcțiile și obligațiile personalului, modul de raportare și comunicare;

3) documente în care se descriu procedurile contabile, de deschidere/ modificare/ închidere a conturilor bancare, de documentare referitor la sistemul de evidență contabilă, inclusiv un registru al schimbărilor din sistem, în care se indică data și numele persoanelor care au autorizat și realizat implementarea acestora;

4) documente care să conțină descrierea procedurilor privind controlul intern în toate domeniile de activitate, inclusiv controalele operaționale zilnice, automatizate și manuale;

5) un registru cu semnăturile persoanelor autorizate, inclusiv speciemenle de semnături, cu determinarea pentru fiecare dintre aceste persoane a limitei competențelor profesionale și funcționale (împuternicirilor) lor; registrul va fi actualizat în funcție de modificarea circumstanțelor aferente subiectelor specificate în registru;

6) documente aferente reglementării proceselor de externalizare ale unor activități, care să determine inclusiv cerințele cu privire la modul de ajustare și perfecționare a mecanismului de control intern, a sistemului de raportare internă și a funcției de audit intern, pentru a se asigura că activitățile externalizate nu afectează capacitatea băncii de a desfășura o guvernare corporativă eficientă;

7) un registru al proceselor-verbale ale adunării generale a acționarilor cu specificarea subiectelor discutate; un registru al documentelor interne; corespondenței cu persoane juridice/ fizice, cu organe ale statului, inclusiv cu organele de drept cu privire la credite și alte active;

8) proceduri clare privind cunoașterea proprietarilor direcți, indirecti ai acțiunilor băncii, inclusiv a beneficiarilor efectivi ai acestora, precum și cunoașterea de către bancă a eventualelor activități concertate ale acestora și legăturile între proprietarii băncii și debitorii săi;

9) proceduri clare privind cunoașterea persoanelor afiliate băncii, inclusiv cunoașterea tuturor criteriilor de afiliere a membrilor consiliului băncii și bancă;

10) proceduri privind securitatea activelor băncii față de furt, abuz, utilizare incorectă și față de orice formă de distrugere;

11) proceduri de evaluare independentă și obiectivă ale garanțiilor reale și personale, ce vor stabili modalitatea și criteriile de selectare a persoanelor pentru evaluarea garanțiilor reale și personale, care pot fi persoane terțe sau o funcție internă, metode de monitorizare a valorii garanțiilor reale și personale, metode de evaluare a oportunității și corectitudinii metodologiei aplicate de către bancă la estimarea valorii garanțiilor reale și personale.

160. În cadrul metodelor de dirijare a activităților, banca trebuie să asigure efectuarea de către subdiviziunile relevante, cel puțin, a următoarelor activități:

1) monitorizarea, cu periodicități stabilite (permanent, zilnic, săptămânal, lunar și/sau trimestrial), a mărimii expunerilor la risc, confruntându-le cu limitele stabilite, întocmirea rapoartelor pe marginea acestei monitorizări, indicând în special pozițiile de risc care au depășit limitele stabilite;

2) elaborarea procedurilor de identificare, raportare și lichidare a încălcărilor și a neajunsurilor în activitate, care să asigure evaluarea corectă și sistematică a angajamentelor în raport cu limitele stabilite, expunerea în scris a explicațiilor privind acțiunile referitor la pozițiile care depășesc limitele admisibile și indicarea pozițiilor care sunt pe cale de a depăși aceste limite;

3) elaborarea procedurilor care asigură transmiterea în mod regulat a informației veridice și complete organului de conducere al băncii, precum și funcțiilor de control relevante;

4) verificarea regulată, cel puțin, a realizării a politicii stabilite și a procedurilor legate de efectuarea tranzacțiilor purtătoare de risc de credit și a altor tranzacții, a calității portofoliului de credite, a tranzacțiilor care cuprind plăți în avans, a plasărilor în alte bănci și a garanțiilor acordate în vederea depistării, în timp util, a problemelor legate de tranzacțiile respective, oferind și funcțiilor de control relevante și organului de conducere posibilitatea de a evalua impactul lor asupra activității băncii, dar în

special asupra stabilității acesteia;

5) verificarea periodică, în conformitate cu politicile interne ale băncii, a profiturilor realizate și nerealizate și a pierderilor care rezultă din activele financiare disponibile pentru vânzare;

6) verificarea lunară a rapoartelor privind rezultatele actuale și analiza performanței, atât separat, cât și în mod consolidat, în comparație cu bugetele operaționale și cu rezultatele perioadei contabile precedente;

7) obținerea, deținerea și actualizarea în conformitate cu anexa nr.1 și anexa nr.2 la prezentul regulament a documentelor și a informațiilor relevante privind:

a) proprietarii direcți, indirecti, inclusiv beneficiarii efectivi ai deținerilor în capitalul băncii;

b) debitorii băncii, care au beneficiat de credite și leasing financiar, inclusiv deținători direcți, indirecti și beneficiarii efectivi ai acestora, cu excepția:

- băncilor debitoare care au beneficiat de credite și leasing financiar;

- debitorilor, cărora banca le-a acordat credite și leasing financiar, al căror sold total pentru un debitor constituie până la 100 mii lei inclusiv – în cazul persoanei fizice, până la 300 mii lei inclusiv – în cazul întreprinzătorului individual, titularului patentei, altei persoane fizice care desfășoară activitate de întreprinzător sau practică activitate profesională licențiată ori autorizată și până la 500 mii lei inclusiv – în cazul persoanei juridice;

Informația acumulată de la debitor se prezintă de către acesta prin completarea unui chestionar, care este confirmat de debitor prin semnătură.

Pentru debitorii, al căror sold total se situează sub limitele stabilite mai sus, băncile vor forma chestionare simplificate, care au drept scop identificarea gradului de afiliere a acestora cu banca.

8) existența sau lipsa afilierii membrilor consiliului băncii față de aceasta, cu excepția afilierii determinate prin calitatea de membru al consiliului băncii;

9) verificarea statutului fiscal și a obligațiilor băncii în baza legislației fiscale;

10) verificarea regulată a stării tehnice a mijloacelor de securitate fizică a băncii și a activelor acesteia.

[Pct.160 completat prin Hot.BNM nr.93 din 27.05.2021, în vigoare 11.10.2021]

161. Banca trebuie să se asigure că metodele de dirijare, modul în care informația este acumulată, evaluată, prezentată, gradul de detaliere a acesteia vor varia în funcție de nivelul ierarhic al personalului care gestionează informația în cauză. În mod similar, importanța și metodele vor determina nivelul corespunzător al personalului necesar pentru îndeplinirea indicațiilor.

162. Banca trebuie să asigure separarea funcțiilor și a obligațiilor pentru a reduce riscul manipulării intenționate, al infracțiunilor sau al erorilor și a spori eficiența controlului asupra tranzacțiilor și operațiunilor băncii. În acest scop, banca este obligată să dispună de proceduri de separare a funcțiilor și obligațiilor pentru a se asigura cel puțin că:

1) diferite persoane sunt responsabile pentru păstrarea registrelor, activelor, pentru autorizarea, inițierea și supravegherea tranzacțiilor și angajamentelor asumate;

2) funcțiile de autorizare/aprobare, de executare, de înregistrare, de custodie (păstrare), de elaborare a registrelor și a sistemelor de înregistrări și evidență electronică, aplicarea acestora în operațiunile zilnice sunt separate;

3) separarea se face astfel, încât nicio persoană să nu poată în niciun mod (intenționat sau neintenționat) să-și însușească activele băncii sau ale clienților acesteia nelegitim, să falsifice informațiile sau să înregistreze incorect tranzacțiile și operațiunile.

163. Procedurile de autorizare și aprobare ale băncii trebuie să asigure cel puțin următoarele:

1) efectuarea tranzacțiilor și a operațiunilor în conformitate cu cerințele de autorizare și aprobare a acestora care prevăd stabilirea limitelor în funcție de împuternicirile deținute și condițiile acordării de către conducerea băncii a unei autorizări/aprobări;

2) efectuarea tranzacțiilor și a operațiunilor în conformitate cu deciziile organelor de conducere ale băncii și cu împuternicirile de autorizare și aprobare atribuite.

164. Procedurile de evidență ale băncii trebuie să asigure, cel puțin, următoarele:

1) înregistrarea corectă a tranzacțiilor autorizate/aprobate, existente și viitoare, spot, forward sau orice alt tip de instrumente derivate în registrele contabile într-un mod, care asigură că acestea pot fi înregistrate în bilanț în perioada în care sunt reflectate și în raportul de profit și pierderi în perioada la care se referă;

2) imposibilitatea înregistrării faptelor economice și a tranzacțiilor care nu corespund realității;

3) existența de facto a activelor și pasivelor trecute în registrele contabile sau în alte tipuri de registre;

4) trecerea zilnică în registru a tranzacțiilor, reflectarea completă, adecvată și în timp util în evidența contabilă a băncii a tuturor tranzacțiilor efectuate, precum și întocmirea bilanțului contabil la sfârșitul fiecărei zile;

5) efectuarea controlului complet și eficient asupra registrelor contabile și sistemelor de înregistrări și evidență electronice;

6) verificarea corectitudinii aritmetice a înregistrărilor; păstrarea și controlul totalurilor, verificărilor conturilor de regularizare și ale bilanțurilor de verificare; verificarea prin sistemul de evidență contabilă a documentelor; raportarea către organul executiv a erorilor și necorespunderilor depistate;

7) evidența (înscrierea în registru) documentelor în baza cărora s-a înregistrat o tranzacție și care demonstrează că aceasta a fost trecută în evidența contabilă sau alte registre.

165. Procedurile de securitate ale băncii trebuie să includă cerințe privind sistemele și echipamentele de protecție, în special ce țin de precauția fizică pentru activele și bunurile portabile, negociabile, de schimb și cele la purtător prin utilizarea cartotecilor încuiate pentru formularele de evidență strictă neutilizate, precum și cerințe privind casele de bani ignifuge pentru protecția mijloacelor bănești, a titlurilor de valoare și care vor asigura, cel puțin:

1) securitatea și custodia fizică a activelor proprii, atribuirea responsabilității anumitor persoane autorizate, ale căror funcții nu au tangență cu ținerea evidenței contabile;

2) limitarea atât a accesului fizic direct, cât și a celui documentar indirect la active și bunuri, prin acordarea accesului doar persoanelor autorizate;

3) securitatea și custodia bunurilor deținute în numele clienților sau al altor persoane fie în numele lor, fie în numele unei persoane numite în locul lor;

4) protejarea registrelor contabile și a altor tipuri de registre ale băncii.

166. Banca trebuie să dispună de proceduri de verificare care să asigure, cel puțin, următoarele:

1) corespunderea permanentă a registrelor contabile cu activele, documentele și conturile de regularizare respective. Periodicitatea verificării se va stabili în funcție de volumul și tipul tranzacțiilor trecute printr-un anumit cont verificat și de mărimea (soldul) contului de bilanț;

2) determinarea naturii și a volumului diferențelor depistate în urma verificării; investigarea pozițiilor de verificare, inclusiv a clearingului și ulterior, după caz, ajustarea registrelor contabile cu autorizarea persoanelor care dispun de astfel de împuterniciri;

3) argumentarea divergențelor dintre bilanțurile de la finele unei perioade contabile și de la începutul altei perioade și raportarea oricăror altor divergențe persoanelor care dispun de astfel de împuterniciri;

4) schimbul rapid de confirmări ale tranzacțiilor;

5) organizarea, realizarea și verificarea controlului primar zilnic asupra tranzacțiilor și operațiunilor derulate și a celor anulate.

167. Procedurile de evaluare ale băncii trebuie să asigure, cel puțin, următoarele:

1) activele deținute pentru vânzare și/sau tranzacționare sunt reevaluate în mod regulat la prețurile verificate independent de alte persoane care dețin în gestiune activele respective (ține de competența oficiului de suport (back/middle office));

2) valoarea activelor, pasivelor, drepturilor și obligațiilor din afara bilanțului este revizuită și evaluată regulat, dar nu mai rar decât o dată pe an (cu excepția mijloacelor fixe (clădiri, construcții speciale) a căror valoare se modifică nesemnificativ evaluarea este determinată de politica de contabilitate a băncii);

3) se formează și se înregistrează rezerve și alte ajustări aferente acestor active pentru a asigura

corespunderea cu prevederile legislației, inclusiv cu actele normative ale Băncii Naționale a Moldovei, cu standardele de contabilitate și politica de contabilitate a băncii.

168. În cadrul procedurilor de administrare și control ale riscurilor, banca trebuie să se conducă de politicile privind administrarea riscurilor și să dispună de proceduri care vor asigura administrarea și controlul atât a riscurilor care sunt controlabile de către bancă (aferele activelor și pasivelor, precum și pozițiilor din afara bilanțului, clauzelor contractuale asigurătorii), cât și a celor necontrolabile (evenimente și condiții economice generale, mediul concurențial, dezastre naturale, acte teroriste).

169. Procedurile de administrare a riscurilor, în cazul riscurilor controlabile, trebuie să contribuie la adoptarea de către bancă a deciziei privind asumarea integrală a acestor riscuri sau asumarea parțială și măsura în care le va reduce prin proceduri de control. În cazul riscurilor necontrolabile, aceste proceduri trebuie să asigure posibilitatea băncii de a decide dacă le acceptă sau dacă le elimină ori reduce nivelul activităților afectate de riscurile respective.

170. Banca trebuie să dispună de proceduri de asigurare a continuității activității, în acest sens, banca este obligată să ia toate măsurile necesare pentru asigurarea continuității activității în orice moment, indiferent de împrejurări și pe toate direcțiile de activitate. În acest scop, banca este obligată să elaboreze și să implementeze proceduri care să asigure în cazul unui incident generator de disfuncționalități menținerea și/sau restabilirea activităților de bază.

171. În vederea asigurării unei abordări complexe și eficiente a procesului de planificare și asigurare a continuității activităților, banca va examina, cel puțin:

1) riscurile care ar putea conduce la incidente capabile să creeze disfuncționalități la nivelul activităților de bază ale băncii;

2) impactul incidentelor asupra activităților de bază;

3) strategiile de restabilire a activităților de bază și planurile de continuitate a acestora;

4) planurile de testare a procedurilor de continuitate;

5) programele de instruire a personalului băncii;

6) programele de comunicare și administrare a situațiilor de criză;

7) planurile și procedurile de asigurare a continuității activităților externalizate și de restabilire, ca rezultat al unor situații excepționale identificate în baza analizei de risc, care se testează periodic în vederea asigurării corespunderii acestora politicilor și procedurilor cu privire la externalizare.

Capitolul III

ORGANIZAREA FUNCȚIILOR DE CONTROL INTERN

Secțiunea 1

Prevederi generale privind funcțiile de control intern

172. Funcțiile de control intern trebuie să includă o funcție de administrare a riscurilor, o funcție de conformitate și o funcție de audit intern. Funcția de administrare a riscurilor și cea de conformitate trebuie să fie verificate de către funcția de audit intern.

173. Funcția de administrare a riscurilor și funcția de conformitate pot fi combinate, dar funcția de audit intern nu poate fi combinată cu altă funcție de control intern.

174. În cazul în care banca este o filială a unei bănci licențiate în alt stat, precum și în cazul sucursalei băncii din alt stat, funcțiile de control intern se conformează principiilor stabilite de către banca din țara de origine, cu condiția respectării cerințelor stabilite de legislația națională și de prezentul regulament.

175. Funcțiile de control intern trebuie să dispună de acces la resurse financiare și umane suficiente pentru a-și putea realiza rolul. Acestea trebuie să aibă un număr suficient de personal calificat. Personalul trebuie să fie în permanență calificat și să beneficieze de instruire, după caz.

176. Funcțiile de control intern trebuie să dispună de sisteme și asistență IT corespunzătoare, cu acces la informațiile interne și externe necesare pentru îndeplinirea responsabilităților lor. Acestea trebuie să dispună de acces la toate informațiile necesare cu privire la toate liniile de activitate care suportă riscuri, în special la cele care pot genera riscuri semnificative pentru bancă.

177. Funcțiile de control intern trebuie să dispună de independență. Pentru aceasta următoarele criterii trebuie respectate:

1) angajații funcțiilor de control intern nu îndeplinesc sarcini operaționale care intră în sfera activităților pe care funcțiile de control intern sunt prevăzute a le monitoriza și/sau controla;

2) acestea sunt separate din punct de vedere organizațional de activitățile pe care sunt însărcinate să le monitorizeze și/sau să le controleze;

3) fără a aduce atingere responsabilității generale a membrilor organului de conducere pentru bancă, șeful funcției de control intern nu trebuie să fie subordonat unei persoane care răspunde de administrarea activităților pe care le monitorizează și le controlează funcția de control intern;

4) remunerarea personalului care exercită funcții de control intern nu trebuie să fie corelată cu îndeplinirea activităților pe care funcția de control intern le monitorizează și/sau le controlează și nu trebuie să compromită astfel obiectivitatea acestuia.

178. Șefii funcțiilor de control intern trebuie să fie numiți de consiliul băncii și nu pot fi demisi/concediați fără aprobarea prealabilă a consiliului băncii.

179. Consiliul băncii trebuie să le confere șefilor funcțiilor de control autoritatea și statutul necesar pentru a-și îndeplini responsabilitățile și să asigure independența acestora de liniile de activitate și de subdiviziunile pe care le controlează. În acest scop, șefii funcțiilor de control poartă responsabilitate, în mod direct, în fața consiliului băncii. Performanța funcțiilor de control trebuie să fie analizată de către consiliul băncii sau de către comitetul de numiri cu informarea consiliului băncii despre rezultatele analizei.

180. Șefii funcțiilor de control intern trebuie să dispună de posibilitatea de a avea acces și de a raporta direct consiliului băncii pentru a semnală probleme și a avertiza consiliul, după caz, atunci când există evoluții specifice care afectează sau ar putea afecta activitatea băncii.

181. Banca trebuie să dispună de procese documentate pentru atribuirea postului de șef al unei funcții de control intern sau pentru retragerea responsabilităților acestuia. Banca trebuie să informeze Banca Națională a Moldovei cu promptitudine cu privire la numirea sau demiterea/ concedierea, precum și cu privire la motivele principale pentru demiterea/ concedierea unui șef al unei funcții de control intern.

182. Funcția de administrare a riscurilor și funcția de conformitate trebuie să participe la aprobarea produselor noi sau a modificărilor semnificative aduse produselor, proceselor și sistemelor existente. Contribuția acestora trebuie să includă o evaluare completă și obiectivă a riscurilor decurgând din noile activități, într-o varietate de scenarii, a oricăror eventuale deficiențe din cadrul de administrare a riscurilor și din cel de control intern, precum și a capacității băncii de a administra orice nou risc în mod eficient. Funcția de administrare a riscurilor trebuie să posede de o viziune și o perspectivă clară asupra introducerii de noi produse (sau a unor modificări semnificative ale produselor, proceselor și sistemelor existente) între diferite linii de activitate și portofolii, dar și competența de a solicita ca modificările acestor produse să fie aprobate la nivel de organ de conducere.

183. Sarcinile operaționale ale funcțiilor de control intern pot fi externalizate parțial sau integral, însă șefii funcțiilor de control intern și organul de conducere rămân în continuare responsabili pentru aceste activități și pentru menținerea unei funcții de control intern adecvate în cadrul băncii.

Secțiunea 2

Rolul și responsabilitățile funcției de administrare a riscurilor

184. Banca trebuie să dispună de funcția de administrare a riscurilor, aflată sub directă supraveghere și responsabilitate a consiliului băncii, a cărei independență în activitate va fi asigurată prin raportarea nemijlocită consiliului băncii. Funcția de administrare a riscurilor trebuie să fie adecvată în raport cu natura, dimensiunea și complexitatea activității desfășurate de bancă și să considere natura, amploarea și complexitatea diferitelor riscuri la care banca este expusă.

185. Funcția de administrare a riscurilor nu trebuie să fie limitată în dreptul de acces la informațiile și procesele considerate necesare pentru a-și forma opinia și a trage anumite concluzii și nu trebuie să fie implicată în efectuarea nemijlocită sau evidența tranzacțiilor și/sau a operațiunilor băncii.

186. Consiliul băncii este obligat să asigure condiții pentru ca funcția de administrare a riscurilor să

fie implicată în mod activ la o etapă incipientă în elaborarea strategiei de risc a băncii și asigurarea faptului că aceasta a instituit procese eficiente de administrare a riscurilor. Funcția de administrare a riscurilor trebuie să prezinte consiliului băncii toate informațiile relevante privind riscurile pentru a permite acestuia să stabilească nivelul apetitului la risc al băncii. Funcția de administrare a riscurilor trebuie să evalueze soliditatea și durabilitatea strategiei privind administrarea riscurilor și a apetitului la risc.

187. Funcția de administrare a riscurilor va fi responsabilă, cel puțin, de următoarele:

- 1) identificarea riscurilor la care este supusă banca, măsurarea, evaluarea și monitorizarea acestor riscuri și a expunerii reale a băncii la riscurile respective;
- 2) determinarea poziției capitalului și a lichidității în contextul riscurilor la care este supusă banca;
- 3) monitorizarea și evaluarea consecințelor acceptării anumitor riscuri, măsurilor de atenuare a impactului acestora și corespunderii nivelului riscurilor respective nivelului de toleranță la risc;
- 4) raportarea către organul de conducere al băncii și emiterea recomandărilor relevante.

188. Rolul funcției de administrare a riscurilor în identificarea, cuantificarea, evaluarea, administrarea, diminuarea, monitorizarea și raportarea riscurilor este următor:

- 1) să se asigure de faptul că au fost identificate, evaluate, cuantificate, monitorizate, administrate și raportate corespunzător toate riscurile de către subdiviziunile relevante din cadrul băncii;
- 2) să asigure faptul că identificarea și evaluarea nu sunt bazate exclusiv pe informații cantitative sau rezultate ale modelului, dar iau în considerare, de asemenea, abordări calitative, precum și să țină organul de conducere la curent cu privire la ipotezele utilizate și la posibilele deficiențe ale modelelor de riscuri și ale analizei riscurilor;
- 3) să se asigure că tranzacțiile cu persoanele afiliate sunt analizate și că riscurile pe care acestea le prezintă pentru bancă sunt identificate și evaluate în mod corespunzător;
- 4) să se asigure că toate riscurile identificate sunt monitorizate eficace de către subdiviziunile operaționale relevante ale băncii;
- 5) să monitorizeze periodic profilul de risc efectiv al băncii și examinarea acestuia în raport cu obiectivele strategice și apetitul la risc;
- 6) să analizeze tendințele și să recunoască riscurile noi sau emergente și să analizeze intensificarea riscurilor care apar ca urmare a modificării circumstanțelor și condițiilor. De asemenea, să revizuiască periodic rezultatele actuale ale riscurilor în raport cu estimările anterioare pentru a evalua și îmbunătăți acuratețea și eficacitatea procesului de administrare a riscurilor;
- 7) să evalueze posibile modalități de reducere a riscurilor. Raportarea către organul de conducere trebuie să includă propunerea măsurilor adecvate de reducere a riscurilor.

189. Funcția de administrare a riscurilor va conlucra în mod permanent cu consiliul băncii și comitetele specializate ale consiliului, mai ales cu comitetul de administrare a riscurilor, pentru luarea deciziilor adecvate ce țin de expunerea băncii la risc. În afară de raportările periodice, funcția de administrare a riscurilor va raporta la necesitate consiliului băncii referitor la riscurile semnificative la care este expusă banca.

190. Funcția de administrare a riscurilor va evalua, în mod independent, încălcările la nivelul apetitului pentru risc sau ale limitelor, inclusiv constatarea cauzei și efectuarea unei analize juridice și economice a costului real al închiderii, reducerii sau acoperirii expunerii în raport cu costul potențial al menținerii acesteia. Funcția de administrare a riscurilor va informa subdiviziunile operaționale vizate și organul de conducere și va recomanda posibile remedii. Funcția de administrare a riscurilor va raporta direct consiliului băncii atunci când o încălcare este semnificativă, fără a aduce atingere faptului că, funcția de administrare a riscurilor raportează altor/informează alte funcții și comitete specializate.

191. Înaintea luării deciziei cu privire la schimbările semnificative, la tranzacțiile excepționale sau la tranzacțiile individuale semnificative, funcția de administrare a riscurilor se va implica în evaluarea impactului unor astfel de schimbări și tranzacții asupra riscului general al băncii, va evalua modul în care riscurile identificate pot afecta capacitatea băncii de a-și administra profilul de risc, lichiditatea și capitalul în condiții normale și nefavorabile și va raporta constatările sale direct organului de conducere înainte de luarea deciziei.

192. Personalul funcției de administrare a riscurilor trebuie să dispună de suficientă experiență și

calificări, inclusiv cunoștințe referitor la piață, la produse, la tehnici și proceduri de administrare a riscurilor și trebuie să aibă acces la acțiuni periodice de instruire.

193. Șeful funcției de administrare a riscurilor raportează direct consiliului băncii cu privire la evoluțiile contrare toleranței la risc stabilite în strategiile și politicile băncii și comunică acest fapt membrilor organului executiv și, după caz, comitetului de audit.

194. Șeful funcției de administrare a riscurilor fără impedimente trebuie să raporteze și să aibă acces direct la consiliul băncii sau la comitetul de administrare a riscurilor. Interacțiunea dintre șeful funcției de administrare a riscurilor și consiliul/și funcțiile de control relevante trebuie să aibă loc în mod regulat, iar șeful funcției de administrare a riscurilor trebuie să aibă posibilitatea de a se întâlni cu consiliul sau cu comitetul de administrare a riscurilor, fără ca membrii organului executiv să fie prezenți.

195. Șeful funcției de administrare a riscurilor trebuie să aibă un statut organizațional, autoritate și abilități necesare pentru a supraveghea activitățile băncii în ceea ce privește gestionarea riscurilor. Șeful funcției de administrare a riscurilor trebuie să aibă acces la toate informațiile necesare pentru a-și îndeplini obligațiunile aferente poziției deținute.

196. Șeful funcției de administrare a riscurilor trebuie să aibă capacitatea de a interpreta și gestiona riscurile într-o manieră clară și inteligibilă și de a se angaja ori de câte ori e nevoie în discuții constructive cu părțile vizate, cu privire la subiectele-cheie legate de riscuri.

197. Șeful funcției de administrare a riscurilor poate participa la ședințele comitetului de credite al băncii fără drept de vot sau consiliul băncii poate să-i atribuiască dreptul de veto asupra hotărârilor comitetului respectiv. Participarea acestuia trebuie să fie condiționată de beneficiile pe care acesta le aduce în procesul de luare a deciziilor prin furnizarea de informații privind expunerile potențiale (și practicile de subscriere a creditelor).

198. Banca poate să aibă un membru în organul executiv, cu responsabilitatea generală pentru funcția de administrare a riscurilor băncii (Chief Risk Officer, în continuare: CRO). Activitatea acestei persoane trebuie să fie separată și distinctă de alte funcții executive și nu poate fi combinată cu alte funcții ale membrilor organului de conducere, legate de activități generatoare de profituri, a șefilor funcțiilor de control intern, cu excepția șefului funcției de administrare a riscurilor sau a șefului funcției combinate conform pct.173.

199. CRO-ul are responsabilitatea principală pentru supravegherea dezvoltării și punerea în aplicare a funcției de administrare a riscurilor în cadrul băncii. Aceasta include consolidarea continuă a competențelor personalului și îmbunătățirea sistemelor, politicilor, proceselor, modelelor cantitative și rapoartelor ce țin de administrarea riscurilor, necesare pentru a se asigura că, capacitățile băncii de administrare a riscurilor sunt suficient de robuste și eficiente pentru a sprijini pe deplin obiectivele strategice și toate activitățile care implică riscuri.

200. CRO-ul este responsabil pentru sprijinirea consiliului în angajamentul său de a supraveghea elaborarea apetitului la risc al băncii și a raportului privind apetitul la risc și pentru transpunerea apetitului la risc într-o structură de limite de risc. CRO-ul, împreună cu executivul, trebuie să se implice activ în monitorizarea performanțelor în raport cu asumarea riscurilor și aderența la limitele de risc. Responsabilitățile CRO-ului includ, de asemenea, gestionarea și participarea la procesele de luare a deciziilor-cheie (de exemplu, planificarea strategică, planificarea capitalului și lichidității, produselor și serviciilor noi, proiectarea și funcționarea remunerării).

201. CRO-ul trebuie să fie independent și să aibă responsabilități distincte de alte funcții executive. Acest lucru necesită ca CRO-ul să aibă acces la toate informațiile necesare pentru îndeplinirea sarcinilor sale. CRO-ul, cu toate acestea, nu ar trebui să aibă responsabilitate financiară sau de conducere cu privire la liniile de afaceri operaționale sau funcții generatoare de venituri și nu trebuie să existe o cumulare a funcțiilor. În timp ce liniile formale de raportare pot varia în funcție de bancă, CRO-ul trebuie să raporteze și să aibă acces direct fără impedimente la consiliu sau comitetul de administrare a riscurilor. CRO-ul trebuie să aibă capacitatea de a interpreta și de a aborda riscul într-un mod clar și ușor de înțeles și să se implice, în mod eficient, într-un dialog constructiv cu consiliul și executivul băncii, privind aspectele-cheie ce țin de riscuri. Interacțiunea dintre CRO și consiliu și/sau comitetul de administrare a riscurilor trebuie să aibă loc în mod regulat, iar CRO-ul trebuie să aibă capacitatea de a

se întâlni cu consiliul sau comitetul de administrare a riscurilor, fără ca membrii organului executiv să fie prezenți.

Secțiunea 3

Rolul și responsabilitățile funcției de conformitate

202. Banca trebuie să dispună de o funcție independentă de conformitate, care nu este implicată în nicio activitate de afaceri și suport al liniilor de afaceri și a cărei independență în activitate este asigurată prin raportarea nemijlocită consiliului băncii.

203. Rolul funcției de conformitate este de a asista organul de conducere în identificarea, evaluarea, monitorizarea și raportarea riscului asociat activităților desfășurate de bancă prin oferirea de consultanță privind corespunderea activității desfășurate cu prevederile cadrului de reglementare, ale normelor și standardelor proprii, ale codului de conduită și prin furnizarea de informații legate de evoluțiile în acest domeniu.

204. Funcția de conformitate nu trebuie implicată în efectuarea nemijlocită, suportul sau evidența tranzacțiilor și/sau a operațiunilor băncii sau cumulată cu o funcție de efectuare, de suport sau de evidență a tranzacțiilor și/sau a operațiunilor băncii.

205. Personalul funcției de conformitate va emite recomandări organului de conducere ale băncii cu privire la respectarea legilor, regulilor și standardelor, inclusiv informarea acestora despre situația actualizată în domeniul respectiv și despre posibilul impact al oricăror schimbări asupra băncii.

206. Responsabilitățile funcției de conformitate trebuie să fie îndeplinite în baza unui program care să cuprindă, cel puțin:

- 1) implementarea și revizuirea politicilor și procedurilor specifice;
- 2) evaluarea riscului de conformitate, testarea și informarea personalului băncii asupra aspectelor de conformitate;
- 3) verificarea corespunderii noilor produse și noilor proceduri cadrului de reglementare și amendamentelor acestuia incluse în actele normative adoptate, ale căror prevederi vor deveni aplicabile ulterior;
- 4) elaborarea și aplicarea metodologiilor de evaluare a riscului de conformitate, prin utilizarea unor indicatori de performanță (se prezumă orice încălcare identificată și/sau deficiențe, precum și măsurile corective recomandate pentru a le înlătura), care vor fi dezvoltați prin prelucrarea, agregarea sau filtrarea datelor ce indică potențialele probleme de conformitate;
- 5) monitorizarea și testarea conformității pe baza unor testări relevante și comunicarea rezultatelor potrivit liniilor de raportare ale băncii, în conformitate cu procedurile interne de administrare a riscurilor.

207. Personalul funcției de conformitate are următoarele drepturi:

- 1) să comunice din proprie inițiativă cu orice angajat al băncii și să aibă acces la orice înregistrări, informație sau documente necesare pentru a-i permite îndeplinirea responsabilităților;
- 2) să efectueze investigații asupra încălcărilor posibile ale politicii de conformitate și să dezvăluie liber constatările organelor de conducere;
- 3) să propună recomandări în scopul corectării situațiilor de neconformitate constatate.

208. În cazul în care, pe parcursul investigațiilor, se constată nereguli sau încălcări ale politicii de conformitate, șeful funcției de conformitate raportează imediat consiliului băncii și informează organul executiv.

209. Șeful funcției de conformitate raportează în mod regulat consiliului băncii asupra oricăror aspecte legate de riscul de conformitate, precum și asupra activității funcției de conformitate.

210. Personalul funcției de conformitate trebuie să aibă calificările necesare, experiența în domeniu și calitățile personale și profesionale care să îi permită să desfășoare aceste activități specifice. De asemenea, acesta trebuie să aibă o bună cunoaștere a cadrului de reglementare și a standardelor profesionale și de etică.

Secțiunea 4

Rolul și responsabilitățile funcției de audit intern

211. Banca trebuie să dispună de o funcție de audit intern, aflată sub directa responsabilitate a consiliului băncii, care se deosebește de controlul primar efectuat de către o subdiviziune ce asigură controlul zilnic asupra tranzacțiilor și operațiunilor. În vederea asigurării eficienței funcției de audit intern, conducerea băncii trebuie să asigure independența funcției de audit intern față de organul executiv și raportarea directă consiliului băncii. Conducătorul funcției de audit intern nu poate fi persoana afiliată băncii, cu excepția afilierii determinate de calitatea de conducător al funcției de audit intern.

212. Scopul de bază al funcției de audit intern constă în evaluarea independentă, imparțială și obiectivă a suficienței și eficienței cadrului de administrare în conformitate cu prevederile cadrului legal și normativ, inclusiv cu prezentul regulament, cu regulamentele interne ale băncii, precum și în raportarea rezultatelor consiliului băncii, comitetului de audit și informarea organului executiv, în vederea îmbunătățirii indicatorilor de activitate ai băncii prin aplicarea sistematică și ordonată a metodelor de evaluare și perfecționare a mecanismului de control intern în cadrul băncii.

213. Pentru realizarea scopului de bază, funcția de audit intern trebuie să dispună de următoarele drepturi:

- 1) de inițiativă privind comunicarea cu orice angajat al băncii;
- 2) de a examina orice activitate a oricărei subdiviziuni din structura băncii, inclusiv sucursale ale băncii și, după caz, persoane afiliate;
- 3) de a avea acces la informație și la regimul de comunicare a datelor, la orice înregistrări, fișiere și informații interne, inclusiv la informațiile destinate conducerii băncii;
- 4) de a avea acces la procesele-verbale și alte materiale cu caracter similar ale tuturor organelor de decizie și consultative, care sunt relevante pentru îndeplinirea atribuțiilor;
- 5) de a propune consiliului băncii angajarea consultanților externi pentru a înțelege un anumit domeniu supus auditului;
- 6) de a dispune de suficiente resurse, inclusiv de un număr adecvat de personal calificat, de sisteme IT.

214. Funcția de audit intern are cel puțin următoarele responsabilități:

- 1) să elaboreze, având la bază abordarea bazată pe risc, să implementeze și să revizuiască cel puțin anual planul (programul) de audit intern, aprobat de către consiliul băncii, care să prevadă inclusiv evaluarea sistemelor utilizate de bancă pentru identificarea, estimarea, monitorizarea și controlul riscurilor la care aceasta este expusă;
- 2) să evalueze calitatea și să verifice respectarea politicilor și procedurilor băncii în cadrul tuturor activităților și subdiviziunilor băncii, metodologiei privind analiza și administrarea riscurilor, să analizeze scenariile de stres, precum și mecanismele de control dacă acestea sunt suficiente și adecvate activității desfășurate;
- 3) să verifice procesul de monitorizare continuă a riscurilor ce ar putea afecta activitățile financiare (riscurile de credit, operațional, de piață, al ratei dobânzii, de lichiditate, de țară, de transfer, reputațional și alte riscuri, care pot apărea în cadrul desfășurării activității financiare a băncii);
- 4) să verifice registrele contabile și de altă natură și să analizeze tranzacțiile, confruntând-le cu rapoartele financiare, să verifice efectuarea analizei curente a situației financiare, inclusiv a capitalului în funcție de nivelul riscurilor asumate de bancă;
- 5) să organizeze și să asigure controlul prin intermediul inspecțiilor sistematice în subdiviziunile băncii privind corespunderea activității lor prevederilor legislației, actelor normative subordonate acesteia și reglementărilor interne ale băncii;
- 6) să emită recomandări ca urmare a controlului în scopul înlăturării și prevenirii apariției repetate a încălcărilor și neajunsurilor depistate, precum și în vederea optimizării și dezvoltării activității;
- 7) să supravegheze implementarea recomandărilor emise ca urmare a controlului și să monitorizeze lichidarea încălcărilor și neajunsurilor depistate;
- 8) să asigure întocmirea documentației aferente fiecărui control, cu reflectarea concluziilor privind rezultatele controlului care conțin problemele depistate și propunerile asupra lichidării acestora, și prezentarea acesteia consiliului băncii, comitetului de audit, organului executiv și subdiviziunilor corespunzătoare pentru luarea măsurilor necesare;

9) să informeze la timp, conform reglementărilor interne ale băncii, consiliul băncii și/sau comitetul de audit despre:

a) riscurile semnificative și riscurile depistate în mod repetat, care ar prejudicia reputația băncii sau activitatea acesteia;

b) deficiențele în reglementările interne sau în funcționarea subdiviziunilor și/sau cazurile de încălcare de către funcționari a prevederilor legislației, reglementărilor interne, care ar putea afecta activitatea băncii;

c) măsurile luate de către conducătorii subdiviziunilor supuse controalelor privind lichidarea încălcărilor comise și rezultatele acestora;

d) rezultatele agregate ale activității auditului intern care includ o analiză a gradului de realizare a planului anual de audit intern, opinia privind expunerea băncii la riscurile semnificative și eficiența mecanismului de control intern al băncii cu o periodicitate de raportare cel puțin anuală;

10) să evalueze eficiența și eficacitatea proceselor care stau la baza externalizării activității băncii și să determine riscurile care pot afecta desfășurarea activității băncii și respectarea legislației în vigoare. În acest sens, planul de audit al instituției trebuie să includă misiuni de verificare a externalizării de importanță materială, inclusiv adecvarea măsurilor pentru protecția datelor, controale, managementul riscurilor și măsurile întreprinse pentru asigurarea continuității activității băncii;

11) să coordoneze cu societatea de audit extern a băncii informația necesară în vederea discutării sectoarelor de risc identificate și a măsurilor întreprinse.

215. Banca instituie funcția de audit intern în conformitate cu prezentul regulament, ținând cont de cel puțin de următoarele principii:

1) funcția auditului intern își desfășoară activitatea în baza regulamentului intern cu privire la auditul intern, aprobat de către consiliul băncii, care include informația cu privire la modul de organizare, drepturile și responsabilitățile, conlucrarea cu alte subdiviziuni ale băncii etc. Regulamentul trebuie adus la cunoștința întregului personal al băncii;

2) în activitatea operațională funcția de audit intern trebuie să se ghideze de manualul de audit intern care să includă instrucțiuni cu privire la desfășurarea controalelor pe domenii de activitate, fiind prioritare sectoarele supuse unui nivel de risc mai înalt. Fiecare misiune de audit intern trebuie să fie derulată în baza unui plan centrat pe risc;

3) structura și numărul personalului funcției auditului intern se determină de către consiliul băncii. Personalul scriptic va fi suficient pentru realizarea scopurilor și obiectivelor controlului intern și pentru soluționarea problemelor legate de acesta și nu va fi implicat în efectuarea nemijlocită sau evidența tranzacțiilor și/sau a operațiunilor băncii;

4) personalul funcției de audit intern trebuie să aibă calificările relevante, experiența în domeniu, calitățile personale și profesionale care să îi permită să desfășoare activitățile de audit intern.

216. Formarea continuă și dezvoltarea profesională a auditorilor interni trebuie să fie asigurată continuu pentru a răspunde complexității tehnice crescânde a activităților băncilor și diversității crescânde a sarcinilor care trebuie îndeplinite ca urmare a introducerii noilor produse și procese în bănci și alte evoluții în cadrul sectorului financiar.

217. Modul de raportare curentă de către auditul intern, prevăzut în regulamentul cu privire la auditul intern al băncii, trebuie să includă raportarea către consiliul băncii, comitetul de audit și informarea organului executiv, cât mai curând posibilă după finalizarea controalelor de către auditul intern, despre constatările semnificative, astfel încât să poată fi întreprinse acțiuni corective la timp. Pe lângă raportarea curentă, regulamentul trebuie să prevadă obligativitatea auditului intern de a raporta trimestrial consiliului băncii și comitetului de audit despre rezultatele activității auditului intern.

Capitolul IV

CERINȚE PARTICULARE PRIVIND CONTROLUL INTERN

Secțiunea 1

Cerințe privind sistemul informațional și sistemul de comunicare

218. Banca este obligată să dispună de sisteme informaționale și de comunicare eficace și credibile care să acopere toate activitățile sale semnificative.

219. Banca trebuie să dispună de sisteme informaționale conforme cu standardele de domeniu general acceptate.

220. Sistemele informaționale, inclusiv acelea care păstrează și utilizează date în format electronic, trebuie să fie sigure, monitorizate independent și susținute de planuri corespunzătoare pentru situații neprevăzute.

Secțiunea 2

Cerințe privind continuitatea activității

221. Banca trebuie să dispună de un proces solid de administrare a continuității activității pentru a-și asigura capacitatea de a funcționa în mod continuu și pentru a limita pierderile în cazul unei întreruperi severe a activității.

222. Pentru a stabili un proces solid de administrare a continuității activității, banca va analiza expunerea sa la întreruperi severe ale activității și va evalua, cantitativ și calitativ, potențialul impact al acestora, prin folosirea unor date interne și/sau externe și a unor analize de tip scenariu.

223. Pe baza analizei prevăzute la pct.222, banca trebuie să dispună de:

1) planuri pentru situații neprevăzute și de continuitate a activității pentru a asigura că reacționează în mod corespunzător la situații de urgență și este capabilă să își mențină cele mai importante activități, dacă există o întrerupere a procedurilor de desfășurare a activității;

2) planuri de remediere pentru resursele critice pentru a-i permite să revină la procedurile normale de desfășurare a activității într-o perioadă de timp corespunzătoare. Orice risc rezidual din eventuale întreruperi ale activității trebuie să fie conform toleranței/apetitului la risc al băncii.

Secțiunea 3

Cerințe particulare pentru angajarea în activități cu instrumentele financiare derivate

224. Pentru activitățile cu instrumente financiare derivate, banca trebuie să stabilească politici și proceduri de evaluare a pozițiilor și să verifice respectarea acestora, a frecvenței de evaluare, precum și a independenței și calității surselor de stabilire a prețurilor de evaluare, în special pentru instrumentele emise și tranzacționate pe piețe cu lichiditate scăzută.

225. Înainte de angajarea în activități cu instrumente financiare derivate organul executiv și/sau consiliul băncii trebuie să se asigure că sunt obținute toate aprobările prevăzute de cadrul intern de reglementare și că există proceduri operaționale și sisteme de control al riscurilor adecvate. Decizia privind angajarea băncii în activități cu instrumente financiare derivate ține de competența organului de conducere și se bazează cel puțin pe următoarele:

1) descrierea instrumentelor financiare derivate relevante, a piețelor și a strategiilor propuse;

2) resursele necesare pentru stabilirea de sisteme solide și eficiente de administrare a riscurilor, precum și pentru atragerea și menținerea de personal cu cunoștințe și experiență adecvate în tranzacționarea instrumentelor financiare derivate;

3) analiza activităților propuse în funcție de situația financiară generală a băncii și de capitalul acesteia;

4) analiza riscurilor cu care banca se poate confrunta ca urmare a desfășurării activităților respective;

5) procedurile pe care banca le va utiliza pentru a cuantifica, monitoriza și controla riscurile;

6) tratamentul contabil relevant;

7) analiza oricărei restricții privind desfășurarea respectivelor activități.

Secțiunea 4

Cerințe particulare pentru angajarea în activități de prestare a serviciilor de plată și de emisie a monedei electronice și de deservire bancară la distanță

226. Pentru activitatea de prestare a serviciilor de plată și de emiteră a monedei electronice, inclusiv desfășurarea activității sistemelor de deservire bancară la distanță, banca va dezvolta politici și proceduri interne în corespundere cu actele normative, inclusiv cele emise de Banca Națională a Moldovei, care să asigure integritatea, autenticitatea și confidențialitatea datelor, să contribuie la reducerea riscului de pierdere sau diminuare a fondurilor prin fraudă, abuz, neglijență sau administrare defectuoasă, precum și să asigure securitatea proceselor de operare.

227. Politicile privind activitatea de prestare a serviciilor de plată și de emiteră a monedei electronice vor cuprinde, cel puțin:

1) definirea responsabilităților pentru dezvoltarea și implementarea unor proceduri de securitate a informațiilor prin asigurarea confidențialității, integrității și disponibilității informației indiferent de forma de prezentare a acesteia (electronică, pe suport hârtie) și protejarea resurselor implicate în administrarea acesteia, precum și a altor caracteristici precum: autenticitatea, responsabilitatea, non repudierea, fiabilitatea;

2) cerințe referitor la cadrul de securitate necesar (în vederea prevenirii fraudelor sau abuzului atât în rândul angajaților, cât și ale persoanelor din afara băncii, prin efectuarea, cel puțin, a controlului și monitorizării accesului la informația confidențială, prin asigurarea securității stocării și transmiterii informației confidențiale, prin instruirea clienților privind măsurile de precauție pe care trebuie să le întreprindă);

3) cerințe privind competența personalului prin descrierea explicită, cel puțin, a obligațiilor și responsabilităților personalului, prin instruirea regulată a acestora pe măsura modificării sarcinilor/modernizării tehnologiilor informației, prin controlul privind executarea corespunzătoare a sarcinilor;

4) cerințe de stabilire a unor proceduri pentru evaluarea conformității cu politica, punerea în aplicare a unor măsuri de remediere și raportarea situațiilor de nerespectare a măsurilor de securitate care reprezintă un mijloc de reducere a riscului aferent tehnologiei informației, inclusiv politici, standarde, proceduri, structuri organizatorice, soluții IT;

5) cerințe de elaborare și aplicare a procedurilor interne de identificare, administrare, monitorizare și raportare a riscurilor la care este sau ar putea fi expusă banca în cadrul desfășurării activității de prestare a serviciilor de plată/emiteră a monedei electronice și a deservirii la distanță.

TITLUL V ADMINISTRAREA RISCURILOR

Capitolul I CULTURA PRIVIND RISCURILE

228. Banca trebuie să dezvolte o cultură privind riscurile, integrată la nivel de ansamblu al băncii, bazată pe o deplină înțelegere a riscurilor cu care se confruntă banca și a modului în care acestea sunt administrate, având în vedere toleranța/apetitul la risc al băncii.

229. Banca trebuie să dezvolte o cultură privind riscurile prin politici, exemple, comunicare și instruire a personalului în legătură cu responsabilitățile privind asumarea riscurilor și administrarea riscurilor.

230. Fiecare persoană din cadrul băncii trebuie să fie pe deplin conștientă de responsabilitățile sale în legătură cu administrarea riscurilor. Responsabilitatea administrării riscurilor nu trebuie limitată la nivelul specialiștilor în domeniul riscurilor sau al funcțiilor de conformitate, de audit intern și administrare a riscurilor. Subdiviziunile băncii, sub supravegherea organului de conducere, sunt, în primul rând, responsabile pentru administrarea zilnică a riscurilor, având în vedere toleranța /apetitul la risc al băncii, în conformitate cu politicile, procedurile și rezultatele controalelor băncii.

231. Organul de conducere trebuie să dedice timp suficient pentru examinarea problemelor legate de administrarea riscurilor.

232. O cultură solidă privind riscurile trebuie să țină cont, cel puțin, de următoarele principii:

1) tonul de sus (tone from the top): organul de conducere este responsabil de stabilirea și

comunicarea la nivelurile de jos a valorilor de bază și a așteptărilor băncii. Organul de conducere și persoanele care dețin funcții-cheie trebuie să contribuie la comunicarea internă personalului băncii a valorilor de bază și a așteptărilor. Personalul trebuie să acționeze în conformitate cu toate legile și reglementările aplicabile și să alerteze cu promptitudine nerespectarea observată în cadrul sau în afara băncii. Organul de conducere trebuie să promoveze în permanență, să monitorizeze și să evalueze cultura de risc a băncii, să analizeze impactul culturii de risc asupra stabilității financiare, a profilului de risc și a guvernantei robuste a băncii și să facă schimbări acolo unde este necesar;

2) responsabilitate: personalul relevant de la toate nivelurile trebuie să cunoască și să înțeleagă valorile fundamentale ale băncii și, în măsura necesară pentru rolul lor, apetitul la risc și capacitatea de risc. Personalul trebuie să fie capabil să își îndeplinească rolurile și să fie conștient de faptul că va fi tras la răspundere pentru acțiunile lor în legătură cu comportamentul riscant al băncii;

3) comunicare și contestare efectivă: - o cultură solidă a riscurilor trebuie să promoveze un mediu de comunicare deschis și o contestare efectivă în care procesele de luare a deciziilor încurajează o gamă largă de opinii, permit testarea practicilor curente, stimulează o atitudine critică constructivă a personalului și promovează un mediu de implicare deschis și constructiv la nivel de întreaga bancă;

4) motivație: stimulentele adecvate trebuie să joace un rol-cheie în alinierea comportamentului de asumare a riscurilor la profilul de risc al băncii și la interesul pe termen lung al acesteia.

Capitolul II ADMINISTRAREA RISCURILOR

Secțiunea 1

Dispoziții generale privind administrarea riscurilor

233. Banca trebuie să dispună de un cadru cuprinzător de administrare a riscurilor care să acopere toate subdiviziunile, inclusiv funcțiile de suport și control, care să identifice substanța economică a expunerilor la risc și care să acopere toate riscurile relevante pentru bancă. Aria de cuprindere a administrării riscurilor trebuie să se refere, cel puțin, la riscurile prevăzute la art.38 alin.(4) din [Legea nr.202/2017](#).

234. Banca va asigura corespunderea politicilor privind administrarea riscurilor modelului de afaceri al băncii, corelarea cu capitalul acesteia și cu experiența în administrarea riscurilor, va asigura realizarea adecvată a atribuțiilor organului de conducere și păstrarea capacității de executare a obligațiilor băncii față de deponenți și creditori, va determina nivelul de risc pe care este dispusă să și-l asume și va prevedea administrarea tuturor riscurilor aferente activității desfășurate, inclusiv aferente activităților externalizate.

235. Politicile privind administrarea riscurilor trebuie să fie transpuse în regulamente și reglementări interne secundare, făcându-se distincție între regulile generale aplicabile întregului personal și regulile specifice aplicabile anumitor categorii de personal și trebuie să includă, cel puțin, cerințe privind:

1) procedurile de administrare a riscurilor, adaptate dimensiunii și naturii activităților băncii, care vor include identificarea și evaluarea permanentă a pozițiilor asumate de risc, monitorizarea și controlul riscurilor, inclusiv aferente activităților externalizate și tranzacțiilor din afara bilanțului;

2) procesul de ajustare a procedurilor de administrare a riscurilor în funcție de modificarea profilului de risc al acesteia și de evoluțiile de pe piață;

3) limitele expunerii la risc prevăzute pentru ansamblul activităților, precum și pentru fiecare activitate semnificativă în parte și/sau sucursală care să reflecte profilul de risc ales, din perspectiva raportului dintre riscurile acumulate și profitul obținut pe care banca îl consideră acceptabil în condițiile asigurării continuității activității în mod eficient și prudent. Limitele stabilite la nivelul activităților și/sau sucursalelor trebuie corelate cu cele stabilite la nivel de ansamblu al băncii;

4) procedurile de autorizare a operațiunilor ce pot fi afectate de riscuri, ținând cont de responsabilitățile organului de conducere și ale personalului băncii aferente gestionării riscurilor;

5) măsurile necesare pentru a minimiza și limita expunerile la riscurile care afectează realizarea obiectivelor băncii și/sau stabilitatea acesteia;

6) resursele suficiente ale băncii (inclusiv resursele tehnice și umane) pentru dirijarea riscurilor.

236. Banca va identifica profilul de risc, determinând obiectivele pentru fiecare risc, va asigura o monitorizare sistematică a conformării activității cu politicile și procedurile stabilite pentru administrarea riscurilor, precum și raportarea, după caz, către organul corespunzător a încălcărilor constatate și înlăturarea acestora.

237. Banca va dispune de un sistem adecvat de schimb de informații pentru identificarea, evaluarea, monitorizarea și documentarea sistematică a riscurilor atât la nivelul băncii, cât și la nivelul subdiviziunilor și/sau sucursalelor acesteia, care va include și raportarea expunerilor la riscuri către nivelurile relevante de conducere pentru luarea deciziilor referitor la riscurile asumate de către bancă.

238. Banca este obligată să analizeze în mod prudent noile produse, piețe sau activități și să se asigure că produsele noi, schimbările semnificative ale caracteristicilor produselor existente și inițiativele majore în ceea ce privește administrarea riscurilor sunt aprobate de către organul împuternicit, să dispună de instrumente interne și de personal cu experiență corespunzătoare pentru înțelegerea, administrarea și monitorizarea riscurilor asociate.

239. În cazul unui nivel înalt al expunerii la risc și/sau utilizării unor metode neadecvate de dirijare a riscului, banca este obligată să întreprindă măsuri de corectare, care vor cuprinde, cel puțin, următoarele:

- 1) perfecționarea sistemelor de informare și de estimare a expunerii la risc;
- 2) reducerea nivelului riscului;
- 3) aplicarea altor măsuri sau o combinație a acestor măsuri în funcție de situația concretă, starea și condițiile existente în bancă.

Secțiunea 2

Riscul de credit, inclusiv riscul de credit al contrapărții și riscul de decontare

240. Banca trebuie să dispună de un cadru adecvat de administrare a riscului de credit care să ia în considerare apetitul la risc și profilul de risc al băncii, precum și condițiile de piață și cele macroeconomice. Acesta include politici și proceduri de administrare a riscului de credit pentru identificarea, evaluarea, monitorizarea și controlul în timp util al riscului de credit, inclusiv riscul de credit al contrapărții și cel de decontare.

241. Politica privind riscul de credit trebuie să se refere la toate activitățile de creditare a băncii și să aibă în vedere atât creditele la nivel individual, inclusiv moneda creditului, cât și întregul portofoliu. În acest scop, politica privind riscul de credit va prevedea, cel puțin, cerințe privind:

1) procedurile de derulare a procesului de creditare, inclusiv prin prisma cadrului contractual determinat în funcție de specificul creditului, a contrapărții și a garanțiilor oferite de aceasta (pentru garanțiile sub forma bunurilor imobile, angajatul băncii cu atribuții de stabilire și revizuire a valorii de gaj a bunului imobil trebuie să aibă abilitățile și experiența adecvată activității de evaluare necesară și să fie independent de procesul de luare a deciziei aferente creditului), modalitățile de asumare, inclusiv prin stabilirea cerințelor mai restrictive față de contrapărțile supuse riscului valutar (aferente garanției, indicatorilor de îndatorare și concentrare pe debitorii mari), de monitorizare și control al riscului de credit;

2) categoriile de credit pe care banca urmează să le promoveze inclusiv categoriile de credit negarantate și/sau garantate parțial, tipul expunerii, sectorul economic, forma de proprietate, categoria contrapărții (persoană fizică/juridică etc.), reședința, aria geografică, moneda, durata inițială, profitabilitatea estimată;

3) procedurile de identificare a piețelor pe care banca intenționează să activeze, determinarea caracteristicilor portofoliului de credite (inclusiv gradul de diversificare și gradul de concentrare) și evaluarea noilor oportunități de afaceri în cadrul activităților de creditare;

4) procedurile de determinare a contrapărților eligibile, condițiilor ce trebuie îndeplinite de către acestea pentru a intra în relație de afaceri cu banca, a graficului de rambursare a sumei de bază a activelor, care urmează a fi stabilit corespunzător specificului de activitate și/sau scopului activului, fiind justificat economic în raport cu fluxurile de numerar ale debitorului și a garanțiilor acceptabile de către

bancă;

5) procedurile de administrare efectivă a creditului, inclusiv analiza utilizării creditului conform destinației, analiza continuă a capacității debitorului de a achita plățile conform contractului, ținând cont și de nivelul riscului valutar la care este expus acesta și determinarea nivelului de îndatorare a debitorului; examinarea permanentă a documentației aferente creditului (contractul de credit, de garanții reale și personale și alte garanții, documente ce atestă situația financiară a contrapărții etc.); evaluarea sistemului de clasificare, care se bazează pe esența economică a tranzacției și mai puțin pe forma juridică, pentru ca acesta să corespundă cu specificul, mărimea și complexitatea activităților băncii;

6) procedurile de identificare, administrare și monitorizare a activelor și angajamentelor condiționale neperformante în vederea menținerii unor standarde sănătoase de creditare și conformării cu limitele stabilite privind asumarea riscului de credit;

7) criteriile de definire și modalitățile de aprobare a activelor și angajamentelor condiționale noi, precum și a activelor cu termenul prelungit și renegociat;

7¹) limitele de acoperire cu garanții reale pe categoriile de credit garantate parțial, precum și limitele ponderii creditelor negarantate și/sau garantate parțial în totalul portofoliului de credite, inclusiv pe tipuri de debitori sau tipuri de produse, care să fie corelate cu apetitul la riscul de credit și profilul de risc al băncii;

8) derularea testelor de stres în scopul identificării punctelor slabe sau a vulnerabilităților potențiale privind pozițiile riscului de credit, în baza diferitelor scenarii de stres;

9) procesul de raportare internă care să furnizeze conducerii băncii informații adecvate de măsurare, estimare și raportare în timp util a mărimii și calității riscului de credit;

10) asigurarea luării deciziilor de creditare în mod independent fără a fi influențate de presiuni sau conflicte de interese.

[Pct.241 modificat prin Hot.BNM nr.275 din 29.12.2022, în vigoare 13.04.2023]

[Pct.241 completat prin Hot.BNM nr.93 din 27.05.2021, în vigoare 11.10.2021]

242. În vederea prevenirii intrării în relații de afaceri cu persoane implicate în activități frauduloase, banca trebuie să dispună de proceduri care să includă, cel puțin, prevederi ce țin de:

1) dispunerea de informații de la persoane din cadrul băncii, autorizate să efectueze investigațiile necesare;

2) consultarea informațiilor obținute de către bancă de la structuri externe, organizate în condițiile legii, având drept scop colectarea și furnizarea de informații privind situația contrapărții în calitatea sa de beneficiar de credite și/sau alte informații de natură financiară;

3) cunoașterea structurii participanților în capitalul persoanei juridice, precum și verificarea referințelor acestora și a persoanelor responsabile de conducerea acesteia.

243. Banca va desfășura activitatea de creditare în baza unor criterii prudente și bine definite. La evaluarea riscului de credit față de o contraparte, banca va ține cont, cel puțin, de următoarele:

1) destinația creditului, moneda creditului, termenul de acordare și sursa de rambursare a acestuia;

2) profilul de risc curent al contrapărții și garanțiile prezentate, precum și sensibilitatea garanțiilor la evoluțiile pieței;

3) istoricul serviciului datoriei aferent contrapărții și capacitatea curentă și viitoare de rambursare a acesteia, bazată pe evoluțiile financiare istorice și proiecțiile viitoarelor fluxuri de mijloace bănești, care în mod obligatoriu urmează a fi analizate critic sub aspectul probabilităților de realizare;

4) sectorul economic în care contraparta își desfășoară activitatea, precum și poziția acesteia în cadrul sectorului economic respectiv;

5) concentrarea expunerilor băncii față de contraparte și modul în care aceasta rambursează ratele de credit, dobânzile;

6) probabilitatea nerespectării condițiilor contractuale, stabilită pe baza unui sistem intern de evaluare a contrapărții și capacitatea de punere în aplicare, din punct de vedere legal, a angajamentelor contractuale, inclusiv posibilitatea de a executa garanțiile în condițiile pieței.

244. Banca trebuie să dispună de proceduri de evaluare a nivelului de risc al contrapărții cu

prevederi clare de clasificare a acestuia și de determinare a reducerilor pentru pierderi aferente riscului de credit pe baza informațiilor actualizate din dosarul de credit, precum și proceduri pentru evaluarea continuă a garanțiilor care vor fi luate în considerare în procesul de clasificare.

245. Banca trebuie să dispună de proceduri de identificare și înregistrare a expunerilor mari și a modificărilor care pot interveni, precum și de mecanisme de monitorizare a acestora. Expunerile care depășesc un anumit procent din fondurile proprii eligibile ale băncii (stabilit în politicile interne, dar care nu va depăși limitele stabilite prin actele normative ale Băncii Naționale a Moldovei cu privire la expunerile mari) și/sau care presupun un risc de credit ridicat vor fi aprobate de către consiliul băncii.

246. Procesul de informare internă a băncii trebuie să permită evaluarea riscului de credit aferent elementelor din bilanț și din afara bilanțului. Procesul de informare trebuie să furnizeze informații adecvate privind componenta portofoliului de credite, cu accente pe divizarea creditelor standard, supravegheate și neperformante și/sau identificarea neconformării cu limitele de expunere stabilite, precum și informații care să permită identificarea oricăror concentrări de risc, astfel, încât să permită depistarea creditelor problematice și să permită aplicarea măsurilor adecvate în timp util.

247. Banca trebuie să dispună de un sistem pentru remedierea în timp util a situației creditelor a căror calitate se deteriorează, precum și un sistem pentru administrarea creditelor neperformante.

Secțiunea 3

Riscul de piață

248. Banca va dispune de politici adecvate care să descrie în mod clar rolurile și responsabilitățile legate de identificarea, evaluarea, monitorizarea și controlul riscului de piață.

249. În procesul de administrare a riscului de piață, banca va lua în considerare, cel puțin, următoarele subcategorii ale acestuia:

- 1) riscul de poziție, identificat ca risc general sau risc specific;
- 2) riscul valutar;
- 3) riscul de marfă.

250. În sensul pct.248, evaluarea trebuie să acopere riscurile asociate instrumentelor pe rata dobânzii, titlurilor de creanță și titlurilor aferente acestora din portofoliul de tranzacționare reglementat, precum și pozițiilor pe valute și pozițiilor de risc de marfă atribuite atât în portofoliul de tranzacționare, cât și în cel bancar (păstrat până la scadență în afara portofoliului de tranzacționare).

251. Politicile băncii privind riscul de piață vor stabili cel puțin cerințe privind:

1) procedurile pentru determinarea nivelurilor acceptabile pentru toate riscurile, în special pentru riscul de poziție, ținând cont de tipurile de investiții permise, calitatea și cantitatea acceptabilă pe fiecare tip de investiții, iar pentru riscul valutar se va ține cont de toate valutele, nivelul profitabilității, de necesarul de lichidități în fiecare valută cu care operează banca, de componența structurii scadențelor activelor și pasivelor, și a expunerilor din afara bilanțului, precum și de riscul marjei de credit asociat pozițiilor cuantificate la valoarea justă și de riscul asociat expunerilor din titluri de capital din perspectiva portofoliului bancar;

2) procedurile pentru identificarea, evaluarea și monitorizarea riscurilor, precum și stabilirea tipurilor de instrumente și activități permise pentru ca banca să-și gestioneze expunerile la riscul de piață, inclusiv caracteristicile și scopurile utilizării acestora;

3) procesele de control care vor specifica, inclusiv efectuarea controalelor operaționale zilnice pentru a asigura că informația este veridică și completă, în vederea gestionării riscului de piață în conformitate cu reglementările interne ale băncii;

4) procedurile de autorizare și procesele de înștiințare pentru excepțiile de la politicile privind riscul de piață, precum și fundamentarea necesității și acceptabilității acestora;

5) metodologiile utilizate în scopul simulărilor de criză pe baza informațiilor despre operațiunile băncii și nivelul stabilit pentru riscul de piață pentru a determina influența fluctuației ipotetice a ratelor dobânzii, a cursurilor valutare asupra veniturilor și fondurilor proprii ale băncii.

252. Banca va stabili limite pentru riscul de piață, aprobate de către consiliul băncii, care să corespundă capacității sale de absorbție, dimensiunii și complexității activității băncii și/sau operațiunilor

efectuate de către aceasta și care să reflecte toate riscurile de piață semnificative.

253. Banca trebuie să dispună de astfel de procese de administrare care să asigure că toate tranzacțiile sunt înregistrate la timp și că pozițiile marcate la piață sunt reevaluate suficient de frecvent, utilizând informații de piață credibile sau, în absența prețurilor de piață, modele interne sau acceptate la nivelul domeniului bancar.

254. Banca trebuie să efectueze analize ale rezultatelor simulărilor de criză, să dispună de planuri pentru situații neprevăzute, după caz, să valideze sau să testeze sistemele utilizate pentru cuantificarea riscului de piață. Abordările utilizate de către bancă trebuie să fie integrate în politicile de administrare a riscurilor, iar rezultatele trebuie luate în considerare în cadrul strategiei băncii de asumare a riscului.

255. Banca va asigura verificarea independentă a informațiilor de pe piață utilizate pentru evaluarea pozițiilor din portofoliul de tranzacționare de către personalul ce nu este implicat în activitatea respectivă.

256. Riscul valutar va fi administrat de către bancă pentru toate activele și pasivele în moneda națională și în valută, inclusiv cele atașate la cursul valutei, din bilanțul contabil și din afara bilanțului contabil.

257. În cadrul gestionării riscului de poziție, banca va lua în considerare identificarea, evaluarea, monitorizarea și controlul volatilității potențiale a prețurilor instrumentelor financiare din bilanț și din afara bilanțului. Limitele pentru expunerile la risc de poziție trebuie să includă limite pentru expunerea față de o companie, față de un sector și limita pentru pierderi. Limitele pentru titlurile de valoare și alte investiții mai volatile și mai puțin lichide trebuie să fie examinate din punctul de vedere al fezabilității menținerii limitelor pentru pierderi mai mici decât cele stabilite pentru titlurile de valoare și alte investiții mai lichide și mai puțin volatile.

258. Banca va asigura sisteme de informare în baza cărora aspectele legate de risc de piață al băncii să fie raportate în timp util organului de conducere, cu accent pe nivelul și tendința riscurilor, care vor include cel puțin:

1) pentru risc de poziție și pentru risc de marfă – o analiză a valorii totale a investițiilor și a valorilor curente pe piață, limitele agregate pentru investiții și informația despre respectarea acestora, schimbarea valorii activelor și pasivelor și a pozițiilor extrabilanțiere, efectul poziției riscului de prețuri asupra profitului și fondurilor proprii ale băncii;

2) pentru risc valutar – o analiză periodică (lunară, zilnică) a pozițiilor valutare deschise și analiza fluxului de mijloace bănești pentru fiecare valută și agregate (intrări și ieșiri) pentru cea mai apropiată perioadă viitoare, scadența pozițiilor scurte și lungi, schimbarea valorii activelor, pasivelor și pozițiilor din afara bilanțului ca urmare a schimbării cursurilor de schimb, efectul poziției riscului valutar asupra fondurilor proprii.

Secțiunea 4 **Riscul operațional**

259. Banca va dispune de politici de administrare a riscului operațional care să ia în considerare competențele și comportamentele (individuale și corporative) ce determină angajamentul și stilul de administrare de către bancă a riscurilor asociate riscului operațional.

260. În procesul de administrare a riscului operațional, banca va lua în considerare, cel puțin următoarele subcategorii ale acestuia:

1) riscul de conformitate;

2) riscul denaturării securității și integrității sistemelor informaționale” ca subcategorie a riscului operațional, riscul TIC.

261. Politicile de administrare a riscului operațional al băncii vor prevedea, cel puțin, cerințe privind:

1) procedurile de stabilire a indicatorilor de risc operațional cu ajutorul cărora să poată fi determinată expunerea băncii la acest risc. Procedurile vor cuprinde, dar nu se vor limita la numărul de tranzacții eșuate, frecvența și/sau gravitatea erorilor, omisiunilor și fraudelor, rata de fluctuație a personalului, creșterea rapidă a volumului unor activități, revizuirea periodică a nivelului acestora și stabilirea unor limite de alertă;

2) procedurile de identificare și evaluare a expunerii la riscul operațional în baza evaluării produselor, activităților, proceselor și sistemelor în vederea determinării celor purtătoare de riscuri operaționale, colectării și analizei datelor despre pierderile interne, care vor ajuta la identificarea domeniilor în care sunt necesare verificări suplimentare;

3) sistemele informaționale adecvate și eficiente pentru monitorizarea riscului operațional prin colectarea și analiza datelor aferente riscului operațional, precum și facilitarea unor rapoarte adecvate către organul de conducere și la nivel de linie de activitate;

4) procesele de control care vor specifica și efectuarea controalelor operaționale zilnice pentru a asigura că informația este veridică și completă în vederea gestionării riscului operațional în conformitate cu reglementările interne ale băncii;

5) procedurile de identificare a proceselor operaționale critice, inclusiv a acelor procese care depind de furnizori externi sau terți pentru care reluarea rapidă a activității ar fi esențială;

6) revizuirea politicilor de fiecare dată când se observă o schimbare considerabilă a profilului de risc operațional al băncii, dar și în alte cazuri în care se atestă necesitatea unor asemenea revizui, inclusiv la introducerea produselor noi, domeniilor de afaceri noi, schimbărilor în structura organizațională și cea de conducere.

262. În procesul de administrare a riscului operațional, banca va lua în considerare, cel puțin, următoarele categorii de evenimente:

- 1) fraude interne și/sau externe sau tentative de fraudă internă și/sau externă;
- 2) practici de angajare și siguranță la locul de muncă;
- 3) practici comerciale aferente clienților și produselor;
- 4) existența pagubelor asupra activelor corporale;
- 5) întreruperea activității și funcționarea neadecvată a sistemelor;
- 6) executarea, livrarea și administrarea proceselor.

263. Banca trebuie să asigure sisteme de informare, în baza cărora aspectele legate de riscul operațional să fie raportate în timp util, cu accent pe nivelul și tendința riscului, pe schimbarea valorii de bază a activelor și pasivelor, precum și a pozițiilor din afara bilanțului, pe efectul riscului operațional asupra profitului și fondurilor proprii.

[Pct.263 modificat prin Hot.BNM nr.93 din 27.05.2021, în vigoare 11.10.2021]

264. Orice activitate externalizată către o parte terță trebuie să fie revizuită de către bancă pentru a se asigura că riscul operațional și alte riscuri nu se majorează în urma metodelor inadecvate de control sau a altor deficiențe ale părților terțe care preiau activitățile respective.

265. Pentru a reduce riscul operațional în anumite domenii, care poate fi cauzat de fraude sau calamități naturale, organul de conducere a băncii trebuie să decidă dacă este fezabilă asigurarea contra acestor pericole și trebuie să argumenteze și să documenteze motivele pentru care a decis sau a refuzat asigurarea pentru domeniile unde aceasta este disponibilă, utilizând analiza cost/beneficii, atunci când este posibil.

266. Organul de conducere este responsabil pentru crearea unei culturi de conformitate care protejează banca de riscul asociat cu nerespectarea legilor, regulamentelor subordonate acestora, regulilor și codurilor aplicabile activității bancare.

267. Banca nu trebuie să participe la tranzacții prin care clienții intenționează să evite respectarea cerințelor de raportare financiară, a obligațiilor fiscale sau să faciliteze conduita ilegală.

268. Identificarea, evaluarea, monitorizarea și controlul riscului de conformitate, precum și testarea periodică privind conformarea băncii cu cadrul normativ se efectuează de către personalul funcției de conformitate.

269. Banca trebuie să dispună de o politică cu privire la riscul de conformitate care va conține, cel puțin:

- 1) principiile de bază urmate de întreg personalul, inclusiv de organul cu funcție de conducere și procesele prin intermediul cărora riscurile de conformitate sunt administrate la toate nivelurile băncii;
- 2) cerințe privind procedurile de identificare și evaluare a problemelor legate de riscul de

conformitate cu care se confruntă banca și planurile de soluționare a acestora. Aceste planuri trebuie să soluționeze și deficiențele de politici, proceduri, precum și să ducă la prevenirea unor situații similare sau conexe în viitor;

3) descrierea rolului, drepturilor, responsabilităților funcției de conformitate și stabilirea măsurilor care asigură independența acesteia;

4) cerințe privind procesul de alocare a resurselor pentru îndeplinirea responsabilităților ce țin de funcția de conformitate;

5) cerințe privind procedurile de stabilire a relațiilor cu funcția de administrare a riscurilor băncii și cu funcția de audit intern.

270. Organul de conducere este responsabil pentru asigurarea raportării imediate de către personalul funcției de conformitate a oricăror neîndepliniri a cadrului legal, actelor normative, acordurilor, practicilor recomandate sau standardelor etice care ar putea atrage un risc considerabil de sancțiuni, pierderi financiare sau deteriorarea reputației.

271. Banca trebuie să dispună de procese și o infrastructură TIC adecvate prin care să administreze riscurile aferente sistemului informațional. Acestea vor întruni cerințe minime stabilite prin Regulamentul privind cerințele minime pentru sistemele informaționale și de comunicare ale băncilor, aprobat prin [Hotărârea Comitetului executiv al Băncii Naționale a Moldovei nr.47/2018](#).

272. Banca va informa, în scris, în termene rezonabile Banca Națională a Moldovei cu privire la schimbările cu impact semnificativ asupra riscului operațional la care aceasta este expusă.

Secțiunea 5

Riscul de rată a dobânzii din activități în afara portofoliului de tranzacționare (Interest rate risk in the banking book, în continuare: IRRBB)

273. Banca va implementa sisteme de identificare, evaluare și administrare a riscului rezultat din variațiile potențiale ale ratelor dobânzii care afectează activitățile băncii care sunt în afara portofoliului de tranzacționare.

274. În sensul pct.273, banca ia în considerare impactul asupra valorii economice calculate ca procent din fondurile proprii reglementate ale băncii, precum și impactul asupra veniturilor din modificarea ratelor dobânzii.

275. În sensul pct.273, banca ia în considerare următoarele subcategorii de riscuri:

1) riscul de reevaluare, respectiv riscul asociat neconcordanței temporale a scadenței cu reevaluarea activelor, a datoriilor cu pozițiile extrabilanțiere pe termen scurt și lung;

2) riscul asociat curbei randamentului, respectiv riscul asociat variațiilor pantei și formei curbei randamentului;

3) riscul aferent bazei, respectiv riscul asociat acoperirii expunerii la o singură rată a dobânzii cu expunere la o rată care se reevaluează în condiții ușor diferite;

4) riscul de opțiune, respectiv riscul asociat opțiunilor (ex. consumatori care răscumpără produsele cu rată fixă atunci când se schimbă ratele de piață).

276. Banca stabilește principalii factori determinanți de expunere la riscul IRRBB și evaluează eventualul impact prudentțial al acestui risc asupra băncii.

277. Banca identifică sursele IRRBB la care este expusă sau este susceptibilă de a fi expusă.

278. Organul de conducere al băncii trebuie să stabilească, să aprobe, precum și să examineze periodic strategia de risc de rată a dobânzii, politicile și procesele pentru identificarea, cuantificarea, monitorizarea și controlul riscului de rată a dobânzii.

279. Organul executiv al băncii trebuie să asigure implementarea strategiei, politicilor și proceselor de risc de rată a dobânzii.

280. Strategia băncii privind riscul IRRBB trebuie să reflecte în mod corect apetitul băncii la riscul de rată a dobânzii și să fie în concordanță cu apetitul general la risc.

281. Strategia băncii privind riscul IRRBB trebuie să țină cont de aspectele ciclice ale economiei și de decalajele rezultate din componența activităților privind riscul IRRBB.

282. Banca trebuie să dispună de sisteme interne de raportare care să furnizeze informații prompte

și cuprinzătoare cu privire la expunerea ei la IRRBB.

283. Banca trebuie să aloce responsabilități pe linia administrării riscului de rată a dobânzii unor persoane independente de persoanele responsabile cu tranzacționarea și/sau cu alte activități de asumare a riscului, care să beneficieze de linii de raportare separate.

284. În vederea conformării cu cerințele prevăzute la pct.273, banca trebuie să dispună de sisteme de cuantificare a riscului de rată a dobânzii cuprinzătoare și adecvate, iar orice modele și ipoteze utilizate trebuie validate cu regularitate, dar cel puțin anual.

285. Limitele stabilite de către bancă trebuie să reflecte strategia de risc a acesteia, să fie înțelese de către personalul relevant și comunicate acestuia cu regularitate.

286. Orice excepție de la politicile, procesele și limitele stabilite trebuie analizată cu promptitudine de către organul executiv și, după caz, de către consiliul băncii.

287. Banca trebuie să poată demonstra că nivelul fondurilor proprii deținut, stabilit prin intermediul sistemului de cuantificare a acestuia, aferent băncii, acoperă și riscul de rată a dobânzii din afara portofoliului de tranzacționare.

288. În scopul măsurării expunerii la IRRBB, banca trebuie să aibă în vedere și să evalueze impactul:

1) ipotezelor emise asupra activelor și pasivelor nepurtătoare de dobândă din afara portofoliului de tranzacționare (inclusiv fonduri proprii și rezerve);

2) ipotezelor emise asupra comportamentului clientului cu privire la „depozite fără scadență” (scadența asumată pentru pasive cu scadență contractuală scurtă, dar cu scadență comportamentală lungă);

3) factorilor comportamentali asupra activelor sau pasivelor.

[Pct.288 modificat prin Hot.BNM nr.93 din 27.05.2021, în vigoare 11.10.2021]

289. Banca trebuie să dispună de capacitatea necesară pentru a măsura în mod regulat sensibilitatea valorii economice și a veniturilor nete din dobânzi/câștigurilor în cadrul unor scenarii diferite la potențialele modificări ale nivelului și formei curbei de randament al ratei dobânzii, precum și la modificarea relației dintre diferite rate ale pieței.

289¹. Banca trebuie să elaboreze și să utilizeze propriile metodologii de calcul ale modificărilor potențiale ale valorii economice a băncii ca urmare a schimbării nivelurilor ratelor dobânzii, în conformitate cu profilul de risc și politicile de administrare a riscului aferente acestora. În cazurile în care metodologia internă a unei bănci este considerată inadecvată de către Banca Națională a Moldovei, în contextul criteriilor de mai jos, sau nu există o astfel de metodologie, banca trebuie să aplice metodologia standardizată descrisă în anexa nr.2¹. Metodologiile interne ale băncii trebuie să îndeplinească următoarele criterii:

1) trebuie evaluat orice risc material al ratei dobânzii aferent activelor, pasivelor și pozițiilor extrabilanțiere ale băncii. În acest scop, trebuie incluse toate acțiunile bilanțiere și extrabilanțiere ale băncii sensibile la rata dobânzii;

2) trebuie folosite concepte financiare general acceptate și tehnici de evaluare a riscului. În special, metodologiile interne trebuie să dea posibilitatea de a evalua riscul folosind metoda valorii economice;

3) intrările datelor sunt specificate în mod adecvat (în corespundere cu natura și complexitatea acțiunilor băncii) din punctul de vedere al ratelor, scadențelor, reevaluării și altor detalii pentru a oferi o descriere destul de precisă a schimbărilor valorii economice;

4) ipotezele metodologiei (folosite pentru a transforma pozițiile în fluxuri de numerar) sunt rezonabile, adecvat documentate și stabile în timp. Schimbările materiale ale ipotezelor urmează a fi documentate, justificate și aprobate de organul de conducere;

5) metodologiile de evaluare a riscului ratei dobânzii trebuie incluse în practicile de administrare zilnică a riscului. Rezultatul urmează a fi folosit la caracterizarea nivelului riscului ratei dobânzii pentru organele de conducere;

6) metodologiile de evaluare a riscului ratei dobânzii trebuie să includă și șocul ratei dobânzii (sau parametrii echivalenți), cum este stabilit la pct.289².

[Pct.289¹ introdus prin Hot.BNM nr.93 din 27.05.2021, în vigoare 11.10.2021]

289². Banca trebuie să calculeze modificarea valorii economice ca urmare a aplicării unei/unor schimbări bruște și neașteptate ale ratelor dobânzii, inclusiv utilizând șocul/șocurile standard de o dimensiune de minim 200 puncte de bază, în ambele direcții, indiferent de monedă. Calcularea și raportarea modificării valorii economice se efectuează trimestrial – la nivel individual și anual – la nivel consolidat pentru banca-mamă – persoană juridică din Republica Moldova în conformitate cu prevederile [Instrucțiunii nr.279/2011](#) privind modul de întocmire și prezentare de către bănci a rapoartelor în scopuri prudențiale.

[Pct.289² completat prin Hot.BNM nr.275 din 29.12.2022, în vigoare 13.04.2023]

[Pct.289² introdus prin Hot.BNM nr.93 din 27.05.2021, în vigoare 11.10.2021]

289³. În cazul în care valoarea economică a unei bănci scade cu mai mult de 20% din fondurile proprii ca urmare a aplicării șocului/șocurilor standard stabilit/stabilite la pct.289², banca trebuie să întreprindă măsurile necesare pentru diminuarea unui astfel de declin potențial, măsuri care pot include, printre altele, următoarele:

- 1) îmbunătățirea activității de administrare a riscului;
- 2) modificarea limitelor interne;
- 3) reducerea profilului de risc;
- 4) creșterea nivelului fondurilor proprii.

[Pct.289³ introdus prin Hot.BNM nr.93 din 27.05.2021, în vigoare 11.10.2021]

290. Pentru a cuantifica vulnerabilitatea valorii economice și a veniturilor nete din dobânzi/câștigurilor în condițiile unor modificări adverse ale ratei dobânzii, banca va derula simulări de criză cel puțin anual.

291. În sensul pct.290, simulările de criză trebuie să se bazeze pe scenariile cele mai nefavorabile care sunt rezonabile și trebuie să surprindă toate sursele semnificative de risc, inclusiv modificări privind ipotezele esențiale. Organul executiv al băncii trebuie să ia în considerare rezultatele obținute la stabilirea și revizuirea politicilor, proceselor și limitelor pentru riscul de rată a dobânzii.

292. Banca trebuie să dispună de politici bine fundamentate, robuste și formalizate, care să trateze problemele importante pentru circumstanțele individuale ale acesteia, probleme care, fără a aduce atingere principiului proporționalității, se pot referi la:

- 1) definirea și delimitarea internă a activităților din afara portofoliului de tranzacționare și a celor care aparțin portofoliului de tranzacționare;
- 2) definiția valorii economice și concordanța sa cu metoda utilizată pentru evaluarea activelor și datoriilor pe baza valorii actualizate a fluxurilor de mijloace bănești viitoare sau pe baza valorii actualizate a profiturilor viitoare;
- 3) definiția riscului asociat câștigurilor și concordanța acesteia cu abordarea băncii privind elaborarea de planuri corporative și previziuni financiare;
- 4) dimensiunea și forma diferitelor șocuri utilizate pentru calculele interne;
- 5) utilizarea unei abordări dinamice și/sau statice la aplicarea șocurilor de rată a dobânzii;
- 6) tratamentul tranzacțiilor în desfășurare care sunt afectate de riscul de rată a dobânzii – pipeline transactions, inclusiv orice acoperire aferentă acestora;
- 7) agregarea expunerilor la rata dobânzii exprimate în mai multe monede;
- 8) tratamentul riscului aferent bazei – basis risk – care rezultă din indici de rată a dobânzii diferiți;
- 9) includerea (sau nu) activelor și a datoriilor nepurtătoare de dobândă din afara portofoliului de tranzacționare – inclusiv fonduri proprii și rezerve, în calculele de măsurare a IRRBB;
- 10) tratamentul comportamental al conturilor curente și de economii (scadența atribuită pasivelor cu scadență contractuală scurtă, dar cu o scadență comportamentală lungă);
- 11) măsurarea efectelor IRRBB care decurg din opțiuni integrate și automate din active sau datorii, acoperind atât efectele de convexitate, cât și nelinearitatea rezultatului asociat produselor de tip opțiuni

explicite;

12) gradul de granularitate utilizat în calculele de măsurare (utilizarea benzilor de scadență, includerea fluxurilor de mijloace bănești viitoare sau doar a soldului principalului).

Secțiunea 6

Riscul de lichiditate

293. Riscul de lichiditate va fi administrat de către bancă pentru toate activele și pasivele în moneda națională și în valută, inclusiv cele atașate la cursul valutei, din bilanțul contabil și din afara bilanțului contabil, precum și luând în calcul toate riscurile complementare (care derivă).

294. Banca trebuie să se asigure că deține rezerve de lichiditate suficiente și să dispună de planuri de finanțare alternative. În acest scop, banca trebuie să dispună de politici și proceduri de identificare, măsurare, administrare și monitorizare a riscului de lichiditate dezvoltate pentru anumite perioade, inclusiv pe parcursul zilei – intraday.

295. Politica băncii privind riscul de lichiditate va include, cel puțin, cerințe privind:

1) procedurile de stabilire a limitelor acceptabile ale riscului de lichiditate bazate pe parametri care pot fi identificați clar și care să fie în corespundere cu obiectivele pe termen scurt și pe termen lung cu privire la lichiditatea băncii;

2) procedurile pentru identificarea, evaluarea și monitorizarea pozițiilor de lichiditate, inclusiv ținând cont de limitele stabilite. Acest proces trebuie să includă un cadru robust pentru previzionarea fluxurilor de mijloace bănești provenite din active, datorii și elemente din afara bilanțului pe un set de orizonturi de timp adecvate, atât în condiții normale, cât și în condiții de criză;

3) procedurile de determinare a componenței activelor și pasivelor pentru menținerea unui nivel suficient de lichiditate, de diversificare a depozitelor și a altor surse de fonduri pentru a evita volatilitatea lichidității și pentru a determina limitele pentru tranzacțiile cu contrapărțile, de stabilire a listei instrumentelor și activităților permise pentru ca banca să-și gestioneze expunerea la riscul de lichiditate, inclusiv caracteristicile și scopurile utilizării acestora;

4) procedurile de raportare pentru diseminarea informației la fiecare nivel și frecvența raportării;

5) procedurile de control pentru a asigura că informația este veridică și completă și de o calitate adecvată pentru a permite subdiviziunilor relevante și organului de conducere ale băncii să-și îndeplinească atribuțiile;

6) procedurile de autorizare și comunicare a excepțiilor de la politica privind riscul de lichiditate, dacă urmează să se admită excepții, precum și fundamentarea necesității și acceptabilității acestora;

7) procedurile privind simulările de criză vor cuprinde o varietate de scenarii pe termen scurt (minimum 3, cu 3 grade de sensibilitate diferite), mediu și lung, ținând cont de situațiile specifice caracteristice băncii, dar și pieței, în baza cărora se analizează vulnerabilitățile băncii aferente poziției lichidității, se determină efectele negative potențiale și căile de evitare/soluționare a acestora. Aceste scenarii trebuie permanent actualizate, luând în considerare atât factorii interni (specifci băncii), cât și cei externi (ce țin de piață);

8) procedurile de administrare a lichidității în situații de criză care vor prevedea identificarea punctelor slabe sau vulnerabilităților potențiale privind nivelul de lichiditate al băncii în condiții imprevizibile și elaborarea planurilor de administrare a lichidității pentru astfel de situații.

[Pct.295 modificat prin Hot.BNM nr.93 din 27.05.2021, în vigoare 11.10.2021]

296. Banca trebuie să evalueze intrările de mijloace bănești, pe care comparându-le cu ieșirile de mijloace bănești, să determine valoarea activelor lichide, în scopul de a identifica deficitul potențial al finanțării nete viitoare. În acest sens, banca va identifica, evalua și monitoriza pozițiile aferente riscului de lichiditate pentru:

1) fluxurile de mijloace bănești viitoare aferente activelor și datoriilor;

2) sursele de cerere neprevăzută de lichiditate și factorii declanșatori asociați pozițiilor din afara bilanțului;

3) valutele în care banca efectuează tranzacții cu ponderi semnificative;

4) activitățile aferente conturilor corespondente, de custodie și de decontare.

297. În scopul identificării, evaluării și monitorizării pozițiilor aferente riscului de lichiditate pentru fluxurile de mijloace bănești viitoare aferente activelor și datoriiilor, banca trebuie:

1) să dispună de un cadru robust de administrare a riscului de lichiditate care să furnizeze previziuni dinamice ale fluxurilor de mijloace bănești ce iau în considerare ipoteze cu privire la comportamentul contrapărților importante în situația modificării condițiilor acestuia;

2) să construiască ipoteze realiste cu privire la necesitățile de lichiditate pe termen scurt și pe termen lung, care să reflecte complexitatea activităților desfășurate, a produselor oferite și a piețelor pe care operează;

3) să analizeze calitatea activelor care pot fi utilizate drept garanție financiară pentru a evalua potențialul acestora de a asigura finanțarea în condiții de criză;

4) să administreze, în funcție de scadență, intrările de mijloace bănești în raport cu ieșirile de mijloace bănești înregistrate pentru a obține o distribuție pe scadențe a surselor de care dispune în vederea utilizării acestora.

298. În scopul identificării, evaluării, monitorizării și controlului pozițiilor aferente riscului de lichiditate pentru sursele de cerere neprevăzută de lichiditate și factorii declanșatori asociați pozițiilor din afara bilanțului, banca trebuie:

1) să identifice, să evalueze și să monitorizeze fluxurile de mijloace bănești legate de angajamentele din afara bilanțului și de alte obligații neprevăzute;

2) să monitorizeze administrarea riscului de lichiditate legat de relația cu anumite entități stabilită în scopul minimizării riscurilor instrumentelor financiare derivate, garanțiilor și altor angajamente ale băncii.

299. În scopul identificării, evaluării și monitorizării pozițiilor aferente riscului de lichiditate pentru valute, în cazul efectuării tranzacțiilor cu ponderi semnificative, banca trebuie:

1) să evalueze necesitățile agregate de lichiditate în valută;

2) să analizeze separat strategia pentru fiecare valută în care desfășoară o activitate semnificativă, cu luarea în considerare a restricțiilor în perioadele de criză;

3) să evalueze probabilitatea pierderii accesului pe piețele valutare, precum și gradul de convertibilitate al monedelor pe care banca le utilizează în cadrul activității sale.

300. În scopul identificării, evaluării și monitorizării pozițiilor aferente riscului de lichiditate pentru activitățile aferente conturilor corespondente, de custodie și de decontare, banca trebuie să înțeleagă și să aibă capacitatea de a administra modalitatea în care furnizarea de servicii de corespondent, custodie și decontare îi poate afecta fluxurile de mijloace bănești.

301. Banca va determina lichiditatea unui activ în baza capacității acestuia de a genera lichidități, indiferent de clasificarea lui ca element din portofoliul de tranzacționare/element din afara portofoliului de tranzacționare sau de tratamentul contabil aplicabil acestuia.

Banca trebuie să asigure sisteme de informare, în baza cărora aspectele legate de riscul de lichiditate să fie raportate în timp util organului de conducere, cu accent pe nivelul și tendința riscului respectiv care vor include, cel puțin, o analiză a fluxului de mijloace bănești pentru fiecare monedă (intrările și ieșirile) divizat pe diferite perioade, schimbarea valorii de bază a activelor, pasivelor și a pozițiilor din afara bilanțului cauzate de schimbările pe piață, efectul poziției riscului de lichiditate asupra profitului și fondurilor proprii.

302. Banca trebuie să asigure existența unor proceduri de identificare a diferitelor semnale de avertizare timpurie, care indică o posibilă apariție a unor probleme privind lichiditatea, cum ar fi:

1) concentrări în active sau în pasive;

2) reducerea calității activelor care poate să genereze o reducere a intrărilor de mijloace bănești;

3) majorarea rapidă a activelor din surse de finanțare relativ volatile;

4) retragerea de către clienți a depozitelor înainte de termen (depozitele la termen) sau accelerarea refluxului depozitelor;

5) majorarea de către creditorii băncii a ratelor dobânzii sau reducerea sumei liniilor de credit;

6) un coeficient mai înalt al raportului dintre împrumuturi și depozite, ceea ce poate conduce la o creștere disproporțională a datoriiilor;

- 7) expuneri mari din afara bilanțului;
- 8) creșterea cazurilor de survenire a clauzei de plată anticipată/clauzei "cross-default" impusă băncii de către creditori, inclusiv de cei externi;
- 9) orice alți factori care sunt considerați importanți de către funcția de administrare a riscurilor, organul executiv sau de către consiliul băncii.

303. În procesul de planificare pentru situații imprevizibile, conducerea băncii va ține cont de rezultatele simulărilor de criză. Planurile pentru situații imprevizibile trebuie să cuprindă:

- 1) diverse opțiuni ale scenariilor de stres pentru a crea o imagine clară despre măsurile necesare privind administrarea lichidității în situații de criză;
- 2) linii de comunicare bine determinate care să permită luarea deciziilor oportune și bine argumentate de către conducerea băncii, precum și aplicarea promptă și eficientă a măsurilor de rigoare în situații imprevizibile.

Secțiunea 7

Riscul de țară/Riscul de transfer

304. Banca care are expuneri transfrontaliere și în valută, inclusiv în numerar, plasamente, conturi corespondente, investiții, împrumuturi și alte active din bilanț și din afara bilanțului, precum și surse de finanțare externe va elabora și va implementa politica cu privire la riscul de țară și riscul de transfer care va stabili, cel puțin, cerințe privind:

- 1) procedurile de determinare a nivelului de risc acceptabil pentru o regiune, monedă, țară și a limitelor expunerilor în funcție de activități;
- 2) procedurile de determinare a criteriilor privind evaluarea situației politice, economice și financiare a țării și a tipurilor de instrumente și activități care pot fi permise pentru ca banca să-și gestioneze adecvat expunerea la riscul de țară și la riscul de transfer;
- 3) procedurile de raportare pentru diseminarea informației cu privire la expunerile transfrontaliere ale băncii la fiecare nivel organizatoric al băncii cu o structură, conținut și frecvență corespunzătoare operațiunilor desfășurate;
- 4) procesele de control care vor asigura că informația este exactă și completă și calitatea acesteia este adecvată, cu stabilirea mijloacelor de control și asigurarea integrității sistemului utilizat pentru identificarea, evaluarea, monitorizarea și controlul riscului de țară și al riscului de transfer;
- 5) procedurile de autorizare și procesele de înștiințare pentru excepții de la politica privind riscul de țară și riscul de transfer, dacă urmează să se admită excepții, precum și fundamentarea necesității și acceptabilității acestora;
- 6) procedurile aferente evaluării și determinării reducerilor pentru pierderi la activele și angajamentele supuse riscurilor de țară și de transfer.

305. Procedurile de evaluare trebuie să determine posibilitatea realocării riscului, adică localizarea finală a riscului în țara garantului către care riscul este transferat, să prevadă agregarea expunerilor și să permită conducerii băncii să monitorizeze expunerile totale ale băncii față de țări și valute individuale.

306. Expunerea băncii față de o țară/valută individuală va include toate conturile din bilanț și din afara bilanțului cu privire la contrapărțile care sunt rezidente ale țării/valutei în cauză. Acestea vor fi monitorizate în conformitate cu următoarele aspecte: valorile din bilanț și din afara bilanțului; maturitatea reziduală; maturitatea contractuală; tipul contrapărții (țară, bancă, persoană juridică non-bancară, persoană fizică).

307. Banca trebuie să dispună de procese de analiză a riscului de țară și de acordare a rating-ului unei țări care să reflecte profilul real de risc al acesteia. Ratingul se utilizează ca bază pentru determinarea limitelor de expunere. Pentru acordarea rating-ului, băncile pot folosi diferite surse, cum ar fi evaluările și ratingul agențiilor internaționale (Standard & Poor's, Moody's și Fitch-IBCA), publicațiile oficiale ale Fondului Monetar Internațional sau ale Băncii Mondiale și/sau alte publicații recunoscute la nivel internațional. Aceste surse pot fi folosite ca bază la evaluarea proprie a băncii.

308. Banca trebuie să asigure sisteme de informare, în baza cărora aspectele legate de riscul de țară și riscul de transfer să fie raportate în timp util, cu accent pe nivelul și tendința riscului de țară și a

riscului de transfer ale băncii, care vor include, cel puțin, informația aferentă conturilor din bilanț și din afara bilanțului, scadența, tipul debitorului/creditorului, efectul poziției riscului de țară și a riscului de transfer asupra fondurilor proprii.

Secțiunea 8

Riscul de concentrare

309. Banca trebuie să dispună de politici în legătură cu expunerea la riscul de concentrare. Politicile referitoare la riscul de concentrare trebuie revizuite astfel, încât să fie luate în considerare orice modificări cu privire la apetitul la risc și la mediul în care banca își desfășoară activitatea și trebuie să prevadă, cel puțin, următoarele:

- 1) procedurile de stabilire și utilizare a limitelor interne pentru reducerea riscului de concentrare în concordanță cu cadrul general de administrare și măsurare a riscurilor;
- 2) procedurile de identificare, evaluare și monitorizare a riscului de concentrare;
- 3) procedurile de autorizare și comunicare a excepțiilor de la politica privind riscul de concentrare, dacă urmează să se admită excepții, precum și fundamentarea necesității și acceptabilității acestora.

310. Banca trebuie să dispună de procese interne adecvate care să corespundă naturii, dimensiunii și complexității activității desfășurate pentru raportarea riscului de concentrare rezultat din:

- 1) expunerile individuale față de clienți sau față de grupuri de clienți aflați în legătură;
- 2) expunerile față de contrapărțile din același sector economic sau regiune geografică;
- 3) expunerile de credit indirecte, rezultate în urma aplicării tehnicilor de diminuare a riscului de credit.

311. Banca va efectua analize ale creditelor și ale altor active, inclusiv estimări ale tendințelor acestora și va lua în considerare rezultatele acestor analize în cazul stabilirii și verificării gradului de adecvare a procedurilor și a limitelor, a pragurilor și a altor concepte similare pentru administrarea riscului de concentrare.

312. Monitorizarea riscului de concentrare va fi încorporată de către bancă în sistemele de administrare a riscurilor și de raportare și va fi efectuată cu o frecvență adecvată care să reflecte natura activităților desfășurate de aceasta.

313. În cazul în care în urma activității de monitorizare sunt identificate elemente susceptibile a da naștere unor posibile disfuncționalități, organul de conducere al băncii va întreprinde, cel puțin, una dintre următoarele măsuri:

- 1) revizuirea detaliată a mediului de risc într-un sector specific;
- 2) derularea de simulări de criză și de analize pe bază de scenarii suplimentare;
- 3) revizuirea în profunzime a performanței economice a contrapărților;
- 4) revizuirea nivelurilor de aprobare pentru activitățile noi;
- 5) revizuirea periodică a tehnicilor de diminuare a riscurilor, a valorii lor și a posibilităților de executare a acestora.

Secțiunea 9

Riscul privind expunerile cu persoanele afiliate și salariații băncii

[Denumirea completată prin Hot.BNM nr.93 din 27.05.2021, în vigoare 11.10.2021]

314. Banca trebuie să dispună de politici și proceduri adecvate pentru cunoașterea persoanelor afiliate băncii, identificarea tranzacțiilor cu persoanele afiliate și determinarea expunerilor individuale și totale față de persoanele afiliate, pentru determinarea sumei totale a acestor expuneri, precum și pentru monitorizarea și raportarea respectivelor expuneri prin intermediul unui proces independent de verificare și auditare. La elaborarea politicilor și procedurilor respective, se vor lua în considerație natura, extinderea, scopul și substanța economică a tranzacțiilor cu persoanele afiliate.

315. Pentru aplicarea prevederilor pct.314, banca, cel puțin, va implementa cerințele din Regulamentul privind tranzacțiile băncii cu persoanele sale afiliate, aprobat prin [Hotărârea Consiliului de administrație al Băncii Naționale a Moldovei nr.240/2013](#).

316. Excepțiile de la aplicarea politicilor, procedurilor și limitelor aferente tranzacțiilor cu persoanele afiliate trebuie raportate consiliului băncii, pentru luarea de măsuri corespunzătoare.

317. Tranzacțiile cu persoanele afiliate băncii vor fi monitorizate atât de către organul executiv, cât și de către consiliu pe bază continuă.

318. Funcția de administrare a riscurilor trebuie să asigure că tranzacțiile cu persoanele afiliate sunt analizate, iar riscurile actuale sau potențiale, pe care acestea le presupun pentru bancă, sunt identificate și evaluate în mod adecvat.

319. Membrii organului de conducere al băncii și persoanele care dețin funcții-cheie în cadrul băncii sunt excluși din procesul de aprobare și administrare a tranzacțiilor băncii cu persoanele cu care aceștia se află în conflict de interese.

319¹. Banca trebuie să dispună de reglementări interne privind modul și condițiile, inclusiv limita agregată la nivel de bancă, de acordare a creditelor salariaților săi. Salariaților băncii, care sunt persoane afiliate acesteia, li se acordă credite conform condițiilor prevăzute în [Regulamentul nr.240/2013](#). Banca trebuie să țină o evidență aparte a tuturor creditelor acordate angajaților săi, care nu sunt persoane afiliate, într-o măsură similară aplicată celorlalți beneficiari de credite (cu indicarea sumelor, termenelor rambursării etc.). Limita agregată se stabilește de către bancă luând în considerare nivelul riscurilor asumate de bancă.

[Pct.319¹ introdus prin Hot.BNM nr.93 din 27.05.2021, în vigoare 11.10.2021]

Secțiunea 10

Riscul reputațional

320. Banca trebuie să identifice, să evalueze și să monitorizeze riscul reputațional la toate nivelurile de afaceri, inclusiv pe componentele de bază ale acestuia:

1) riscul de reputație corporativă, care se referă la performanța, strategia, executarea și livrarea serviciilor de către bancă ce pot fi reale sau percepute;

2) riscul de reputație operațională, când o activitate, acțiune sau poziție a băncii, a membrilor organului de conducere și/sau a persoanelor afiliate băncii va dăuna imaginii băncii, astfel încât va fi afectat profitul și fondurile proprii ale băncii.

321. La identificarea și evaluarea riscului reputațional, banca va ține cont de sursele de proveniență ale acestuia, fără a se limita la incapacitatea acesteia de a asigura confidențialitatea informației care nu este destinată publicului larg (fie pe intern, fie prin externalizare), din numărul mare de plângeri/reclamații din partea clienților, de sancțiuni din partea autorităților abilitate cu drept legal în acest sens, din asocierea reală sau percepută cu persoane sau companii cu reputație negativă, din incapacitatea de a îndeplini obligațiile contractuale asumate.

322. La evaluarea riscului reputațional, banca va ține cont de cadrul de reglementare, precum și de orice alte elemente care îi pot afecta activitatea. La astfel de elemente pot fi atribuite, cel puțin, următoarele:

1) informațiile, conforme sau nu cu realitatea, percepute nefavorabil asupra imaginii sau practicilor de afaceri ale băncii;

2) pierderea încrederii în soliditatea băncii cauzată de afectarea gravă a securității acesteia în urma unor atacuri interne sau externe asupra sistemului informațional;

3) întâmpinarea de către clienți a unor dificultăți în utilizarea anumitor produse fără a avea suficiente informații despre acestea și fără a cunoaște procedurile de remediere a problemelor apărute.

323. Banca trebuie să adopte o politică referitor la administrarea riscului reputațional care să prevadă, cel puțin, următoarele:

1) stabilirea procedurilor care să permită băncii să activeze în mod sigur și eficient, să-și construiască capital reputațional și să evite conflictul de interese și alte probleme potențiale care ar putea dăuna băncii;

2) administrarea riscului printr-un proces de anticipare, analiză și diminuare a acestuia și, ulterior, prin intermediul așteptărilor interne și externe;

3) măsurarea tendințelor pentru reputația băncii prin mijloace fezabile, astfel ca numărul de

plângeri /reclamații ale clienților, articole și tendințe din sectorul bancar care relevă subiecte ce ar putea dăuna reputației băncii;

4) identificarea evenimentelor riscante ca fiind specifice băncii sau sectorului bancar în întregime pentru a determina acțiunile de remediere care pot fi aplicate;

5) impunerea transparenței, astfel încât clienții băncii să poată lua decizii în cunoștință de cauză cu privire la reputația băncii;

6) raportarea organelor de conducere despre orice eveniment semnificativ care ar dăuna reputației băncii;

7) stabilirea procedurilor clar definite pentru aprobarea comunicatelor de presă;

8) desemnarea persoanelor care pot oferi informații publicului, în special în timpul crizelor;

9) instruirea personalului pentru a evita fluxul de informații incorecte și inoportune către clienți.

324. Pentru reducerea riscului reputațional, banca va dezvolta programe de educare a clienților în vederea utilizării noilor produse și servicii oferite, cunoașterii costurilor aferente acestora, precum și identificării eventualelor probleme și a modalităților de soluționare a acestora.

Secțiunea 11

Riscul asociat folosirii excesive a efectului de levier

[Secțiunea 11 (pct.324¹-324²) introdus prin Hot.BNM nr.275 din 29.12.2022, în vigoare 13.04.2023]

324¹. Băncile trebuie să dispună de politici și procese pentru identificarea, gestionarea și monitorizarea riscului asociat folosirii excesive a efectului de levier. Indicatorii riscului asociat folosirii excesive a efectului de levier trebuie să includă indicatorul efectului de levier stabilit în conformitate cu Regulamentul nr.274/2020 privind efectul de levier pentru bănci și neconcordanțele dintre active și obligații.

324². Băncile trebuie să trateze cu precauție problema riscului asociat folosirii excesive a efectului de levier, ținând cont de creșterile potențiale ale acestui risc cauzate de reducerea fondurilor proprii ale băncii prin pierderi așteptate sau realizate, conform reglementărilor contabile aplicabile. În acest scop, băncile trebuie să facă față diferitelor situații de criză din punctul de vedere al riscului asociat folosirii excesive a efectului de levier.

TITLUL VI

SIMULĂRI DE CRIZĂ ȘI PLANUL DE REDRESARE

[Denumirea completată prin Hot.BNM nr.220 din 03.11.2022, în vigoare 30.12.2022]

Capitolul I

CERINȚE PRIVIND SIMULĂRILE DE CRIZĂ

325. Banca este obligată să dispună de politici și proceduri documentate aferente programului de simulări de criză care va include, cel puțin, următoarele aspecte:

1) tipurile de simulări de criză și scopul principal al fiecărei componente a programului;

2) frecvența exercițiilor de simulări de criză și criteriile în funcție de care acestea variază;

3) detaliile metodologice ale fiecărei componente, inclusiv definirea scenariilor relevante și rolul raționamentelor profesionale ale personalului implicat la toate etapele de desfășurare;

4) totalitatea ipotezelor de aplicare a șocurilor și acțiunilor de remediere prevăzute, bazate pe scop, tip și rezultat al simulărilor de criză, inclusiv o evaluare a fezabilității acțiunilor de remediere în situații de stres.

326. Pentru fiecare repriză a simulărilor de criză, banca trebuie să documenteze ipotezele și elementele fundamentale ale exercițiului. Acestea vor include raționamentele și hotărârile care stau la baza scenariilor alese și sensibilitatea rezultatelor în funcție de tipul și severitatea scenariilor. O evaluare a unor astfel de ipoteze trebuie efectuată de către bancă în mod regulat sau în funcție de evoluția condițiilor externe.

327. Banca va utiliza simulările de criză în calitate de instrument de diagnostic pentru înțelegerea

profilului său de risc și de instrument anticipativ în cadrul procesului intern de evaluare a corespunderii nivelului fondurilor proprii și lichidităților la riscuri (evaluarea modului în care profiturile și/sau fondurile proprii sunt afectate de situații de criză, evaluarea riscurilor într-o manieră anticipativă). Simulările de criză vor fi folosite în combinație cu alte instrumente de administrare și control al riscurilor, iar rezultatele trebuie să fie considerate în procesul de luare a deciziilor la nivelul corespunzător de management, inclusiv deciziile strategice de afaceri ale consiliului și ale organului executiv.

328. Metodologia simulărilor de criză trebuie să acopere toate domeniile de activitate supuse riscurilor și riscurile aferente acestor domenii și să includă un spectru larg de scenarii, inclusiv scenarii anticipative (ale evenimentelor ce ar putea avea loc), cu scopul de a lua în considerare interacțiunile la nivel de bancă și sistem. În acest context, simulările de criză urmează a fi elaborate în vederea identificării riscurilor la nivel de sistem, inclusiv refluxul masiv al depozitelor, expunerile față de anumite grupuri de persoane aflate în legătură, sectoare economice, expuneri interbancare etc.

329. Banca trebuie să determine toate riscurile care pot fi supuse simulărilor de criză, efectuând analize ale naturii și compoziției portofoliilor băncii, precum și ale mediului în care aceasta își desfășoară activitatea. În funcție de riscurile identificate, banca stabilește factorii de risc care vor fi utilizați pentru simulările de criză. În acest context, programul simulărilor de criză va conține cel puțin următoarele:

1) analiza domeniilor de afaceri, tipurile de risc, precum și componentele separate ale portofoliilor și liniilor de afaceri;

2) interdependența dintre riscuri;

3) un mecanism flexibil care va permite modelarea unei varietăți de simulări de criză pe orice domeniu de activitate, tip de risc, eveniment posibil sau client important;

4) date care reflectă activitățile băncii în vederea obținerii unei imagini complexe referitor la rezistența băncii la potențialele șocuri.

330. Banca este obligată să identifice punctele vulnerabile ale factorilor de risc din cadrul simulărilor de criză, inclusiv de risc macroeconomic, de credit, financiar, în contextul evenimentelor externe care pot afecta profitabilitatea, solvabilitatea, concentrațiile de risc neidentificate, potențialele interacțiuni între tipurile de risc care ar putea amenința viabilitatea băncii sau conformitatea cu cadrul de reglementare.

331. Banca trebuie să poată justifica alegerea factorilor de risc pentru simulările de criză, iar rezultatele trebuie utilizate pentru determinarea toleranței la risc a băncii și stabilirea unor limite la expuneri în vederea fundamentării opțiunilor strategice referitor la planificarea de afaceri pe termen lung, inclusiv planificarea fondurilor proprii și a lichidităților.

332. Simulările de criză trebuie să fie bazate pe evenimente excepționale, dar plauzibile. Simulările de criză trebuie să permită simularea șocurilor ce nu au avut loc anterior și sunt menite de a evalua soliditatea modelelor la posibilele schimbări ale mediului economic și financiar. La alegerea simulărilor de criză, banca trebuie să țină cont de următoarele:

1) simulările de criză trebuie să se efectueze pe portofolii și tipuri de risc în funcție de schimbările și corelația dintre riscurile identificate pentru un anumit portofoliu;

2) simulările de criză trebuie să se efectueze la diferite niveluri de severitate și probabilitate de materializare;

3) scenariile de stres trebuie să fie dinamice și să includă apariția simultană a evenimentelor în întreaga bancă. Dezvoltarea unui portofoliu de scenarii ipotetice, care va include și un scenariu bazat pe evoluțiile istorice relevante ale parametrilor de risc;

4) în cazul scenariilor istorice, simulările de criză trebuie să fie bazate pe scenarii excepționale, dar plauzibile pe parcursul unei anumite perioade, utilizând, dacă este posibil, date înregistrate pe parcursul unui întreg ciclu economic;

5) banca trebuie să înțeleagă cât de sever pot fi afectate fondurile proprii de profitabilitatea viitoare sau lipsa acesteia și cum va face față unei situații de criză precum cea simulată.

333. Simulările de criză trebuie efectuate cu o periodicitate stabilită de bancă, dar nu mai rar decât o dată pe an. Simulările de criză pot fi efectuate și ad hoc pentru scopuri specifice. La determinarea frecvenței efectuării simulărilor de criză, banca va ține cont, cel puțin, de următoarele:

- 1) obiectivele și scopul programului privind simulările de criză;
- 2) scopul simulărilor de criză;
- 3) complexitatea băncii și a sectorului bancar;
- 4) schimbările semnificative în mediul în care banca își desfășoară activitatea sau în profilul de risc al acesteia;

5) disponibilitatea datelor externe necesare pentru a efectua simulările de criză.

334. Banca trebuie să determine orizontul de timp pentru efectuarea simulărilor de criză în conformitate cu scadența și lichiditatea pozițiilor supuse simulării, acolo unde este cazul.

335. Banca trebuie să utilizeze date veridice, exacte, suficient de granulate, actuale și reprezentative pentru efectuarea simulărilor de criză. Resursele informatice trebuie să fie robuste și corespunzătoare obiectivelor programului simulărilor de criză. Sistemele IT trebuie să permită extragerea, procesarea și raportarea informației utilizate în simulări de criză, asigurând calitatea adecvată a acesteia.

336. Banca trebuie să asigure o verificare, cel puțin o dată pe an, dacă simulările de criză sunt adecvate situației la zi și, în special, dacă ipotezele privind profilul de risc și mediul în care își desfășoară activitatea rămân valabile în timp. În acest sens, banca verifică relevanța următoarelor elemente:

- 1) sfera de cuprindere a expunerilor asupra cărora se aplică simulările de criză;
- 2) oportunitatea ipotezelor;
- 3) adecvarea sistemului de administrare a informației;
- 4) integrarea în cadrul procesului de administrare al băncii, inclusiv claritatea liniilor de raportare;
- 5) politica de aprobare a procesului de desfășurare al simulărilor de criză, inclusiv în cazul modificărilor;
- 6) relevanța, acuratețea și integritatea datelor încorporate în procesul de desfășurare al simulărilor de criză;
- 7) calitatea formalizării procesului de desfășurare al simulărilor de criză.

337. Organul de conducere al băncii are responsabilitatea finală asupra cadrului instituțional privind simulările de criză. Consiliul băncii trebuie să aprobe cadrul general privind simulările de criză, iar organul executiv trebuie să aprobe modalitatea de proiectare a analizelor și a simulărilor de criză pe baza scenariilor determinate, trebuie să participe la revizuirea și identificarea potențialelor scenarii de criză, precum și să contribuie la implementarea strategiilor de atenuare a riscului.

338. Atât consiliul băncii, cât și organul executiv trebuie să ia în considerare rezultatele simulărilor de criză și să analizeze implicațiile rezultatelor simulărilor de criză asupra apetitului la risc al băncii și limitelor acestuia, planificarea financiară și de fonduri proprii, de lichiditate, riscului de finanțare, planificarea de urgență și planificarea de remediere și rezoluție. Rezultatele simulărilor de criză trebuie să fie utilizate în procesul de gestiune a portofoliilor băncii, procesele de aprobare a noilor produse ale băncii și să sprijine orice alte procese de luare a deciziilor la nivelul băncii.

339. Banca trebuie să includă procesul aferent simulărilor de criză în calitate de parte integrantă a cadrului de administrare a riscurilor și să dispună de linii clare de raportare și comunicare, într-un format comprehensiv. Procesul de raportare a rezultatelor simulărilor de criză presupune, cel puțin, următoarele:

- 1) rezultatele simulărilor de criză trebuie să fie raportate organelor de conducere în timp util pentru a lua măsuri adecvate și cu frecvența corespunzătoare;
- 2) rapoartele privind rezultatele simulărilor de criză trebuie să furnizeze organului de conducere o imagine de ansamblu asupra riscurilor la care banca este sau ar putea fi expusă;
- 3) rapoartele privind rezultatele simulărilor de criză trebuie să atragă atenția asupra riscurilor potențiale, să prezinte principalele ipoteze ale scenariilor și să furnizeze recomandări pentru măsuri sau acțiuni de remediere.

340. Organul de conducere al băncii va lua măsuri în funcție de nivelul expunerii la risc determinat de simulările de criză, precum și în funcție de obiectivele și de toleranța la risc stabilite. Banca, după caz, poate lua măsuri precum:

- 1) revizuirea setului de limite;

- 2) utilizarea tehnicilor de diminuare a riscului;
- 3) reducerea expunerilor sau a activității în anumite sectoare, țări, regiuni geografice sau portofolii;
- 4) revizuirea politicii de finanțare;
- 5) adecvarea fondurilor proprii și a lichidității;
- 6) implementarea planurilor de redresare.

341. Deciziile referitoare la măsurile luate, conform pct.340, de către organul de conducere trebuie să fie formalizate.

342. Banca va formaliza informațiile aferente procesului privind simulările de criză, care vor include cel puțin sfera de cuprindere a expunerii, ipotezele-suport, responsabilitățile organului de conducere și a celor ce sunt responsabili pentru cadrul simulărilor de criză de zi cu zi, liniile de raportare și tipurile de măsuri ce urmează a fi luate.

Capitolul II

SIMULĂRI DE CRIZĂ PE TIPURI DE RISC

343. Banca trebuie să efectueze simulări de criză pentru toate tipurile de risc la care se expune, inclusiv riscurile enumerate la art.38 (4) din [Legea nr.202/2017](#).

344. Banca este obligată să implementeze politici și procese pentru măsurarea și administrarea tuturor surselor și a efectelor riscului de piață, să evalueze expunerile la riscul de rată a dobânzii, inclusiv rezultate din activitățile necomerciale și expunerile la riscul valutar. În cazul în care simulările de criză denotă că modificările bruște și neașteptate ale ratelor dobânzii și/sau ale fluctuațiilor pe piață ale ratei de schimb valutar au un impact semnificativ asupra fondurilor proprii ale băncii, organul de conducere al băncii va întreprinde măsuri de urgență în vederea redresării situației.

345. Banca trebuie să simuleze modificarea calității expunerilor între categoriile de clasificare pentru evaluarea eventualelor pierderi rezultate din materializarea riscului de credit și impactul acestora asupra fondurilor proprii și a indicatorilor prudențiali. La elaborarea simulărilor de criză, banca trebuie să țină cont de valoarea garanțiilor reale și personale și posibilitatea reducerii volumului sau valorii acestora, în special în situații de criză, reducerea gradului de lichiditate a acestora, fapt ce va duce la recuperarea parțială a activelor neperformante și la suportarea pierderilor adiționale care pot afecta fondurile proprii.

346. Banca este obligată să utilizeze simulările de criză în calitate de instrument-cheie în identificarea riscului de concentrare, care ar permite să identifice interdependența între expuneri ce poate deveni evidentă doar în condiții de criză, chiar dacă probabilitatea unor astfel de scenarii este semnificativ redusă. Simulările de criză trebuie efectuate atât pe bază individuală pentru persoanele juridice (pentru a se ține cont de concentrările de riscuri potențiale specifice pentru piețele locale), cât și pe tipuri de concentrare care se pot materializa la nivel de grup. Rezultatele simulărilor de criză pe riscul de concentrare trebuie comunicate conducerii băncii și utilizate în procesele de luare a deciziilor și la stabilirea limitelor, ca parte a managementului riscului.

347. Banca trebuie să prognozeze necesarul de lichiditate pentru fiecare perioadă, fiecare scenariu, la fiecare nivel de criză, pentru care se determină suma cu care intrările de mijloace bănești prognozate depășesc ieșirile prognozate (sau viceversa), pornind de la cele două dimensiuni ale riscului de lichiditate: de finanțare și de piață.

348. Banca își va administra riscul individual de finanțare a lichidității, ținând cont de posibilul impact al riscului lichidității de piață. În cazul în care riscul de lichiditate ar putea deriva din alte surse de risc, "scenariile alternative de lichiditate" vor fi efectuate în concordanță cu riscurile respective.

349. La elaborarea ipotezelor în cadrul scenariilor de stres privind riscului operațional, banca se va baza pe evenimente externe (de exemplu, deteriorarea activelor din cauza unui dezastru natural) și pe cele interne (cum ar fi produse noi, sisteme, domenii de afaceri și activități externalizate). Analiza evenimentelor din cadrul simulărilor de criză implică expertize, mediul macroeconomic (de exemplu, reflectarea creșterii riscului de fraudă într-o recesiune economică), riscuri externe și alți factori. Evenimentele istorice și ipotetice folosite de bancă pentru simulări de criză trebuie să aibă o frecvență joasă și un grad înalt de severitate și să fie plauzibile riscului operațional.

Capitolul III

CERINȚE PRIVIND PLANUL DE REDRESARE

[Capitolul III introdus prin Hot.BNM nr.220 din 03.11.2022, în vigoare 30.12.2022]

Secțiunea 1

Conținutul planurilor de redresare

349¹. Banca va elabora, va actualiza și va transmite Băncii Naționale a Moldovei planul de redresare care să prevadă acțiuni credibile, care urmează a fi implementate în cazul survenirii unei situații de criză, în conformitate cu termenele stipulate la pct.394 subpct.5).

349². Obiectivul planului de redresare este de a identifica opțiunile viabile și aplicabile în vederea contracarării atât a unei crize idiosincratice, cât și a unor perturbări la nivel de sistem, precum și de a evalua dacă aceste opțiuni sunt suficient de robuste și variate pentru a face față unei largi game de șocuri de natură diferită și de a restabili poziția financiară a băncii după o deteriorare semnificativă, pentru asigurarea unei activități stabile și sustenabile.

349³. Planul de redresare va fi elaborat luând în considerare o serie de scenarii de crize financiare și macroeconomice majore, evenimente sistemice relevante pentru caracteristicile specifice băncii, persoanelor juridice în care banca posedă o deținere calificată și, dacă este cazul, grupului din care face parte.

349⁴. Planul de redresare include cel puțin următoarele elemente:

- 1) rezumatul elementelor-cheie ale planului de redresare;
- 2) informații privind governanța;
- 3) analiza strategică;
- 4) planul de comunicare și informare;
- 5) analiza măsurilor pregătitoare;
- 6) descrierea indicatorilor de redresare;
- 7) informații cu privire la scenariile de criză utilizate.

Secțiunea 2

Rezumatul elementelor-cheie ale planului de redresare și governanța

349⁵. Rezumatul elementelor-cheie ale planului de redresare cuprinde rezumatele elementelor prevăzute la pct.349⁴ subpct.2-7, care stipulează și un rezumat al capacității generale de redresare menționate la pct.349²³, precum și rezumatul oricărei modificări semnificative a planului de redresare sau a băncii comparativ cu planul de redresare al perioadei precedente, prezentat Băncii Naționale a Moldovei.

349⁶. În sensul prezentului capitol, o „modificare semnificativă” înseamnă orice modificare care ar putea afecta capacitatea băncii, a întreprinderii-mamă sau a uneia sau mai multor filialele ale acesteia, de a pune în aplicare planul de redresare ori de a pune în aplicare una sau mai multe opțiuni de redresare cuprinse în planul de redresare.

349⁷. Informațiile privind governanța conțin cel puțin o descriere detaliată a următoarelor elemente:

- 1) modul în care a fost elaborat planul de redresare, prin detalierea cel puțin a următoarei informații:
  - a) rolul și funcția persoanelor responsabile pentru pregătirea, punerea în aplicare și actualizarea fiecărei secțiuni a planului de redresare;
  - b) identitatea persoanei care are responsabilitatea totală pentru actualizarea planului de redresare și o descriere a procesului care trebuie urmat pentru actualizarea planului de redresare ca răspuns la orice modificări substanțiale care afectează banca sau mediul acesteia;
  - c) descrierea modului în care planul de redresare este integrat în governanța corporativă a băncii și în cadrul general de gestionare a riscurilor;
  - d) în cazul în care banca face parte dintr-un grup, descrierea măsurilor și a mecanismelor adoptate în cadrul grupului pentru a asigura coordonarea și coerența dintre opțiunile de redresare la nivelul

grupului și al filialelor individuale;

2) politicile și procedurile care reglementează aprobarea planului de redresare, care includ cel puțin:

a) declarația băncii, în formă liberă, care să arate dacă planul de redresare a fost revizuit de către funcția internă de audit sau de un auditor extern sau de comitetul de risc;

b) confirmarea faptului că planul de redresare a fost evaluat și aprobat de organul de conducere al băncii;

3) condițiile și procedurile necesare pentru a asigura punerea în aplicare în timp util a opțiunilor de redresare, care includ cel puțin:

a) descrierea procesului intern de escaladare și de luare a deciziilor care se aplică, în cazul în care pragurile indicatorilor planului de redresare au fost depășite, pentru a analiza și a stabili opțiunea de redresare care ar putea fi necesar să fie aplicată ca reacție la situația de criză financiară care s-a materializat, care include cel puțin:

- rolul și funcția persoanelor implicate în acest proces, inclusiv o descriere a responsabilităților acestora sau, în cazul în care în proces este implicat un comitet, rolurile, responsabilitățile și funcțiile membrilor comitetului;

- procedurile care trebuie urmate;

- termenul pentru luarea deciziei privind opțiunile de redresare, precum și momentul și modul în care banca va notifica Banca Națională a Moldovei cu privire la faptul că au fost depășite pragurile indicatorilor;

b) descrierea detaliată a indicatorilor care reflectă posibilele puncte vulnerabile, deficiențe sau amenințări cel puțin la adresa poziției de capital, a lichidității, a rentabilității și a profilului de risc al băncii;

4) coerența planului de redresare cu cadrul general de gestionare a riscurilor, inclusiv o descriere a valorilor de referință relevante (semnalele de avertizare timpurie) utilizate ca parte a procesului periodic de gestionare a riscurilor interne, în cazul în care respectivele valori de referință sunt utile pentru a informa conducerea că pragurile indicatorilor ar putea fi atinse;

5) sistemele informatice de gestiune, inclusiv o descriere a măsurilor instituite pentru a garanta că informațiile necesare pentru punerea în aplicare a opțiunilor de redresare sunt disponibile pentru luarea de decizii în condiții de criză într-un mod fiabil și în timp util.

Secțiunea 3

Analiza strategică

349⁸. Analiza strategică identifică liniile de activitate esențiale și funcțiile critice și stabilește principalele măsuri pentru menținerea liniilor de activitate esențiale și a funcțiilor critice respective într-o situație de criză financiară.

349⁹. Analiza strategică include cel puțin:

1) descrierea băncii, conform subsecțiunii 1 din prezenta secțiune;

2) descrierea opțiunilor de redresare, conform subsecțiunilor 2 – 4 din prezenta secțiune.

Subsecțiunea 1

Descrierea băncii

349¹⁰. Partea analizei strategice care descrie banca cuprinde următoarele informații:

1) caracterizarea generală a băncii, inclusiv:

a) descrierea strategiei globale de afaceri și de gestionare a riscurilor;

b) modelul și planul de afaceri, care include o listă a principalelor jurisdicții în care își desfășoară activitatea banca, inclusiv prin intermediul unei persoane juridice sau al unei sucursale prevăzute la pct.349¹¹.

c) liniile de activitate esențiale și funcțiile critice;

d) procesul și indicatorii pentru identificarea liniilor de activitate esențiale și a funcțiilor critice;

2) stabilirea corespondențelor dintre liniile de activitate esențiale și ale funcțiilor critice, pe de o parte, și entitățile juridice și sucursalele care îndeplinesc condițiile pct.349¹¹, pe de altă parte;

3) descrierea detaliată a structurilor juridice și financiare ale băncii, inclusiv o explicație a interconectării intragrup în ceea ce privește toate entitățile juridice sau sucursalele care îndeplinesc condițiile prevăzute la pct.349¹¹ și, în special, descrierea următoarelor elemente:

a) toate expunerile intragrup semnificative existente (care individual depășesc 5% din capitalul eligibil al băncii determinat conform Regulamentului privind expunerile mari ale băncilor, aprobat prin [Hotărârea Comitetului executiv al Băncii Naționale a Moldovei nr.109/2019](#)) și relațiile de finanțare, fluxurile de capital din cadrul entităților menționate, garanțiile intragrup care sunt instituite și garanțiile intragrup care se așteaptă să fie instituite în momentul în care este necesară o acțiune de redresare;

b) interconectarea juridică, care acoperă acordurile importante obligatorii din punct de vedere juridic dintre entitățile unui grup, inclusiv existența unor acorduri de dominare și acorduri de transfer de profit și pierderi;

c) interconectarea operațională, care se referă la funcții care sunt centralizate într-o singură entitate juridică sau o sucursală și sunt importante pentru funcționarea altor entități juridice, a altor sucursale sau a grupului, în special funcțiile centralizate de tehnologie a informațiilor, de trezorerie, de gestionare a riscurilor sau administrative;

4) descrierea interconectării externe, care include cel puțin:

a) expuneri semnificative și datorii față de principalele contrapărți;

b) produse și servicii financiare semnificative care sunt furnizate de bancă altor participanți de pe piața financiară;

c) servicii semnificative furnizate de terți băncii.

349¹¹. În sensul pct.349¹⁰, se subînțeleg entitățile juridice sau sucursale care:

1) contribuie în mod semnificativ la profitul băncii (cel puțin 5% din profitul băncii) sau la finanțarea acesteia sau dețin o parte importantă a activelor, pasivelor și capitalurilor acestora;

2) efectuează activități comerciale-cheie;

3) îndeplinesc, la nivel central, funcții-cheie operaționale, de gestionare a riscurilor sau administrative;

4) suportă riscuri substanțiale care ar putea, într-un scenariu pesimist, să pună în pericol viabilitatea băncii;

5) nu ar putea fi cedate sau lichidate fără a declanșa un risc major pentru bancă;

6) sunt societăți de importanță sistemică definite conform [Legii nr.202/2017](#).

Subsecțiunea 2

Descrierea opțiunilor de redresare

349¹². Partea analizei strategice care reflectă opțiunile de redresare include o listă cu toate opțiunile de redresare și descrierea fiecărei opțiuni. Aceasta stabilește o serie de opțiuni de redresare concepute pentru a răspunde unor scenarii de criză financiară și care, în mod rezonabil, ar contribui la menținerea sau restabilirea viabilității și a poziției financiare a băncii.

349¹³. Banca descrie fiecare opțiune de redresare într-un mod care să permită Băncii Naționale a Moldovei să evalueze impactul și fezabilitatea acestora.

349¹⁴. Opțiunile de redresare includ măsuri care au un caracter extraordinar, precum și măsuri care ar putea fi luate, inclusiv, în cursul activității normale a băncii.

349¹⁵. Opțiunile de redresare nu pot fi excluse în cazul în care singurul motiv este că acestea ar necesita modificarea caracterului actual al activității băncii.

Subsecțiunea 3

Acțiunile, mecanismele și măsurile adoptate în cadrul opțiunilor de redresare

349¹⁶. Opțiunile de redresare includ cel puțin următoarele elemente:

1) o serie de acțiuni privind capitalul și lichiditățile necesare pentru a menține sau a restabili viabilitatea și poziția financiară a băncii, care au ca obiectiv principal asigurarea viabilității funcțiilor critice și a liniilor de activitate esențiale;

2) mecanisme și măsuri al căror scop principal este de a asigura conservarea sau reconstituirea fondurilor proprii ale băncii prin intermediul unei recapitalizări externe și al unor măsuri interne destinate să îmbunătățească poziția de capital a băncii;

3) mecanisme și măsuri pentru a garanta că banca are acces la surse adecvate de finanțare de urgență, pentru a se asigura că își poate continua activitățile și își poate îndeplini obligațiile în momentul în care devin exigibile. Acestea includ măsuri externe și, după caz, măsuri care vizează reorganizarea lichidităților disponibile în cadrul grupului. Sursele de finanțare pentru situații de urgență includ potențiale surse de lichidități, evaluarea garanțiilor disponibile și a posibilității de a transfera lichidități între entitățile din cadrul grupului și între liniile de activitate;

4) mecanisme și măsuri pentru a reduce riscul și efectul de levier sau pentru a restructura liniile de activitate, inclusiv, după caz, analiza posibilei cesionări substanțiale a activelor, a entităților juridice sau a liniilor de activitate;

5) mecanisme și măsuri al căror scop principal este de a realiza o restructurare voluntară a pasivelor, fără ca acest lucru să declanșeze un eveniment de nerambursare, rezoluțiune, deteriorare sau un eveniment similar.

349¹⁷. În cazul în care opțiunile de redresare nu includ acțiunile, mecanismele sau măsurile prevăzute la pct.349¹⁶, descrierea privind opțiunile de redresare trebuie să includă o demonstrație care să ateste că respectivele acțiuni, mecanisme sau măsuri au fost luate în considerare în mod corespunzător de către bancă la elaborarea planului de redresare.

Subsecțiunea 4

Evaluarea impactului, fezabilității și continuității operațiunilor

349¹⁸. Fiecare opțiune de redresare conține o evaluare a impactului care trebuie să includă, în special, descrierea detaliată a proceselor de stabilire a valorii și a capacității de comercializare a liniilor de activitate esențiale, a operațiunilor și a activelor băncii la care se referă opțiunea de redresare, incluzând cel puțin următoarele elemente:

1) evaluarea impactului financiar și operațional, prin care se stabilește impactul preconizat asupra solvabilității, lichidității, pozițiilor de finanțare, rentabilității și operațiunilor băncii;

2) evaluarea impactului extern și a consecințelor sistemice, prin care se relevă impactul preconizat asupra funcțiilor critice îndeplinite de bancă și impactul asupra acționarilor, asupra clienților, în special deponenții și investitorii de retail, asupra contrapărților și, după caz, asupra restului grupului din care face parte banca;

3) ipotezele de evaluare și toate celelalte ipoteze elaborate în scopul evaluărilor prevăzute la subpct.1) și 2), inclusiv ipotezele cu privire la capacitatea de comercializare a activelor băncii la care se referă opțiunea de redresare sau comportamentul altor entități din sectorul financiar.

349¹⁹. Fiecare opțiune de redresare conține o evaluare a fezabilității, care trebuie să includă cel puțin:

1) evaluarea riscului asociat opțiunii de redresare, care, dacă este aplicabil, să aibă la bază eventualele experiențe de aplicare a opțiunii de redresare sau a unei măsuri echivalente opțiunii de redresare;

2) analiza detaliată și descrierea oricăror obstacole semnificative survenite în calea realizării efective și la timp a planului de redresare, precum și descrierea din care să reiasă posibilitatea și modul în care ar putea fi depășite obstacolele respective;

3) după caz, analiza potențialelor obstacole din calea punerii efective în aplicare a opțiunii de redresare care rezultă din structura grupului sau din acordurile din interiorul grupului, inclusiv dacă există obstacole majore de natură juridică sau practică în calea transferului prompt de fonduri proprii sau a rambursării rapide a pasivelor ori a activelor în cadrul grupului. Un obstacol major se referă la orice element care ar putea afecta executarea la timp a opțiunii de redresare;

4) soluții pentru obstacolele potențiale identificate la subpct.1) și 2).

349²⁰. Fiecare opțiune de redresare conține o evaluare a modului în care va fi asigurată continuitatea operațiunilor la punerea în aplicare a opțiunii respective.

349²¹. Evaluarea modului în care va fi asigurată continuitatea operațiunilor include o analiză a operațiunilor interne (sistemelor tehnologiei informaționale, furnizorilor și operațiunilor cu resurse umane) și a accesului băncii la infrastructura pieței (de exemplu sistemele de compensare și decontare, sistemele de plăți). Evaluarea contingenței operaționale trebuie să țină seama în special de:

1) toate mecanismele și măsurile necesare pentru a menține accesul continuu la infrastructurile piețelor financiare relevante;

2) toate mecanismele și măsurile necesare pentru a menține funcționarea continuă a proceselor operaționale ale băncii, inclusiv în ceea ce privește infrastructura și serviciile tehnologiei informaționale;

3) calendarul preconizat pentru punerea în aplicare și eficacitatea opțiunii de redresare;

4) eficacitatea opțiunii de redresare și caracterul adecvat al indicatorilor într-o serie de scenarii de criză financiară care evaluează impactul fiecăruia dintre scenarii asupra băncii, în special în ceea ce privește capitalul, lichiditatea, rentabilitatea, profilul de risc și operațiunile acestora.

349²². Evaluarea continuității operațiunilor trebuie să identifice opțiunea de redresare care ar putea fi oportună în fiecare scenariu, precum și intervalul de timp necesar pentru punerea sa în aplicare.

349²³. Pe baza acestor informații, evaluarea trebuie să descrie capacitatea generală de redresare a băncii, măsura în care opțiunile de redresare permit băncii să se redreseze printr-o serie de scenarii de criză financiară și macroeconomică gravă.

Secțiunea 4

Planul de comunicare și informare

349²⁴. Planul de comunicare și informare se referă în detaliu la următoarele informații:

1) comunicarea internă, în special cu personalul, sindicatele sau alți reprezentanți ai personalului;

2) comunicarea externă, în special cu acționarii și alți investitori, autoritățile competente, contrapărțile, piețele financiare, infrastructura pieței financiare, deponenții și publicul, după caz;

3) propuneri concrete de gestionare a eventualelor reacții negative ale pieței.

349²⁵. Un plan de redresare include cel puțin analiza modului în care planul de comunicare și informare va fi pus în aplicare în cazul în care sunt puse în aplicare unul sau mai multe dintre mecanismele sau măsurile stabilite în planul de redresare.

349²⁶. Planul de comunicare și informare ia în considerare în mod corespunzător nevoile de comunicare specifice aferente fiecărei opțiuni de redresare.

Secțiunea 5

Măsurile pregătitoare

349²⁷. Un plan de redresare include analiza oricăror măsuri pregătitoare pe care banca le-a întreprins sau care sunt necesare pentru a facilita punerea în aplicare a acestuia ori pentru a îmbunătăți eficiența, împreună cu un calendar pentru punerea în aplicare a măsurilor respective.

349²⁸. Astfel de măsuri pregătitoare includ toate măsurile necesare pentru a depăși obstacolele survenite în calea punerii efective în aplicare a opțiunilor de redresare care au fost identificate în cadrul planului de redresare.

Secțiunea 6

Cadrul de indicatori ai planului de redresare

Subsecțiunea 1

Cadrul de indicatori ai planului de redresare

349²⁹. Banca stabilește cadrul de indicatori ai planului de redresare care este evaluat de către Banca Națională a Moldovei în conformitate cu art.17 din [Legea nr.232/2016](#).

349³⁰. La stabilirea pragurilor indicatorilor planului de redresare, banca trebuie să aibă în vedere utilizarea de indicatori de cuantificare progresivă, metoda tip „semafor”, pentru a informa organul de conducere al băncii că pragurile indicatorilor pot fi atinse.

31. Banca trebuie să includă în planul de redresare cel puțin următoarele categorii de indicatori:

- 1) indicatori de capital;
- 2) indicatori de lichiditate;
- 3) indicatori de rentabilitate;
- 4) indicatorii de calitate a activelor.

349³². Adicional categoriilor de indicatori menționați la pct.349³¹, banca trebuie să includă în planul de redresare următoarele două categorii de indicatori, cu excepția cazului în care banca prezintă justificări pertinente Băncii Naționale a Moldovei, precum că aceste categorii de indicatori nu sunt relevante pentru structura juridică, profilul de risc, mărimea și/sau complexitatea băncii:

- 1) indicatori de piață;
- 2) indicatori macroeconomici.

349³³. Banca trebuie să includă indicatorii planului de redresare din lista prezentată pe categorii în anexa nr.2² la prezentul regulament, cu excepția cazului în care banca prezintă Băncii Naționale a Moldovei o justificare pertinentă că astfel de indicatori nu sunt relevanți pentru structura juridică, profilul de risc, mărimea și/sau complexitatea băncii sau nu pot fi implementați din cauza caracteristicilor pieței pe care banca își desfășoară activitatea.

349³⁴. În cazul în care banca aplică excepția de la pct.349³³ pentru oricare dintre indicatorii specificați în anexa nr.2², banca trebuie să îl înlocuiască cu un alt indicator din aceeași categorie, care este mai relevant pentru bancă. În cazul în care substituirea nu este posibilă pentru fiecare indicator din anexa nr.2², banca trebuie să includă în planul de redresare cel puțin un indicator din fiecare categorie prevăzută la pct.349³¹.

349³⁵. Banca nu trebuie să își limiteze setul de indicatori la lista minimă prezentată în anexa nr.2² și trebuie să aibă în vedere, de asemenea, includerea altor indicatori conform principiilor și în concordanță cu descrierea categoriilor prevăzute în prezentul capitol. În acest scop, anexa nr.2³ include o listă neexhaustivă cu exemple de indicatori suplimentari ai planului de redresare, clasificați pe categorii.

349³⁶. Cadrul de indicatori ai planului de redresare trebuie:

1) să fie adaptat la modelul de afaceri și strategia băncii și, totodată, să fie corespunzător profilului de risc al acesteia. Acesta trebuie să identifice vulnerabilitățile-cheie care au cea mai mare probabilitate să afecteze situația financiară a băncii și să conducă la etapa în care aceasta trebuie să decidă dacă activează planul de redresare;

2) să fie adecvat structurii juridice, mărimii și complexității fiecărei bănci. În mod specific, numărul de indicatori trebuie să fie suficient pentru a avertiza banca asupra stărilor de deteriorare într-o varietate de domenii. În același timp, acești indicatori trebuie să fie suficient de specifici și gestionabili de către bancă;

3) să poată stabili etapa în care banca trebuie să decidă dacă activează sau nu una dintre măsurile menționate în planul de redresare;

4) să fie conform cadrului general de administrare a riscurilor și cu indicatorii de lichiditate sau de capital pentru situații neprevăzute, precum și cu indicatorii din planul de continuitate a activității;

5) să permită monitorizarea regulată și să fie integrat în guvernarea băncii și în procedurile de escaladare și decizionale;

6) să includă indicatori anticipativi.

Subsecțiunea 2

Cerințe privind calibrarea indicatorilor planului de redresare

349³⁷. Pentru calibrarea indicatorilor planului de redresare, banca trebuie să ia în considerare următoarele:

1) capacitatea generală de redresare (băncile cu o capacitate globală de redresare mai redusă trebuie să ia în considerare mai devreme depășirea indicatorilor, pentru a maximiza șansele de implementare cu succes a opțiunilor de recuperare, care sunt mai limitate);

2) perioada de timp și complexitatea punerii în aplicare a opțiunilor de redresare, luând în considerare aranjamentele de guvernare, aprobările de reglementare necesare și potențialele impedimente operaționale pentru executarea opțiunii de redresare. Pentru opțiunile de redresare care implică o executare complexă, care vor avea nevoie de mai mult timp pentru implementare, banca trebuie să fie mai conservatoare în calibrarea indicatorilor, pentru a se asigura că avertizarea este efectuată la timp;

3) etapa crizei în care opțiunea de redresare poate fi utilizată efectiv. Banca trebuie să ia în considerare faptul că pentru anumite opțiuni de redresare, beneficiile complete ar putea fi dificil de atins mai târziu în condiții de stres, spre deosebire de o implementare timpurie. În cazul opțiunii de redresare de „atrageră de capital de pe piață”, banca trebuie să ia în considerare dacă și când acest lucru poate fi realizat în mod realist, având la bază faptul că atragerea capitalului extern este cu atât mai dificilă cu cât banca se apropie de încălcarea cerințelor sale de capital;

4) ritmul de deteriorare în timpul crizei. Banca trebuie să ia în considerare faptul că ritmul de deteriorare depinde de circumstanțele specifice ale crizei, de profilurile specifice ale băncilor, precum și de alte circumstanțe individuale, care pot duce la o deteriorare mai rapidă a poziției financiare a băncii și respectiv, implementarea opțiunilor de redresare într-un interval de timp mai scurt. În acest sens, banca trebuie să ia în considerare utilizarea indicatorilor care reflectă deteriorarea în timp pentru a detecta situațiile în care are loc o deteriorare rapidă și substanțială a poziției financiare a băncii. În cazul în care este dificil să se definească un singur punct în timp în care este necesară escaladarea, trebuie luată în considerare monitorizarea evoluției indicatorului respectiv;

5) cadrul de administrare al băncii și apetitul la risc. Banca trebuie să se asigure că, calibrarea indicatorilor planului de redresare este conformă cadrului său de administrare a riscurilor și apetitului la risc.

349³⁸. Banca trebuie să poată explica Băncii Naționale a Moldovei modul în care s-a stabilit calibrarea indicatorilor din planul de redresare și, pentru a se asigura eficacitatea acestora, să poată demonstra, suficient de devreme, faptul că pragurile vor fi încălcate.

349³⁹. Banca trebuie să monitorizeze în mod regulat adecvarea calibrării indicatorilor de redresare și să recalibreze indicatorii planului de redresare atunci când este necesar, dar cel puțin o dată pe an.

349⁴⁰. Banca notifică prompt Banca Națională a Moldovei cu privire la fiecare actualizare a calibrării indicatorilor planului de redresare cu explicarea și justificarea în mod corespunzător a recalibrării.

349⁴¹. Recalibrarea trebuie agreată cu Banca Națională a Moldovei în cazul în care este efectuată în perioada evaluării planurilor de redresare ale băncilor.

349⁴². Justificarea în mod corespunzător presupune că:

1) recalibrarea indicatorilor planului de redresare corespunde cerințelor generale de calibrare a indicatorilor de redresare, astfel cum au fost specificate la pct.349³⁷;

2) ajustările reflectă modificările aduse modelului de afaceri al băncii și profilului financiar și sunt aliniate cadrului intern de administrare a riscurilor și apetitului la risc al băncii;

3) nivelul de calibrare a indicatorilor de capital trebuie să depășească cerința de fonduri proprii.

Subsecțiunea 3

Notificarea în cazul încălcării (depășirii) indicatorilor planului de redresare

349⁴³. Pentru a arăta potențialul de avertizare al încălcării indicatorilor planului de redresare, în termen de o zi lucrătoare de la încălcarea pragului indicatorului, trebuie să fie alertat organul de conducere al băncii ca să fie demarat procesul de escaladare, pentru a se asigura că fiecare depășire este luată în considerare și acțiunile necesare au fost întreprinse.

349⁴⁴. Ulterior demarării procesului intern de escaladare menționat la pct.349⁴³, cel târziu în termen de o zi lucrătoare, banca trebuie să notifice Banca Națională a Moldovei cu privire la încălcarea pragului indicatorului, precum și cu privire la decizia organului de conducere aferentă acțiunilor de redresare aplicate, opțiunile de redresare care trebuie utilizate și un calendar de remediere a încălcării.

Decizia menționată trebuie să se bazeze pe o analiză motivată a circumstanțelor în care a avut loc încălcarea. În cazul în care decizia nu prevede aplicarea măsurii de redresare, banca în explicația prezentată Băncii Naționale a Moldovei trebuie să expună clar motivele și, după caz, să demonstreze cum este posibilă restabilirea indicatorilor fără a se recurge la măsuri de redresare.

349⁴⁵. Orice acțiune sau opțiune implementată sau luată în considerare de bancă în urma încălcării unui indicator al planului de redresare, chiar dacă anterior nu a fost inclusă în planul de redresare, ar trebui considerată relevantă pentru a fi comunicată Băncii Naționale a Moldovei.

Subsecțiunea 4

Monitorizarea indicatorilor planului de redresare

349⁴⁶. Banca trebuie să monitorizeze indicatorii planului de redresare cu o frecvență adecvată, care să permită raportarea promptă, la solicitare, către Banca Națională a Moldovei.

349⁴⁷. Banca trebuie să poată prezenta, la cererea Băncii Naționale a Moldovei, valori privind întregul set de indicatori ai planului de redresare, care au fost sau nu încălcați (depășiți), chiar dacă valorile indicatorilor nu s-au modificat.

Secțiunea 7

Indicatorii planului de redresare

Subsecțiunea 1

Indicatori de capital

349⁴⁸. Indicatorii de capital trebuie să identifice, pe bază continuă, orice deteriorare semnificativă, efectivă sau potențială a cantității și calității capitalului, inclusiv o creștere a efectului de levier.

349⁴⁹. La setarea indicatorilor de capital, trebuie să se țină cont de capacitatea acestora de a permite băncii să reacționeze prompt în vederea înlăturării potențialelor deficiențe. Anumite măsuri de reabilitare a poziției capitalului băncii pot implica perioade mai mari de implementare sau o sensibilitate mai mare la condițiile de piață. Astfel, la stabilirea indicatorilor într-o fază anticipativă, banca trebuie să aibă în vedere scadențele contractuale semnificative aferente instrumentelor de capital.

349⁵⁰. Indicatorii de capital trebuie să fie integrați în procesul de evaluare a adecvării capitalului intern (ICAAP), precum și în cadrul existent de administrare a riscurilor.

349⁵¹. Pragurile trebuie să fie calibrate în funcție de profilul de risc al băncii și de timpul necesar pentru activarea măsurilor de redresare, ținând cont de capacitatea de redresare care rezultă din aceste măsuri și de rapiditatea deteriorării capitalului, pornind de la circumstanțele individuale ale băncii.

349⁵². Pragurile pentru indicatorii care au la bază cerințe de capital reglementat trebuie să fie calibrate de către bancă la niveluri adecvate pentru a permite o distanță suficientă față de o încălcare a cerințelor de capital.

Subsecțiunea 2

Indicatori de lichiditate

349⁵³. Indicatorii de lichiditate trebuie să reflecte eventualele deteriorări sau deteriorarea efectivă a capacității băncii de a acoperi necesitățile curente și viitoare, de lichiditate și finanțare.

349⁵⁴. Indicatorii de lichiditate ai băncii trebuie să facă referire în egală măsură la necesitățile de lichiditate și de finanțare pe termen scurt și pe termen lung ale băncii, făcând distincția între monedele cheie, unde este cazul.

349⁵⁵. Indicatorii de lichiditate trebuie să fie integrați în strategiile, politicile, procesele și sistemele elaborate de către bancă în temeiul cadrului de administrare a riscurilor de care dispune. Indicatorii de lichiditate trebuie să acopere inclusiv alte eventuale necesități de lichiditate și finanțare, precum expunerile asociate structurilor extrabilanțiere.

349⁵⁶. Pragurile identificate de către bancă trebuie să fie calibrate pe baza profilului de risc al băncii și trebuie să țină cont de rapiditatea cu care se poate schimba situația lichidității, date fiind

împrejurările individuale ale băncii, iar calibrarea trebuie să fie peste nivelul cerinței minime.

349⁵⁷. Pragurile trebuie să fie setate pe baza profilului de risc al băncii, a timpului necesar pentru activarea măsurilor de redresare, precum și să țină cont de capacitatea de redresare ca urmare a acestor măsuri. Atunci când se referă la cerințele minime reglementate aplicabile băncii (inclusiv cerințele suplimentare de lichiditate impuse băncii, dacă e cazul), indicatorii trebuie să fie setați de bancă la niveluri adecvate pentru a permite informarea băncii cu privire la riscurile potențiale și/sau existente de nerespectare a acestor cerințe minime.

Subsecțiunea 3

Indicatori de rentabilitate

349⁵⁸. Indicatorii de rentabilitate trebuie să ilustreze orice aspect legat de veniturile băncii, care poate duce la o deteriorare rapidă a poziției financiare a băncii prin înregistrarea diminuării rezultatului reportat sau a pierderilor cu impact asupra fondurilor proprii ale băncii.

349⁵⁹. Categoria indicatorilor de rentabilitate trebuie să cuprindă indicatori care se referă la pierderile asociate riscului operațional care pot avea un impact semnificativ asupra contului de profit și pierdere, incluzând, dar fără a se limita la acestea, probleme legate de conduită, fraudă externă și internă și/sau alte situații.

Subsecțiunea 4

Indicatori privind calitatea activelor

349⁶⁰. Indicatorii privind calitatea activelor trebuie să măsoare și să monitorizeze evoluția calității activelor băncii, să indice momentul în care deteriorarea calității activelor poate determina etapa în care banca trebuie să aibă în vedere aplicarea uneia dintre măsurile descrise în planul de redresare.

349⁶¹. Indicatorii privind calitatea activelor pot include un raport de stocuri și unul de fluxuri pentru expunerile neperformante pentru a constata nivelul și dinamica acestora.

349⁶². Indicatorii privind calitatea activelor trebuie să acopere aspecte precum expunerile extrabilanțiere și impactul creditelor neperformante asupra calității activelor.

Subsecțiunea 5

Indicatori de piață și macroeconomici

349⁶³. Indicatorii de piață au scopul de a ilustra așteptările participanților pe piață referitor la starea financiară a băncii în deteriorare rapidă, care poate duce la întreruperea accesului la piețele de finanțare și de capital. Conform acestui obiectiv, cadrul indicatorilor calitativi și cantitativi se referă la următoarele tipuri de indicatori:

1) indicatori de titluri de capital, care ilustrează fluctuațiile prețului acțiunilor companiilor cotate sau rapoarte (rate) care să măsoare relația dintre valoarea contabilă și cea de piață a titlurilor de capital;

2) indicatori de datorii, care ilustrează așteptările furnizorilor de finanțare de tip angro, precum instrumente de tip „credit default swap” sau „debt spread”;

3) indicatori de portofoliu, care ilustrează așteptările legate de anumite clase de active relevante pentru fiecare bancă (de exemplu: bunuri imobile);

4) evoluții descendente ale ratingului (termen lung și/sau termen scurt), deoarece reflectă așteptările agențiilor de rating, care pot duce la schimbări rapide ale așteptărilor din partea participanților la piață referitor la poziția financiară a băncii.

349⁶⁴. Indicatorii macroeconomici au scopul de a ilustra semnale privind deteriorarea condițiilor economice în care activează banca sau privind concentrarea expunerilor sau finanțărilor.

349⁶⁵. Indicatorii macroeconomici trebuie să se bazeze pe elemente cuantificabile care influențează performanța băncii în anumite zone geografice sau sectoare economice relevante pentru bancă.

349⁶⁶. Indicatorii macroeconomici includ următoarele tipologii:

1) indicatori macroeconomici geografici, care se referă la diferite jurisdicții la care este expusă banca, ținând cont și de riscurile care apar în legătură cu eventuale obstacole legale;

2) indicatori macroeconomici sectoriali, care se referă la sectoare specifice importante de activitate economică la care este expusă banca (de exemplu, transport, bunuri imobile).

Secțiunea 8

Cerințe privind scenariile de criză utilizate în planul de redresare

349⁶⁷. În sensul art.13 alin.(2) din [Legea nr.232/2016](#), banca stabilește o serie de scenarii care au obiectivul de a defini o serie de evenimente ipotetice în contextul cărora vor fi testate eficiența opțiunilor de redresare și gradul de adecvare a indicatorilor cuprinși în planul de redresare.

349⁶⁸. Banca trebuie să ia în considerare cel puțin trei scenarii pentru a asigura acoperirea unui eveniment sistemic, a unui eveniment idiosincratic și a unei combinații de evenimente idiosincratice și sistemice.

349⁶⁹. Fiecare scenariu trebuie să îndeplinească următoarele cerințe:

1) scenariul se bazează pe cele mai relevante evenimente pentru bancă, luând în considerare, printre alți factori relevanți, modelul de afaceri și de finanțare, activitățile și structura, dimensiunea sau interconexiunile cu alte bănci sau cu sistemul financiar în general și, în special, orice vulnerabilități sau puncte slabe identificate ale băncii;

2) scenariul se bazează pe evenimente care ar putea cauza eșecul băncii, cu excepția cazului în care măsurile de redresare au fost puse în aplicare în timp util; și

3) scenariul se bazează pe evenimente excepționale, dar plauzibile.

349⁷⁰. Fiecare scenariu va include, după caz, evaluarea impactului evenimentelor pentru cel puțin fiecare din următoarele aspecte ale băncii:

1) capitalul disponibil;

2) lichiditatea disponibilă;

3) profilul de risc;

4) profitabilitatea;

5) operațiunile, inclusiv operațiunile de plăți și de decontare;

6) reputația.

349⁷¹. Simularea de criză în sens invers va fi considerată ca punct de plecare pentru dezvoltarea de scenarii care să fie doar „aproape de faliment”, adică să facă din modelul de afaceri al băncii unul nesustenabil, cu excepția cazului în care au fost implementate cu succes măsurile de redresare.

349⁷². Banca va utiliza cel puțin un scenariu pentru fiecare din următoarele tipuri de evenimente:

1) un eveniment sistemic;

2) un eveniment idiosincratic;

3) o combinație de evenimente sistemice și idiosincratice, care apar simultan și interactiv.

349⁷³. Numărul de scenarii utilizat trebuie să fie proporțional, în special, cu natura activității băncii, dimensiunea ei, interconexiunilor sale cu alte bănci și cu sistemul financiar în general și modelele sale de finanțare.

349⁷⁴. Băncile care sunt societăți de importanță sistemică (de tip O-SII), identificate în conformitate cu art.63 alin.(7) din [Legea nr.202/2017](#), trebuie să dispună de mai mult de trei scenarii.

349⁷⁵. Spectrul de scenarii utilizate va include atât evenimente defavorabile lente, cât și rapide.

349⁷⁶. În proiectarea scenariilor bazate pe evenimente sistemice se va lua în considerare relevanța a cel puțin următoarelor evenimente sistemice:

1) eșecul contrapărților semnificative, care afectează stabilitatea financiară;

2) scăderea lichidității disponibile pe piața de creditare interbancară;

3) riscul crescut de țară și ieșiri de capital generalizate dintr-o țară importantă de funcționare a băncii;

4) dinamica negativă a prețului activelor pe una sau mai multe piețe;

5) declinul macroeconomic.

349⁷⁷. În proiectarea scenariilor bazate pe evenimente idiosincratice se va lua în considerare relevanța a cel puțin următoarelor evenimente idiosincratice:

1) eșecul unor contrapărți semnificative;

- 2) deteriorarea reputației băncii sau grupului din care face parte banca;
- 3) un flux sever de ieșiri de lichiditate;
- 4) dinamici negative ale prețurilor activelor la care banca este expusă în mod predominant;
- 5) pierderi semnificative din credite;
- 6) o pierdere considerabilă la nivelul riscului operațional.

Secțiunea 9

Evaluarea planurilor de redresare

Subsecțiunea 1

Caracterul complet și calitatea planurilor de redresare

349⁷⁸. Banca Națională a Moldovei evaluează măsura în care planul de redresare al băncii îndeplinește cerințele stabilite în [Legea nr.232/2016](#) și examinează exhaustivitatea planului de redresare pe baza următoarelor elemente:

1) dacă planul de redresare include toate informațiile enumerate în secțiunea A din anexa la [Legea nr.232/2016](#);

2) dacă planul de redresare oferă informații actualizate, inclusiv cu privire la orice modificare importantă, în special modificări privind structura juridică sau organizațională, activitatea sau situația financiară a băncii de la ultima prezentare a planului de redresare, în conformitate cu art.10 din [Legea nr.232/2016](#);

3) după caz, dacă planul de redresare include o analiză a modului și a momentului în care banca poate solicita, în condițiile prevăzute în plan, accesul la facilitățile oferite de Banca Națională a Moldovei și dacă poate identifica activele care pot fi folosite drept garanții;

4) dacă planul de redresare reflectă o gamă adecvată de scenarii de criză financiară și macroeconomică gravă, relevante pentru condițiile specifice ale băncii, în conformitate cu art.13 alin.(2) din [Legea nr.232/2016](#), care detaliază gama de scenarii care trebuie utilizate în planurile de redresare, depunând toate eforturile pentru a se conforma acestora;

5) dacă planul de redresare conține un cadru de indicatori care identifică momentele în timp în care pot fi luate măsurile adecvate prevăzute în plan;

6) dacă planul de redresare include, după caz, mecanisme privind un sprijin financiar intragrup;

7) dacă planul de redresare identifică, pentru fiecare dintre scenariile de criză financiară și macroeconomică reflectate în plan, dacă există obstacole în calea punerii în aplicare a măsurilor de redresare și obstacole substanțiale de natură juridică sau practică în calea transferului prompt de fonduri proprii sau a rambursării rapide a pasivelor ori a activelor în cadrul grupului din care face parte banca.

349⁷⁹. La evaluarea cerințelor și criteriilor prevăzute la art.10 și 13 din [Legea nr.232/2016](#), după caz, Banca Națională a Moldovei examinează calitatea planului de redresare pe baza următoarelor elemente:

1) se consideră că este stabilită claritatea planului de redresare în cazul în care:

a) planul de redresare este explicit și este redactat într-un limbaj clar și ușor de înțeles;

b) definițiile și descrierile sunt clare și coerente;

c) ipotezele și evaluările realizate sunt explicate;

d) trimiterile la documente care nu sunt conținute în plan și toate anexele completează planul de redresare într-un mod care contribuie semnificativ la identificarea opțiunilor pentru a menține sau a restabili viabilitatea și soliditatea financiară a băncii;

2) relevanța informațiilor cuprinse în plan este considerată a fi stabilită în cazul în care informațiile se axează pe identificarea opțiunilor pentru a menține sau a restabili viabilitatea și soliditatea financiară a băncii;

3) exhaustivitatea planului de redresare este considerată a fi stabilită în cazul în care, ținând seama în special de natura activității băncii, precum și de mărimea și de interconectarea acesteia cu alte bănci și grupuri și cu sistemul financiar în general:

a) planul de redresare oferă un nivel suficient de detaliere în conformitate cu art.10 – 13 din [Legea](#)

[nr.232/2016](#);

b) planul de redresare conține o gamă suficient de largă de opțiuni de redresare și indicatori, luând în considerare prevederile prezentului regulament;

4) coerența internă a planului de redresare este considerată a fi stabilită dacă există o coerență internă a planului în sine.

Subsecțiunea 2

Punerea în aplicare a mecanismelor prevăzute în planul de redresare

349⁸⁰. Atunci când se evaluează măsura în care planul de redresare îndeplinește criteriul stabilit la art.17 litera (a) din [Legea nr.232/2016](#), Banca Națională a Moldovei verifică următoarele elemente:

1) nivelul de integrare și coerența planului de redresare cu guvernarea corporativă generală și procesele interne ale băncii și cu cadrul de gestionare a riscurilor;

2) dacă planul de redresare conține un număr suficient de opțiuni de redresare plauzibile și viabile, care fac destul de probabil ca banca să aibă capacitatea de a împiedica apariția a diferite scenarii de criză financiară în mod rapid și eficient;

3) dacă opțiunile de redresare incluse în plan stabilesc acțiuni care abordează în mod eficient scenariile de criză financiară și macroeconomică gravă, reflectate în conformitate cu art.13 alin.(2) din [Legea nr.232/2016](#);

4) dacă calendarul pentru punerea în aplicare a opțiunilor este realist și dacă acesta a fost luat în considerare în procedurile destinate să asigure punerea în aplicare a măsurilor de redresare;

5) nivelul de pregătire a băncii pentru a redresa situația de criză financiară, în special, dacă măsurile pregătitoare necesare au fost identificate corect și, după caz, dacă măsurile au fost puse în aplicare sau a fost elaborat un plan pentru punerea în aplicare a acestora;

6) caracterul adecvat al seriei de scenarii de criză financiară și macroeconomică gravă în raport cu care a fost testat planul de redresare;

7) caracterul adecvat al proceselor de testare a planului de redresare în raport cu scenariile menționate la subpct.6) și măsura în care testarea respectivă verifică analiza opțiunilor de redresare și a indicatorilor din fiecare scenariu;

8) dacă ipotezele și evaluările realizate în cadrul planului de redresare și al fiecărei opțiuni de redresare sunt plauzibile.

349⁸¹. Plauzibilitatea fiecărei opțiuni de redresare stabilite în plan, astfel cum se menționează la pct.349⁸⁰ subpct.2), trebuie să fie evaluată luând în considerare următoarele elemente:

1) măsura în care punerea sa în aplicare se află sub controlul băncii și măsura în care aceasta s-ar baza pe acțiuni întreprinse de părți terțe;

2) dacă planul de redresare include o gamă suficient de largă de opțiuni de redresare și de indicatori, condiții și proceduri adecvate care să asigure punerea în aplicare în timp util a opțiunilor respective;

3) măsura în care planul de redresare ține cont de efectele previzibile în mod rezonabil ale punerii în aplicare a opțiunii de redresare propuse asupra băncii;

4) dacă planul de redresare și, în special, opțiunile de redresare ar putea să mențină viabilitatea băncii și să restabilească soliditatea sa financiară;

5) dacă este cazul, măsura în care banca ori concurenții cu caracteristici similare au gestionat, prin utilizarea opțiunilor de redresare descrise, un episod anterior de criză financiară cu caracteristici similare scenariului avut în vedere, în special în ceea ce privește punerea în aplicare în timp util a opțiunilor de redresare.

349⁸². Atunci când evaluează măsura în care planul de redresare îndeplinește criteriul stabilit la art.17 litera b) din [Legea nr.232/2016](#), Banca Națională a Moldovei verifică următoarele elemente:

1) dacă este, în mod rezonabil, posibil ca planul și opțiunile de redresare individuale să poată fi puse în aplicare în timp util și în mod eficace, inclusiv în situații de criză financiară și macroeconomică gravă;

2) dacă este, în mod rezonabil, posibil ca planul de redresare și anumite opțiuni de redresare să

poată fi puse în aplicare într-o măsură care să asigure atingerea obiectivelor fără vreun efect negativ semnificativ asupra sistemului financiar;

3) dacă seria de opțiuni de redresare reduce suficient riscul apariției unor obstacole în calea punerii în aplicare a opțiunilor respective sau a unor efecte sistemice adverse generate de acțiunile de redresare întreprinse în același timp de alte bănci;

4) măsura în care opțiunile de redresare pot intra în conflict cu cele ale băncilor care au puncte vulnerabile similare, de exemplu ca urmare a unor modele de afaceri, strategii sau domenii de activitate similare, în cazul în care opțiunile ar fi puse în aplicare în același timp;

5) măsura în care punerea în aplicare a unor opțiuni de redresare de către mai multe bănci sau grupuri în același timp este susceptibilă de a influența negativ impactul și fezabilitatea opțiunilor respective.

349⁸³. Atunci când evaluează credibilitatea unui plan de redresare în conformitate cu pct.349⁸⁰ – 349⁸², Banca Națională a Moldovei ia în considerare natura activităților băncii, dimensiunea lor și gradul de interconectare al acestora cu alte bănci și grupuri și cu sistemul financiar în general.

TITLUL VII PROCESUL DE EVALUARE A ADECVĂRII CAPITALULUI INTERN LA RISCURI (ICAAP) ȘI PROCESUL DE EVALUARE A ADECVĂRII LICHIDITĂȚII INTERNE (ILAAP)

[Denumirea completată prin Hot.BNM nr.93 din 27.05.2021, în vigoare 11.10.2021]

Capitolul I PROCESUL DE EVALUARE A ADECVĂRII CAPITALULUI INTERN LA RISCURI (PROCESUL ICAAP)

[Denumirea cap.I introdusă prin Hot.BNM nr.93 din 27.05.2021, în vigoare 11.10.2021]

350. Procesul de evaluare a adecvării capitalului intern la riscuri trebuie să reprezinte o componentă a procesului de conducere a băncii și a culturii decizionale a acesteia.

351. În sensul pct.350, procesul de evaluare a adecvării capitalului intern băncii la riscuri trebuie să asigure organului de conducere posibilitatea să evalueze în mod continuu profilul de risc al băncii și gradul de adecvare a capitalului intern în raport cu acesta.

352. Procesul de evaluare a adecvării capitalului intern băncii la riscuri trebuie să fie formalizat în cadrul unor reglementări interne, inclusiv strategii și procese interne. În cadrul procesului de evaluare a adecvării capitalului intern la riscuri, banca trebuie să realizeze:

1) identificarea, măsurarea, diminuarea și raportarea riscurilor la care banca este sau poate fi expusă, pentru calcularea și evaluarea continuă a necesităților de capital intern;

2) planificarea și menținerea surselor de capital intern necesare realizării adecvării capitalului la profilul de risc al băncii.

353. Banca va informa Banca Națională a Moldovei cu privire la:

1) modul în care este structurat procesul de evaluare a adecvării capitalului intern la riscuri;

2) ipotezele care sunt utilizate pentru determinarea riscurilor pe sectoare și a tipurilor de riscuri;

3) sensibilitatea la risc și nivelurile de siguranță utilizate pentru cuantificarea riscurilor;

4) modalitatea de agregare a riscurilor pentru a determina necesarul de capital intern;

5) ipotezele utilizate pentru determinarea disponibilului de capital intern, inclusiv orizontul de timp avut în vedere la planificarea capitalului intern.

354. Pentru evaluarea adecvării capitalului intern la riscuri, banca trebuie să identifice și să evalueze toate riscurile semnificative la care este sau poate fi expusă, incluzând:

1) riscurile pentru care există cerințe de capital reglementate, inclusiv diferențele semnificative dintre tratamentul reglementat al riscurilor pentru calculul cerințelor minime de capital și tratamentul prevăzut de procesul de evaluare a adecvării capitalului intern la riscuri;

2) riscurile pentru care nu există cerințe de capital reglementate și/sau nu sunt integral acoperite de

capital;

3) riscuri rezultate din aplicarea unor abordări mai puțin sofisticate subestimarea riscului de credit în contextul utilizării abordării standardizate, subestimarea riscului operațional în contextul utilizării abordării de bază sau abordării standardizate;

4) subestimarea pentru pierderea în caz de nerambursare în condiții de criză;

5) riscul rezidual aferent tehnicilor de diminuare a riscului de credit;

6) riscurile generate de activitatea de creditare în valută a debitorilor expuși la riscul valutar;

7) riscul de rată a dobânzii din activități în afara portofoliului de tranzacționare, riscul de concentrare, riscul de lichiditate, riscul reputațional și cel strategic. Pentru riscurile din această categorie, banca poate utiliza metode calitative de evaluare și diminuare;

8) riscurile externe ale băncii, respectiv riscuri aferente mediului de reglementare, economic sau de desfășurare a activității băncii și care nu se încadrează în situațiile prevăzute la subpunctele 1)-3).

[Pct.354 modificat prin Hot.BNM nr.93 din 27.05.2021, în vigoare 11.10.2021]

355. Banca va stabili modalitatea și măsura în care riscurile semnificative sunt tratate în cadrul procesului de evaluare a adecvării capitalului intern. În acest sens, banca trebuie să identifice riscurile pentru care se vor determina o cerință de capital intern pentru acoperirea lor, precum și cele pentru care vor fi utilizate alte metode pentru administrarea și reducerea lor.

356. Banca este responsabilă de procesul de evaluare a adecvării capitalului intern la riscuri, precum și pentru stabilirea unor cerințe de capital intern care să fie conforme cu profilul ei de risc și cu mediul în care aceasta își desfășoară activitatea.

357. Procesul de evaluare a adecvării capitalului intern la riscuri trebuie să fie adaptat necesităților băncii și trebuie să utilizeze datele de intrare și definițiile pe care banca le folosește pentru scopuri interne.

358. În sensul pct.357, banca poate utiliza propriile definiții pentru capitalul intern, elementele componente ale acestuia, pentru riscuri și gradul de semnificație al unui risc, cu prezentarea explicațiilor Băncii Naționale a Moldovei, inclusiv cu privire la metodologia utilizată pentru determinarea capitalului intern disponibil băncii și metodele utilizate la acoperirea cu capital a tuturor riscurilor semnificative și la modul în care abordarea folosită de bancă interacționează cu obligațiile referitoare la calcularea cerințelor de capital în vederea acoperirii riscurilor asumate.

[Pct.358 modificat prin Hot.BNM nr.93 din 27.05.2021, în vigoare 11.10.2021]

359. Banca trebuie să stabilească, în mod clar, în cadrul procesului de evaluare a adecvării capitalului intern la riscuri, tipurile de riscuri, pentru care utilizează o abordare cantitativă în ceea ce privește evaluarea, administrarea și diminuarea acestora și cele pentru care utilizează o abordare calitativă a acestor aspecte.

360. În procesul de evaluare a adecvării capitalului intern la riscuri se vor lua în considerare planurile strategice ale băncii și legătura acestora cu factorii macroeconomici.

361. În sensul pct.360, banca va dezvolta o strategie de menținere a nivelurilor de capital, luând în calcul factori precum: previziunile cu privire la ritmul de creștere a activelor și a portofoliului de credite, sursele și utilizările de fonduri viitoare, politica de dividende și orice variație în cadrul unui ciclu economic a necesarului de fonduri proprii reglementat potrivit [Legii nr.202/2017](#).

362. Banca trebuie să dispună de un plan explicit privind capitalul, aprobat de către consiliul băncii, care să cuprindă, cel puțin, următoarele:

1) obiectivele băncii și orizontul de timp necesar pentru atingerea obiectivelor respective;

2) o descriere generală a procesului de planificare a capitalului și a responsabilităților aferente acestuia;

3) modul în care banca se va conforma în viitor cu cerințele de capital;

4) orice limite relevante legate de capital;

5) un plan general pentru situații neprevăzute pentru tratamentul divergențelor și al evenimentelor neașteptate, care va include posibilitatea majorării capitalului, restrângerea activității sau utilizarea

tehnicilor de diminuare a riscului.

363. În cadrul planului privind capitalul, banca își stabilește ca obiectiv un nivel intern al cerinței de capital având în vedere profilul de risc, mediul economic în care își desfășoară activitatea, calitatea proceselor de control intern și de administrare a riscurilor, planurile strategice, calitatea capitalului intern disponibil.

364. Banca trebuie să efectueze simulări de criză care să ia în considerare elemente precum riscurile specifice jurisdicției în care aceasta își desfășoară activitatea și stadiul în care se află ciclul economic.

365. Banca va utiliza rezultatele simulărilor de criză atât în procesul de planificare a capitalului intern disponibil, cât și în determinarea cerințelor interne de capital adecvate profilului de risc.

366. Banca va analiza impactul pe care noul cadru de reglementare, comportamentul competitorilor sau alți factori îl pot avea asupra performanței lor, pentru a determina acele modificări ale mediului în care își desfășoară activitatea pe care ar putea să le susțină.

367. Banca își va proiecta procesul de evaluare a adecvării capitalului intern la riscuri, astfel încât să utilizeze abordări precum:

1) utilizarea rezultatelor produse de metodologiile reglementate pentru calculul cerințelor de capital aferente riscurilor prevăzute de actele normative emise de Banca Națională a Moldovei și luarea în considerare a unor riscuri precum riscul de concentrare, riscul rezidual rezultat din utilizarea tehnicilor de diminuare a riscului de credit sau riscul de rată a dobânzii din activități în afara portofoliului de tranzacționare. În cazul utilizării acestei abordări, banca trebuie să demonstreze că a analizat toate riscurile nereglementate și a constatat că acestea sunt fie absente, fie ne semnificative sau a calculat o cerință de capital care să adăugate celei stabilite în baza actelor normative menționate;

2) utilizarea de metodologii diferite pentru diferitele tipuri de riscuri și calcularea unei sume a cerințelor de capital rezultate. În acest sens, pentru un anumit tip de risc, banca poate utiliza alte metodologii decât cele utilizate în scopurile determinării cerințelor minime reglementate de capital;

3) utilizarea de metodologii complexe.

368. Banca trebuie să fundamenteze situațiile în care în cadrul metodologiei ia în considerare efectele de diversificare și corelare.

369. În situația în care, pentru unele categorii de riscuri, nu sunt disponibile informații suficiente, banca poate utiliza în cadrul metodologiei și estimări.

370. Banca va include în procesul ei de evaluare a adecvării capitalului intern la riscuri estimări ale riscurilor care nu pot fi măsurate, în situația în care acestea sunt semnificative.

371. Procesul de evaluare a adecvării capitalului intern la riscuri trebuie să se bazeze pe procese adecvate de măsurare și evaluare.

372. Pentru scopurile pct.371, banca trebuie să dispună de politici și procese corespunzătoare pentru evaluarea riscurilor semnificative, altele decât cele prevăzute la pct.354.

373. Procesul de evaluare a adecvării capitalului intern la riscuri al băncii va fi revizuit periodic, ori de câte ori se consideră necesar, astfel încât să fie permanent cuprinzătoare și proporționale în raport cu natura, extinderea și complexitatea activităților și riscurile să fie acoperite în mod adecvat, iar acoperirea cu capital să reflecte profilul de risc actual al băncii.

374. Fără a aduce atingere pct.373, banca va proceda la revizuirea procesului de evaluare a adecvării capitalului intern la riscuri, cel puțin, în următoarele situații: modificări ale strategiei băncii și ale modelului de operare, ale planului de desfășurare a activității, ale mediului în care își desfășoară activitatea sau ale oricăror altor factori care au un efect semnificativ asupra ipotezelor sau metodologiilor utilizate în cadrul respectivului proces.

375. Orice riscuri noi care apar în cadrul activității băncii trebuie să fie identificate și incluse în procesul de evaluare a adecvării capitalului intern la riscuri.

376. Banca trebuie să elaboreze și să documenteze în detaliu procesul de evaluare a adecvării capitalului intern la riscuri. Inițierea elaborării procesului de evaluare a adecvării capitalului intern la riscuri sunt responsabilitatea organului de conducere al băncii.

377. În sensul pct.376, consiliul băncii trebuie să aprobe proiectarea procesului de evaluare a

adecvării capitalului intern la riscuri la nivel conceptual cel puțin sfera de aplicare, metodologia și obiectivele generale, iar organul executiv al băncii este responsabil pentru aprobarea detaliilor aferente proiectării criteriilor tehnice.

378. Organul de conducere al băncii este responsabil de integrarea planificării și administrării capitalului în cultura și abordarea generală a băncii privind administrarea riscurilor.

379. În sensul pct.378, organul de conducere asigură că procesul legat de planificarea capitalului, precum și politicile și procedurile de administrare a procesului sunt comunicate și implementate la nivelul întregii băncii și sunt susținute cu suficientă autoritate și resurse.

380. Procesul de evaluare a adecvării capitalului intern la riscuri al băncii politicile, metodologiile, ipotezele și procedurile trebuie să fie prevăzute într-un document care să fie aprobat și, de câte ori este nevoie, revizuit de către consiliul băncii.

381. Rezultatele procesului de evaluare a adecvării capitalului intern la riscuri trebuie să fie raportate organului de conducere al băncii.

382. Procesul de evaluare a adecvării capitalului intern la riscuri trebuie să asigure determinarea și menținerea capitalului intern disponibil al băncii la un nivel adecvat în raport cu necesitățile interne aferente profilului de risc al acesteia.

383. Băncile raportează Băncii Naționale a Moldovei nivelul excedentului/deficitului de capital rezultat în urma procesului de evaluare a adecvării capitalului intern la riscuri în cadrul raportării menționate la pct.389.

384. În sensul pct.383, banca trebuie să poată explica Băncii Naționale a Moldovei similitudinile și diferențele între rezultatul procesului de evaluare a adecvării capitalului intern la riscuri și cerințele de capital reglementate de Banca Națională a Moldovei.

385. Rezultatele și concluziile procesului de evaluare a adecvării capitalului intern la riscuri trebuie să fie luate în considerare la elaborarea și revizuirea strategiei și a apetitului la risc.

386. Banca va întocmi și va prezenta Băncii Naționale a Moldovei anual un raport referitor la procesul de evaluare a adecvării capitalului intern la riscuri, care va cuprinde elementele prevăzute în prezentul titlu și în anexa nr.3, cu anexarea copiilor, confirmate de bancă, a tuturor documentelor justificative menționate în raport, inclusiv identificarea aspectelor care necesită îmbunătățiri și măsurile planificate în acest sens la nivelul băncii. Raportul respectiv urmează a fi examinat de către Banca Națională a Moldovei în cadrul procesului de verificare și evaluare prevăzut de art.100 alin.(1)-(4) din [Legea nr.202/2017](#).

[Pct.386 modificat prin Hot.BNM nr.93 din 27.05.2021, în vigoare 11.10.2021]

387. Banca va întocmi și va prezenta Băncii Naționale a Moldovei anual un raport privind măsurile luate pe linia administrării riscurilor semnificative la care este expusă aceasta.

Capitolul II

PROCESUL DE EVALUARE A ADECVĂRII LICHIDITĂȚII INTERNE (PROCESUL ILAAP)

[Capitolul II (pct.387¹-387¹²) introdus prin Hot.BNM nr.93 din 27.05.2021, în vigoare 11.10.2021]

387¹. În procesul instituirii și derulării continue a procesului ILAAP, banca aplică *mutatis mutandis* prevederile capitolului I din prezentul titlu, cu particularitățile prevăzute în prezentul capitol.

387². Elementele și rezultatele simulărilor de criză din cadrul procesului ILAAP se corelează cu cele din cadrul procesului ICAAP. Aceasta presupune luarea în considerare a ipotezelor-suport, a rezultatelor simulărilor de criză și a măsurilor pe care intenționează să le întreprindă organul de conducere.

387³. Strategiile, politicile, procesele și sistemele băncii menționate la art.79 alin.(3) din [Legea nr.202/2017](#) se ajustează în funcție de liniile de activitate, monede, sucursale și entități și includ mecanisme corespunzătoare de alocare pentru costurile de lichiditate, beneficii și riscuri.

387⁴. Banca trebuie să elaboreze metodologii pentru identificarea, măsurarea, gestionarea și

monitorizarea surselor de finanțare, care trebuie să se axeze pe fluxurile de numerar semnificative prezente și preconizate din active, datorii, elemente extrabilanțiere, inclusiv din datorii contingente și posibilul impact al riscului reputațional.

387⁵. Banca trebuie să facă distincție dintre activele grevate și activele disponibile în orice moment, în special în situații de urgență. De asemenea, trebuie să se ia în considerare entitatea juridică în care se află activele, țara în care activele sunt înregistrate legal fie într-un registru, fie într-un cont, precum și eligibilitatea acestora și să se monitorizeze modul în care activele pot fi mobilizate prompt.

387⁶. Banca trebuie să ia în considerare și limitele juridice, de reglementare și operaționale existente, impuse potențialelor transferuri de lichidități și active negrevate dintre entități, din Republica Moldova și din alt stat.

387⁷. Banca trebuie să dețină diferite instrumente de diminuare a riscului de lichiditate, inclusiv un sistem de limite și rezerve de lichidități, pentru a putea face față diferitelor situații de criză, precum și o structură de finanțare și un acces la sursele de finanțare diversificate într-un mod corespunzător. Dispozițiile respective se reexaminează cu regularitate de către bancă.

387⁸. Banca trebuie să aibă în vedere scenariile alternative de lichiditate și factorii de diminuare a riscurilor și să reexaminează ipotezele care stau la baza deciziilor privind poziția de finanțare, cel puțin, o dată pe an. În acest sens, scenariile alternative trebuie să vizeze în special elementele extrabilanțiere și alte datorii contingente, inclusiv cele ale entităților constituite în scop special, în raport cu care banca acționează ca sponsor sau oferă un sprijin semnificativ sub formă de lichidități.

387⁹. Banca trebuie să ajusteze strategiile, politicile interne și limitele cu privire la riscul de lichiditate și să elaboreze planuri de urgență eficiente, având în vedere rezultatul scenariilor alternative menționate la pct.387⁸.

387¹⁰. Planurile de urgență privind lichiditatea trebuie să stabilească strategii adecvate și măsuri de punere în aplicare corespunzătoare pentru a rezolva problema eventualei lipse de lichidități, inclusiv în ceea ce privește succursalele stabilite într-un alt stat.

387¹¹. Planurile de urgență privind lichiditatea trebuie să fie testate de către bancă, cel puțin, o dată pe an, actualizate pe baza rezultatelor scenariilor alternative menționate la pct.387⁸, raportate organului de conducere corespunzător și aprobate de acesta, astfel încât politicile și procesele interne să poată fi ajustate în consecință.

387¹². Banca trebuie să întocmească și să prezinte Băncii Naționale a Moldovei, anual, un raport referitor la procesul de evaluare a adecvării lichidității interne, care trebuie să cuprindă elementele prevăzute în prezentul titlu și în anexa nr.4, cu anexarea copiilor confirmate de bancă ale tuturor documentelor justificative menționate în raport, inclusiv de identificare a aspectelor ce necesită îmbunătățiri și privind măsurile planificate în acest sens la nivelul băncii. Raportul respectiv urmează a fi examinat de către Banca Națională a Moldovei în cadrul procesului de verificare și evaluare prevăzut la art.100 alin.(1)-(4) din [Legea nr.202/2017](#).

TITLUL VIII RAPORTARE

[Pct.388 abrogat prin Hot.BNM nr.93 din 27.05.2021, în vigoare 11.10.2021]

389. Rapoartele menționate la pct.386 și pct.387, întocmite de bancă și aprobate de organul de conducere al acesteia, trebuie să fie transmise Băncii Naționale a Moldovei, în termen de 4 luni de la încheierea exercițiului financiar, iar raportul menționat la pct.387¹² este transmis în termen de 5 luni de la încheierea exercițiului financiar. Rapoartele urmează să fie prezentate în limba română.

[Pct.389 completat prin Hot.BNM nr.93 din 27.05.2021, în vigoare 11.10.2021]

390. Banca va întocmi și va transmite Băncii Naționale a Moldovei anual, în termen de 4 luni de la încheierea anului de raportare, un raport semnat de președintele consiliului băncii asupra condițiilor în care este desfășurat controlul intern al băncii, cu tratarea distinctă a aspectelor legate de funcția de

administrare a riscurilor, funcția de conformitate și funcția de audit intern. Raportul urmează să fie prezentat în limba română și va cuprinde cel puțin:

- 1) o inventariere a principalelor deficiențe identificate în cadrul fiecărei funcții ale controlului intern și măsurile întreprinse pentru remedierea acestora;
- 2) o descriere a modificărilor semnificative intervenite în cadrul celor trei funcții: de conformitate, audit intern și de administrare a riscurilor, în perioada de raportare;
- 3) o descriere a condițiilor de aplicare a procedurilor de control aferente noilor activități;
- 4) desfășurarea controlului intern în cadrul subdiviziunilor separate, inclusiv din străinătate ale băncilor;
- 5) informații cu privire la activitatea de audit desfășurată în perioada de raportare, din care să reiasă constatările și recomandările auditului intern și gradul de implementare a recomandărilor de către organul executiv al băncilor;
- 6) nivelul de conformare a băncii cerințelor prudențiale stabilite de cadrul legislativ.

[Pct.390 completat prin Hot.BNM nr.275 din 29.12.2022, în vigoare 13.04.2023]

390¹. Banca sau persoanele care convoacă adunarea generală a acționarilor trebuie să prezinte la Banca Națională a Moldovei, printr-o scrisoare de însoțire, informația cu privire la convocarea adunării generale a acționarilor, care trebuie să cuprindă, cel puțin, următoarele:

- 1) extrasul din procesul-verbal al ședinței organului de conducere care a decis cu privire la convocarea adunării generale a acționarilor sau al ședinței altor persoane care convoacă adunarea generală, după caz, care trebuie să conțină datele prevăzute la art.51 alin.(8) lit.a)–g) din Legea nr.1134/1997 privind societățile pe acțiuni (în continuare – [Legea nr.1134/1997](#));
- 2) copiile, semnate de către bancă/persoana care convoacă adunarea generală a acționarilor, ale documentelor confirmative ce atestă măsurile întreprinse aferente prevederilor art.53 alin.(1) lit.b) sau alin.(2) din [Legea nr.1134/1997](#);
- 3) copia publicației în care a fost plasat anunțul despre ținerea adunării generale a acționarilor, cu excepția cazului prevăzut la art.53 alin.(1) lit.b) din [Legea nr.1134/1997](#).

[Pct.390¹ introdus prin Hot.BNM nr.93 din 27.05.2021, în vigoare 11.10.2021]

390². Informația menționată la pct.390¹ se prezintă după cum urmează:

- 1) în cazul adunării generale ordinare anuale a acționarilor, cel mai târziu cu 25 de zile până la ținerea acesteia;
- 2) în cazul adunării generale extraordinare a acționarilor, cel mai târziu cu 12 zile până la ținerea acesteia;
- 3) în cazul adunării generale repetate, cel mai târziu cu 10 zile până la ținerea acesteia;
- 4) în cazul în care adunarea generală a acționarilor se desfășoară în condițiile prevăzute la art.58 alin.(7) din [Legea nr.1134/1997](#), informația se prezintă în termen de 7 zile după adoptarea deciziei respective, dar cel mai târziu cu 3 zile până la ținerea adunării generale a acționarilor.

[Pct.390² introdus prin Hot.BNM nr.93 din 27.05.2021, în vigoare 11.10.2021]

390³. În termen de 15 zile lucrătoare de la data închiderii adunării generale a acționarilor, banca prezintă la Banca Națională a Moldovei copiile, semnate de către aceasta, a documentului prevăzut la pct.394 sbp.3) și a publicației în care a fost plasată decizia aprobată la adunarea generală a acționarilor. În cazul în care în cadrul adunării generale a acționarilor este adoptată decizia de majorare a capitalului social al băncii prin efectuarea emisiunii suplimentare de acțiuni, banca prezintă la Banca Națională a Moldovei, cel puțin, următoarele:

- 1) copia, semnată de către bancă, a deciziei privind emisiunea suplimentară a valorilor mobiliare aprobată de adunarea generală a acționarilor;
- 2) copiile, semnate de către bancă, a dării de seamă privind rezultatele emisiunii valorilor mobiliare și a listei subscriitorilor la valorile mobiliare plasate în baza deciziei adoptate la adunarea generală a acționarilor, întocmite conform cerințelor prevăzute de actele normative ale Comisiei Naționale a Pieței

Financiare. Informațiile menționate trebuie să fie prezentate la Banca Națională a Moldovei în termen de 5 zile de la data desfășurării ședinței organului împuternicit la care s-au aprobat rezultatele emisiunii valorilor mobiliare.

[Pct.390³ introdus prin Hot.BNM nr.93 din 27.05.2021, în vigoare 11.10.2021]

390⁴. Banca Națională a Moldovei poate solicita prezentarea parțială sau completă a informației expuse în anexele la procesul-verbal al adunării generale a acționarilor.

[Pct.390⁴ introdus prin Hot.BNM nr.93 din 27.05.2021, în vigoare 11.10.2021]

390⁵. Sucursala băncii din alt stat informează Banca Națională a Moldovei despre convocarea adunării generale a acționarilor băncii din alt stat, în cazul în care în ordinea de zi se includ chestiuni aferente activității sucursalei băncii din alt stat și prezintă o copie a ordinii de zi cel mai târziu cu 5 zile lucrătoare înainte de ținerea acesteia. În termen de 20 zile lucrătoare de la închiderea adunării generale a acționarilor, sucursala băncii din alt stat prezintă la Banca Națională a Moldovei documentul prevăzut la pct.394 sbp.4).

[Pct.390⁵ introdus prin Hot.BNM nr.93 din 27.05.2021, în vigoare 11.10.2021]

391. Banca trebuie să notifice Banca Națională într-un termen cât mai restrâns cu privire la orice schimbări substanțiale în activitatea acesteia, structura și situația generală sau imediat ce au luat cunoștință de orice evoluție semnificativă, incluzând încălcarea cerințelor legale sau prudențiale.

[Pct.391 modificat prin Hot.BNM nr.93 din 27.05.2021, în vigoare 11.10.2021]

391¹. Banca va informa Banca Națională a Moldovei cu privire la orice informație care poate afecta negativ caracterul adecvat al unui membru al organului de conducere de îndată ce a luat cunoștință de o astfel de informație, dar nu mai târziu de 5 zile lucrătoare.

[Pct.391¹ introdus prin Hot.BNM nr.275 din 29.12.2022, în vigoare 13.04.2023]

392. Fără a aduce atingere prevederilor punctului precedent, banca este obligată să notifice Banca Națională a Moldovei despre cazurile de fraudă constatate, cel târziu următoarea zi lucrătoare de la data constatării, în situația în care acestea pot afecta siguranța, soliditatea și reputația băncii. Informația va cuprinde descrierea fraudei /fraudei constatate, valoarea prejudiciilor suportate de bancă ca urmare a producerii fraudei. În situațiile în care valoarea prejudiciului nu a fost stabilită cu exactitate, banca va prezenta o estimare a acesteia, la momentul raportării.

393. Banca/sucursala băncii din alt stat prezintă la Banca Națională a Moldovei reglementările sale interne întocmite în limba română, cu excepția reglementării interne secundare pe domeniul TIC, în format electronic, în termen de 10 zile lucrătoare de la data aprobării de către organul de conducere abilitat, prin intermediul portalului WEB al Sistemului informatic al Băncii Naționale a Moldovei cu privire la licențiere, autorizare și notificare, conform Ghidului privind utilizarea portalului WEB al Sistemului informatic al Băncii Naționale a Moldovei cu privire la licențiere, autorizare și notificare în vederea transmiterii de către bănci/sucursalele băncii din alt stat a reglementărilor interne, precum și stocării în format electronic a acestora.

În cazul în care reglementările interne ale băncii/sucursalei băncii din alt stat au fost supuse modificărilor, acestea se transmit la Banca Națională a Moldovei cu modificările încorporate, în termen de 10 zile lucrătoare de la data aprobării acestora.

[Pct.393 completat prin Hot.BNM nr.275 din 29.12.2022, în vigoare 13.04.2023]

[Pct.393 introdus prin Hot.BNM nr.126 din 25.04.2019, în vigoare 03.06.2019]

394. În conformitate cu punctul 393, banca/sucursala băncii din alt stat transmite la Banca Națională a Moldovei informația întocmită în limba română, după cum urmează:

1) Trimestrial, în termen de 20 zile lucrătoare de la încheierea trimestrului de gestiune, următoarele documente întocmite/aprobate în trimestrul respectiv:

a) procesele – verbale ale ședințelor organului de conducere al băncii/conducerii sucursalei băncii din alt stat;

b) procesele – verbale ale ședințelor comitetelor specializate ale consiliului băncii/conducerii sucursalei băncii din alt stat;

c) rapoartele întocmite de funcția de audit intern, funcția de administrare a riscurilor și funcția de conformitate și prezentate către consiliul băncii/conducerea sucursalei băncii din alt stat.

2) Anual, în termen de 10 zile lucrătoare de la data aprobării de către consiliul băncii/conducerea sucursalei băncii din alt stat, planul (programul) de audit intern al băncii/sucursalei băncii din alt stat pentru anul de gestiune.

3) În termen de 15 zile lucrătoare de la data închiderii adunării generale a acționarilor băncii, procesul-verbal al adunării generale a acționarilor (fără anexe);

4) În termen de 20 zile lucrătoare de la data închiderii adunării generale a acționarilor băncii din alt stat, extrasul din procesul-verbal al adunării generale a acționarilor care include chestiuni aferente activității sucursalei băncii din alt stat;

5) Planul de redresare, menționat la pct.349¹, trebuie să fie transmis anual Băncii Naționale a Moldovei în termen de 6 luni de la încheierea exercițiului financiar, având dată de referință 31 decembrie, cu anexarea extrasului din procesul-verbal al ședinței organului de conducere la care s-a adoptat hotărârea privind aprobarea planului de redresare și a notei de argumentare aferente actualizărilor. Pe măsura actualizării, în perioada anului de gestiune, a planului de redresare, banca, în termen de 15 zile din data aprobării de către organul de conducere al băncii, transmite Băncii Naționale a Moldovei planul de redresare actualizat, extrasul din procesul-verbal al ședinței organului de conducere la care s-a adoptat hotărârea privind aprobarea planului de redresare actualizat și nota de argumentare aferentă actualizării.

[Pct.394 modificat prin Hot.BNM nr.275 din 29.12.2022, în vigoare 13.04.2023]

[Pct.394 modificat prin Hot.BNM nr.220 din 03.11.2022, în vigoare 30.12.2022]

[Pct.394 completat prin Hot.BNM nr.93 din 27.05.2021, în vigoare 11.10.2021]

[Pct.394 introdus prin Hot.BNM nr.126 din 25.04.2019, în vigoare 03.06.2019]

Anexa nr.1
la Regulamentul privind cadrul de
administrare a activității băncilor

**Documentele (informațiile)
privind deținătorii direcți, indirecti, inclusiv beneficiarii efectivi ai deținerilor
în capitalul băncii, precum și documentele (informațiile) privind debitorii
băncii (care au beneficiat de credite), deținătorii direcți, indirecti,
inclusiv beneficiarii efectivi ai acestora**

Banca obține, deține și actualizează, cel puțin o dată pe an, în cazul modificărilor în registrul acționarilor de fiecare dată când acestea au loc, precum și în cazul apariției situației de afiliere sau a activității concertate, minimum, următoarele documente (informații) privind deținătorii direcți, indirecti, inclusiv beneficiarii efectivi ai deținerilor în capitalul băncii, privind debitorii băncii, deținătorii direcți, indirecti, inclusiv beneficiarii efectivi ai acestora:

1. Pentru deținătorii care, individual și/sau concertat posedă dețineri calificate în capitalul social al băncii/debitorii băncii – persoane juridice:

1) extrasul din registrul acționarilor băncii (pentru acționarii băncii);

2) extrasul din registrul de stat emis de către organul competent de a înregistra persoanele juridice;

3) actele de constituire, inclusiv statutul cu modificările și completările ulterioare;

4) extrasul din Registrul acționarilor – pentru persoanele care posedă dețineri în mărime de 20 la sută în capitalul acesteia;

5) lista membrilor consiliului și organului executiv al deținătorului/debitorului;

6) informația privind posesia de către membrii consiliului și ai organului executiv al deținătorului/debitorului a funcțiilor de membri ai organului de conducere în alte entități și posesia de către aceștia a deținerilor în mărime de 20 la sută și mai mult în capitalul societăților comerciale. În cazul în care deținătorul este bancă sau organizație financiară internațională dintr-un stat străin, care aplică dispozițiile de supraveghere și reglementare prudențială cel puțin echivalente cu cele aplicate în Republica Moldova – informația privind posesia de către membrii organului de conducere al acesteia a deținerilor de control al societăților comerciale;

7) informația privind soții, rudele și afinii de gradul întâi și doi ai persoanelor indicate la sbp.5), soții rudelor și afinilor menționați, informația privind funcțiile de membru al organului de conducere ocupate de către persoanele respective în alte entități, precum și deținerile acestora în mărime de 20 la sută și mai mult în capitalul societăților comerciale. În cazul în care deținătorul este bancă dintr-un stat străin, care aplică dispozițiile de supraveghere și reglementare prudențială cel puțin echivalente cu cele aplicate în Republica Moldova, nu este necesară obținerea unei astfel de informații;

8) informația privind deținerile în mărime de 20 la sută și mai mult ale deținătorului/debitorului în capitalul societăților comerciale. În cazul în care deținătorul este bancă dintr-un stat străin, care aplică cerințele de supraveghere și reglementare prudențială, cel puțin, echivalente cu cele aplicate în Republica Moldova – informația privind deținerile de control al societăților comerciale;

9) informația privind persoana juridică sau fizică, care acționează în numele sau din contul deținătorului/debitorului, cu indicarea împuternicirilor respective;

10) informația privind persoana juridică sau fizică, în numele sau pe contul căreia acționează deținătorul/debitorul, cu indicarea împuternicirilor respective;

11) lista altor persoane care acționează concertat/se află în legătură cu deținătorul/debitorul, cu specificarea criteriului ce determină faptul acționării concertate/aflării în legătură a acestora;

12) rapoartele financiare (cel puțin anuale) ale deținătorului care posedă dețineri calificate în capitalul băncii/debitorului băncii, auditate de o societate de audit sau aprobate de către adunarea generală a acționarilor (asociațiilor), în cazul în care la adunarea generală a acționarilor (asociațiilor) nu a fost prevăzută efectuarea auditului rapoartelor financiare. În cazul în care deținătorul este bancă dintr-un stat străin, care aplică dispozițiile de supraveghere și reglementare prudențială, cel puțin, echivalente cu cele aplicate în Republica Moldova, nu este necesară obținerea acestor rapoarte;

13) informația despre debitorii băncii întocmită conform cerințelor sbp.2) – 12), despre deținătorul direct, indirect și beneficiarul efectiv al debitorului întocmită conform cerințelor sbp.2) – 11), cu excepția sbp.7) (pentru persoanele juridice) și pct.3 sbp.2) – 8), cu excepția sbp.5) (pentru persoanele fizice).

2. Pentru deținătorii – persoane juridice care posedă dețineri inferioare celor calificate în capitalul social al băncii (persoane juridice și persoane afiliate persoanei juridice care posedă individual și/sau persoanele care împreună cu membrii grupului posedă concertat dețineri inferioare celor calificate) – documentele prevăzute la pct.1 subpct.2).

3. Pentru deținătorii care posedă dețineri calificate în capitalul social al băncii/debitorii băncii – persoane fizice (persoane fizice care posedă individual și/sau persoanele care împreună cu membrii grupului posedă concertat dețineri calificate):

1) extrasul din Registrul acționarilor băncii (pentru acționarii băncii);

2) copia actului de identitate;

3) informația curentă privind funcția de membru al organului de conducere ocupată;

4) informația privind societățile comerciale în capitalul cărora deținătorul/debitorul posedă o deținere în mărime de 20 la sută și mai mult, cu indicarea mărimii acesteia, lista membrilor organului de conducere a societăților comerciale în cauză;

5) informația privind soții, rudele și afinii de gradul întâi și doi ai proprietarului /debitorului, soții rudelor și afinilor menționați, informația privind funcția de membru al organului de conducere ocupată în alte entități, precum și deținerile în mărime de 20 la sută și mai mult deținute în capitalul societăților comerciale;

6) informația privind persoana juridică sau fizică care acționează în numele sau pe contul

deținătorului/debitorului, cu indicarea împuternicirilor respective;

7) informația privind persoana juridică sau fizică, în numele sau pe contul căreia acționează deținătorul/debitorul, cu indicarea împuternicirilor respective;

8) lista altor persoane, care acționează concertat/se află în legătură cu deținătorul /debitorul, cu specificarea criteriului ce determină faptul acționării concertate/aflării în legătură a acestora;

9) copiile declarațiilor persoanei fizice cu privire la impozitul pe venit (prezentate conform legislației fiscale), confirmate de către organele fiscale, dacă prezentarea declarațiilor pe venit este obligatorie conform prevederilor legislației fiscale. În cazul în care nu sunt obligați de a prezenta conform legislației fiscale o astfel de declarație, declară pe propria răspundere despre acest fapt.

4. Pentru acționarii băncii – persoane fizice și persoane afiliate persoanei fizice care dețin individual și/sau persoanele care împreună cu membrii grupului posedă concertat dețineri în capitalul băncii inferioare celor calificate – copia actului de identitate al acestora.

[Anexa nr.1 modificată prin Hot.BNM nr.93 din 27.05.2021, în vigoare 11.10.2021]

Anexa nr.2
la Regulamentul privind cadrul de
administrare a activității băncilor

Documentele (informațiile) privind membrii consiliului băncii

Banca obține, deține și actualizează, cel puțin, o dată pe an minimum următoarele documente (informații) privind membrii consiliului băncii:

1. Informația privind locurile de muncă și funcțiile ocupate curent, precum și informația privind funcția de membru al organului de conducere ocupată în alte entități.

2. Informația privind societățile comerciale în capitalul cărora membrul consiliului băncii, individual și/sau concertat, cu membrii grupului, dețin 20 la sută și mai mult, cu indicarea valorii acesteia, lista membrilor organului de conducere societăților comerciale în cauză, precum și numele, adresele coproprietarilor acestora în societățile comerciale menționate.

3. Lista persoanelor care sunt în raport de rudenie de gradul I și II, precum și soții membrilor consiliului, locurile de muncă și funcțiile ocupate ale acestora, informația privind funcția de membru al organului de conducere ocupată în alte entități, precum și deținerile, deținute individual sau concertat împreună cu membrii grupului, în valoare de 20 la sută și mai mult în capitalul societăților comerciale.

4. Lista altor persoane afiliate, cu excepția celor specificate la pct.1-3.

5. Persoana juridică sau fizică, care acționează în numele sau pe contul membrului consiliului băncii.

6. Persoana juridică sau fizică în numele sau pe contul căreia acționează membrul consiliului băncii.

[Anexa nr.2 modificată prin Hot.BNM nr.93 din 27.05.2021, în vigoare 11.10.2021]

Anexa nr.2¹
la Regulamentul privind cadrul de
administrare a activității băncilor

Metodologia standardizată de calcul al modificării potențiale a valorii economice a unei bănci ca urmare a schimbării nivelurilor ratelor dobânzii

1. Pentru calcularea modificării potențiale a valorii economice a unei bănci ca urmare a schimbării

nivelurilor ratelor dobânzii trebuie să fie respectate următoarele principii:

1) toate activele și datoriile din afara portofoliului de tranzacționare și toate elementele extrabilanțiere din afara portofoliului de tranzacționare care sunt sensibile la schimbările ratelor dobânzii, inclusiv toate instrumentele financiare derivate pe rata dobânzii, sunt încadrate pe benzile de scadență prevăzute în tabel. Încadrarea pe benzi de scadență se face separat pentru fiecare monedă în care sunt exprimate mai mult de 5% din activele sau datoriile din afara portofoliului de tranzacționare;

2) elementele bilanțiere și extrabilanțiere sunt tratate la valoarea de înregistrare în contabilitate, netă de provizioanele recunoscute ca atare în situațiile financiare. Pentru expuneri se utilizează valoarea determinată conform pct.5 și respectiv pct.6 din Regulamentul cu privire la tratamentul riscului de credit pentru bănci potrivit abordării standardizate, aprobat prin [Hotărârea Comitetului executiv al Băncii Naționale a Moldovei nr.111/2018](#);

3) instrumentele pe rată a dobânzii fixă sunt alocate potrivit perioadei reziduale până la scadență, iar instrumentele pe rată a dobânzii variabilă, potrivit perioadei reziduale până la următoarea dată de reevaluare – repricing date;

4) expunerile care creează probleme de procesare de ordin practic ca urmare a numărului considerabil și a valorii individuale relativ mici, cum ar fi creditele ipotecare sau cele rambursabile în rate – installment loans, pot fi alocate pe bază de metode de estimare cu suport statistic;

5) instrumentele financiare derivate sunt convertite în poziții pe instrumentul-suport relevant. Valorile luate în considerare sunt fie valoarea principalului aferentă instrumentului financiar suport, fie cea aferentă noțiunii acestuia;

6) contractele futures și forward, inclusiv forward rate agreements – FRA, sunt tratate ca o combinație între o poziție lungă și una scurtă. Scadența unui futures sau a unui FRA este perioada până la livrare sau până la executarea contractului, la care se adaugă, dacă este cazul, durata de viață a instrumentului financiar suport;

7) swap-urile sunt tratate ca două poziții noționale cu scadențe relevante. Astfel, un swap pe rata dobânzii, în cadrul căruia o bancă primește o rată a dobânzii variabilă și plătește o rată a dobânzii fixă, se tratează ca o poziție lungă pe rată a dobânzii variabilă cu scadența echivalentă cu perioada până la următoarea dată de fixare a ratei dobânzii și o poziție scurtă pe rată a dobânzii fixă cu scadența echivalentă cu durata de viață reziduală a swap-ului. Segmentele distincte ale unui cross currency swap sunt încadrate pe benzile de scadență relevante pentru monedele respective;

[Pct.1 modificat prin Hot.BNM nr.275 din 29.12.2022, în vigoare 13.04.2023]

2. Procesul de calcul constă în 5 pași:

1) la primul pas se compensează pozițiile lungi cu cele scurte în cadrul fiecărei benzi de scadență, rezultând o singură poziție lungă sau scurtă în fiecare bandă de scadență;

2) la al doilea pas se ponderează pozițiile lungi și scurte rezultate cu factorii de ponderare prevăzuți în tabelul care reflectă sensibilitatea pozițiilor din diferite benzi de scadență la schimbarea presupusă a ratelor dobânzii;

3) la al treilea pas se însumează pozițiile ponderate rezultate, compensându-se pozițiile lungi cu cele scurte, și se obține poziția netă, scurtă sau lungă, ponderată din afara portofoliului de tranzacționare în moneda respectivă;

4) la al patrulea pas se calculează poziția ponderată pentru întregul portofoliu, exclusiv portofoliul de tranzacționare, prin însumarea pozițiilor nete, scurte sau lungi, ponderate, calculate pentru diferite monede;

5) la al cincilea pas se raportează poziția ponderată pentru întregul portofoliu, exclusiv portofoliul de tranzacționare, la fondurile proprii ale băncii.

Tabel

Banda de scadență	Mijlocul benzii de scadență	Aproximarea duratei	Modificarea presupusă	Factorul de ponderare
-------------------	-----------------------------	---------------------	-----------------------	-----------------------

		modificate	a randamentului	
1	2	3	4	5=3*4
Până la 1 lună	0,5 luni	0,04 ani	200 puncte de bază	0,08%
Între 1 și 3 luni	2 luni	0,16 ani	200 puncte de bază	0,32%
Între 3 și 6 luni	4,5 luni	0,36 ani	200 puncte de bază	0,72%
Între 6 și 9 luni	7,5 luni	0,625 ani	200 puncte de bază	1,25%
Între 9 și 12 luni	10,5 luni	0,875 ani	200 puncte de bază	1,75%
Între 1 și 2 ani	1,5 ani	1,38 ani	200 puncte de bază	2,77%
Între 2 și 3 ani	2,5 ani	2,25 ani	200 puncte de bază	4,49%
Între 3 și 4 ani	3,5 ani	3,07 ani	200 puncte de bază	6,14%
Între 4 și 5 ani	4,5 ani	3,85 ani	200 puncte de bază	7,71%
Între 5 și 10 ani	7,5 ani	5,85 ani	200 puncte de bază	11,70%
Între 10 și 15 ani	12,5 ani	8,92 ani	200 puncte de bază	17,84%
Între 15 și 20 ani	17,5 ani	11,21 ani	200 puncte de bază	22,43%
Peste 20 de ani	22,5 ani	13,01 ani	200 puncte de bază	26,03%

[Anexa nr.2¹ introdusă prin Hot.BNM nr.93 din 27.05.2021, în vigoare 11.10.2021]

Anexa nr.2²
la Regulamentul privind cadrul de
administrare a activității băncilor

LISTA minimă de indicatori ai planului de redresare

1. Indicatori de capital

- 1) Rata fondurilor proprii de nivel 1 de bază
- 2) Rata fondurilor proprii totale
- 3) Rata efectului de levier

2. Indicatori de lichiditate

- 1) Principiul I (lichiditatea pe termen lung)
- 2) Principiul III (lichiditatea pe benzi de scadență)
- 3) Cerința de acoperire a necesarului de lichiditate (LCR)
- 4) Actele eligibile disponibile și negrevate ce întrunesc condițiile de eligibilitate impuse de Banca Națională a Moldovei

3. Indicatori de rentabilitate

1) Rentabilitatea activelor și rentabilitatea capitalului

2) Pierderi operaționale semnificative

4. Indicatori privind calitatea activelor

1) Rata de creștere a valorii brute a creditelor neperformante

2) Rata de acoperire (reduceri pentru pierderi la creditele neperformante/total credite neperformante)

3) Soldul datoriei la credite neperformante/total credite

4) Credite neperformante defalcate în funcție de concentrarea geografică sau sectorială semnificativă

5) Expuneri restructurate în urma dificultăților financiare/expuneri totale

5. Indicatori de piață

1) Rating revizuit în sens negativ sau deteriorare a ratingului

2) Variația prețului acțiunilor

3) Marja instrumentelor de tipul „credit default swap”

6. Indicatori macroeconomici

1) Variații PIB

[Anexa nr.2² introdusă prin Hot.BNM nr.220 din 03.11.2022, în vigoare 30.12.2022]

Anexa nr.2³

la Regulamentul privind cadrul de
administrare a activității băncilor

LISTA

exemplificativă de indicatori suplimentari ai planului de redresare

Indicatori suplimentari ai planului de redresare (listă incompletă prezentată doar cu titlu de exemplu)

1. Indicatori de capital

1) (Rezultatul reportat și rezerve)/total capital propriu

2) Informații nefavorabile despre poziția financiară a contrapărților semnificative

3) MREL și TLAC

2. Indicatori de lichiditate

1) Concentrația surselor de lichiditate și finanțare

2) Costul total de finanțare

3) Soldul activelor lichide/soldul depozitelor persoanelor fizice

4) Neconcordanța de scadențe contractuale

5) Active lichide/total pasive (%)

3. Indicatori de rentabilitate

1) Raportul costuri – venituri (costuri de exploatare/venituri din exploatare)

2) Marja netă a dobânzii

3) Indicele eficienței

4) Media activelor generatoare de dobândă/media active (%)

5) Cheltuieli neafere dobânzilor/total venit

4. Indicatori privind calitatea activelor

1) Soldul activelor neperformante nete/fonduri proprii

2) Ponderea reducerilor totale pentru pierderi din deprecieri formate la credite (conform SIRF) în totalul reducerilor calculate la credite

3) Ponderea creditelor neperformante acordate IMM-urilor în totalul creditelor acordate IMM-urilor

4) Rata de creștere a deprecierei activelor financiare

5. Indicatori de piață

- 1) Raportul preț – valoare contabilă
- 2) Amenințare/daune reputaționale semnificative pentru bancă
- 3) Rata de bază
- 4) Rata de schimb valutar

6. Indicatori macroeconomici

- 1) Instrumente de tipul „credit default swap” ale administrațiilor centrale
- 2) Rating revizuit în sens negativ sau deteriorare a ratingului de țară
- 3) Rata șomajului
- 4) Rata inflației.

[Anexa nr.2³ introdusă prin Hot.BNM nr.220 din 03.11.2022, în vigoare 30.12.2022]

Anexa nr.3
la Regulamentul privind cadrul de
administrare a activității băncilor

Informațiile ICAAP prezentate Băncii Naționale a Moldovei

A. Dispoziții generale privind informațiile specifice ICAAP:

1. Banca trebuie să transmită Băncii Naționale a Moldovei informații privind ICAAP menționate în prezenta anexă pentru efectuarea următoarelor evaluări de supraveghere (SREP):

a) evaluarea solidității, eficacității și a caracterului cuprinzător al cadrului ICAAP în conformitate cu Secțiunea 2, Capitolul VI, Titlul V din Metodologia de verificare și evaluare a activității băncilor (SREP);

b) evaluarea granularității, a credibilității, a inteligibilității și a comparabilității calculelor ICAAP prevăzute în Secțiunea 1 din Capitolul II, Titlul VII din Metodologia de verificare și evaluare a activității băncilor (SREP);

c) ca o sursă suplimentară de informații pentru evaluări ale altor elemente SREP, inclusiv analiza modelului de afaceri în conformitate cu Titlul IV din Metodologia de verificare și evaluare a activității băncilor (SREP), evaluarea guvernantei interne și a procedurilor de control la nivel de bancă în conformitate cu Titlul V din Metodologia de verificare și evaluare a activității băncilor (SREP).

2. Banca trebuie să transmită Băncii Naționale a Moldovei următoarele:

a) „manualul cititorului” elaborat în conformitate cu punctul 3 din prezenta anexă;

b) informații generale despre cadrul ICAAP, modele de afaceri și strategia, precum și guvernanta, astfel cum se prevede la pct.6 secțiunea A din prezenta anexă;

c) informații specifice ICAAP, astfel cum se prevede în secțiunea B din prezenta anexă;

d) rezumatul principalelor concluzii ale ICAAP și informații privind asigurarea calității;

e) schimbări semnificative (realizate sau planificate) asupra cadrului de administrare a riscurilor pe baza rezultatelor ICAAP;

f) schimbări semnificative (realizate sau planificate) asupra modelelor de afaceri, strategiilor sau cadrelor de apetit la risc pe baza rezultatelor ICAAP, inclusiv a acțiunilor de administrare (de exemplu, schimbarea pozițiilor de risc);

g) schimbări semnificative (realizate sau planificate) asupra cadrelor ICAAP, inclusiv îmbunătățiri care să fie aduse în urma respectării validărilor interne, a rapoartelor de audit interne și a rezultatelor dialogului cu Banca Națională a Moldovei;

h) explicații adecvate cu privire la modul în care banca garantează că respectivele cadre și modele ICAAP utilizate asigură rezultate fiabile;

i) rapoartele de audit intern având drept obiect ICAAP.

3. Banca trebuie să pună la dispoziția Băncii Naționale a Moldovei „manualul cititorului”, care este întocmit ca un document cuprinzător de facilitare a evaluării documentelor ICAAP. În acest scop, „manualul cititorului” trebuie să ofere o prezentare generală a tuturor documentelor specifice ICAAP transmise Băncii Naționale a Moldovei, precum și statutul acestora (noi, nemodificate, modificate cu

corectări minore etc.). „Manualul cititorului” trebuie să funcționeze, în esență, ca un indice prin corelarea informațiilor specifice prevăzute în prezenta anexă cu documentele transmise de către bancă Băncii Naționale a Moldovei. „Manualul cititorului” trebuie să prezinte, de asemenea, informații cu privire la schimbările semnificative aduse informațiilor față de prezentarea anterioară de informații, precum și orice informații care ar putea fi relevante pentru Banca Națională a Moldovei, în scopul evaluării. Mai mult, „manualul cititorului” trebuie să conțină trimiteri la toate informațiile ICAAP publicate de bancă.

4. Cu privire la modelul și strategia de afaceri, banca transmite Băncii Naționale a Moldovei informații cu privire la următoarele:

a) descrierea modelului de afaceri actual, inclusiv identificarea liniilor de activitate de bază, a piețelor, a locațiilor geografice, a sucursalelor și a produselor pe care banca le exploatează;

b) descrierea principalilor determinanți ai veniturilor și costurilor, cu repartizarea acestora pe linii de activitate de bază, piețe și sucursale.

5. Cu privire la strategia de perspectivă (forward-looking), banca transmite Băncii Naționale a Moldovei informații cu privire la următoarele:

a) descrierea modificărilor prevăzute a fi aduse de către bancă modelului de afaceri actual și activităților aferente acestuia (inclusiv informații despre schimbări operaționale, cum ar fi infrastructura IT sau aspecte legate de guvernare);

b) proiecții ale măsurilor cantitative financiare-cheie pentru toate liniile de activitate de bază, piețe și sucursale;

c) descrierea modului de corelare a strategiei de afaceri și a ICAAP.

6. Cu privire la constituirea și guvernarea cadrului de gestionare și control al riscurilor, banca transmite Băncii Naționale a Moldovei informații cu privire la următoarele:

a) descrierea măsurilor generale de guvernare, inclusiv a rolurilor și responsabilităților în cadrul structurilor de gestionare și control al riscurilor, inclusiv la nivelul consiliului și organului executiv, care să acopere:

- asumarea riscurilor, gestionarea și controlul riscurilor în general;

- ICAAP și componentele-cheie ale acestuia, incluzând, nelimitându-se la identificarea riscurilor, cuantificarea riscurilor, simulările de criză, planificarea capitalului, structuri de limite, încălcarea limitelor, proceduri de escaladare etc.);

b) descrierea liniilor de raportare și a frecvenței de raportare periodică către organul de conducere care acoperă gestionarea și controlul riscurilor;

c) descrierea interacțiunii dintre cuantificarea și monitorizarea riscurilor și practica de asumare efectivă a riscurilor (de exemplu, stabilirea de limite, monitorizarea, gestionarea încălcărilor etc.);

d) descrierea proceselor și măsurilor care asigură faptul că banca dispune de un cadru solid și integrat pentru gestionarea riscurilor sale semnificative și a evoluției acestora, inclusiv (1) interacțiunea dintre gestionarea diferitelor categorii de riscuri și gestionarea riscurilor la nivelul băncii, (2) integrarea ICAAP în procesul de gestionare a riscurilor și cel de gestionare generală a băncii, inclusiv în ceea ce privește stabilirea prețurilor și gestionarea performanței.

7. Referitor la cadrul privind apetitul la risc, banca transmite Băncii Naționale a Moldovei informații cu privire la următoarele:

a) descrierea corespondenței strategiei și modelului de afaceri al băncii cu cadrul său privind apetitul la risc;

b) descrierea procesului și a măsurilor de guvernare, cu includerea rolurilor și a responsabilităților de la nivelul organului executiv și al consiliului în ceea ce privește proiectarea și punerea în aplicare a cadrului de apetit la risc;

c) identificarea riscurilor semnificative la care banca este sau ar putea fi expusă;

d) descrierea apetitului la risc/nivelurilor de toleranță, a pragurilor și a limitelor stabilite pentru riscurile semnificative identificate, precum și a orizonturilor de timp și a procesului aplicat pentru actualizarea acestor praguri și limite;

e) descrierea integrării și utilizării cadrului privind apetitul la risc în sistemul de gestionare a riscurilor și cel general, incluzând corelații cu strategia de afaceri, strategia privind riscurile, ICAAP,

inclusiv planificarea capitalului.

8. Referitor la cadrele și programele privind simulările de criză, banca transmite Băncii Naționale a Moldovei informații cu privire la următoarele:

a) descrierea generală a programului băncii privind simulările de criză, nelimitându-se la tipurile de simulări de criză întreprinse, frecvența acestora, detalii metodologice și modele utilizate, seria de ipoteze și infrastructura de date relevantă;

b) descrierea măsurilor de guvernanță aferente programului privind simulările de criză și, în mod specific, a simulărilor de criză utilizate pentru scopurile ICAAP;

c) descrierea utilizării simulărilor de criză și a integrării în cadrul de gestionare și control al riscurilor;

d) descrierea interacțiunii (integrării) dintre simulările de criză privind solvabilitatea și cele privind lichiditatea, în special a simulărilor de criză specifice ICAAP și a rolului simulărilor de criză în sens invers.

9. Referitor la datele despre riscuri, agregare și sisteme informatice, banca transmite Băncii Naționale a Moldovei informații cu privire la următoarele:

a) descrierea cadrului și a procesului utilizat pentru colectarea, stocarea și agregarea datelor despre riscuri la diferite niveluri ale unei bănci;

b) descrierea fluxurilor de date și a structurii datelor despre riscuri utilizate pentru ICAAP;

c) descrierea verificărilor aplicate datelor despre riscuri utilizate pentru ICAAP;

d) descrierea sistemelor informatice utilizate pentru colectarea, stocarea, agregarea și diseminarea datelor despre riscuri utilizate pentru ICAAP.

B. Informații specifice ICAAP:

10. Cu privire la domeniul de aplicare, obiectivele generale și ipotezele principale care stau la baza ICAAP, banca transmite Băncii Naționale a Moldovei informații cu privire la următoarele:

a) descrierea domeniului de aplicare al ICAAP, inclusiv prezentarea generală și justificarea oricăror abateri de la domeniul de aplicare ale băncii de cerințele minime de fonduri proprii;

b) descrierea metodei de identificare a riscurilor (inclusiv a concentrărilor de risc) și a includerii riscurilor identificate în categoriile și subcategoriile de riscuri vizate de ICAAP, inclusiv a metodei de stabilire a nivelului de semnificație a riscurilor;

c) descrierea obiectivelor-cheie și a ipotezelor principale ale ICAAP, inclusiv legătura cu anumite ratinguri de credit externe și a modului în care acestea asigură adecvarea capitalului;

d) descrierea situației care arată dacă ICAAP se axează pe impactul riscurilor asupra valorilor contabile sau pe valoarea economică a băncii, sau pe ambele;

e) descrierea orizontului (orizonturilor) de timp ale ICAAP, inclusiv explicarea posibilelor diferențe dintre categoriile de riscuri și entitățile grupului vizat.

11. Cu privire la punerea în aplicare a obiectivelor generale și ipotezelor principale care stau la baza ICAAP, banca transmite Băncii Naționale a Moldovei informații cu privire la următoarele:

a) lista categoriilor și subcategoriilor de risc vizate de ICAAP, inclusiv definițiile acestora și perimetrul categoriilor de riscuri individuale;

b) explicațiile diferențelor dintre riscurile vizate de ICAAP și cadrul privind apetitul la risc, în cazul în care domeniul de aplicare al riscurilor vizate este diferit;

c) descrierea oricăror abateri de la procesul ICAAP și ipotezele-cheie, în cadrul grupului și al entităților din cadrul grupului, după caz.

12. Referitor la metodologiile de cuantificare, evaluare și agregare a riscurilor utilizate în cadrul ICAAP, banca transmite Băncii Naționale a Moldovei informații cu privire la următoarele:

a) descrierea generală a caracteristicilor-cheie ale metodologiilor și modelelor de cuantificare /măsurare, inclusiv a măsurilor cantitative, a ipotezelor și a parametrilor utilizați (inclusiv intervale de încredere, perioade de deținere etc.) pentru toate categoriile și subcategoriile de riscuri utilizate pentru aprobarea metodologiilor și modelelor de către organul de conducere al băncii;

b) menționarea datelor efective utilizate, inclusiv explicarea modului în care datele utilizate reflectă domeniul de aplicare al entităților din cadrul grupului care sunt vizate de ICAAP, incluzând lungimea seriilor de timp;

c) descrierea metodei de agregare a estimărilor capitalului intern pentru entitățile și categoriile de risc vizate, incluzând abordarea concentrărilor și/sau a beneficiilor diversificării, în cadrul fiecărui risc și între riscuri, atunci când sunt avute în vedere în cadrul metodologiei băncii.

13. Cu privire la punerea în aplicare a metodologiilor de cuantificare, evaluare și agregare a riscurilor din cadrul ICAAP, banca transmite Băncii Naționale a Moldovei informații cu privire la următoarele:

a) estimările capitalului intern care acoperă toate categoriile și subcategoriile de risc, defalcate pe categorii și subcategorii de risc vizate de ICAAP. În cazul în care banca afirmă că anumite categorii sau subcategorii de risc vizate de ICAAP sunt acoperite mai bine prin aplicarea măsurilor calitative de diminuare, decât prin alocarea de capital intern, acest lucru trebuie explicat în modul corespunzător;

b) rezultatele calculării estimărilor privind capitalul intern, astfel cum s-a menționat anterior, pentru toate categoriile și subcategoriile de risc semnificative vizate de ICAAP, în funcție de fiecare risc. În cazul în care se identifică anumite subcategorii de risc semnificative, însă metodele de calcul aplicate nu au permis calcularea unor estimări ale capitalului intern la nivelul de detaliere necesar și, din acest motiv, astfel de estimări au fost integrate în estimarea capitalului intern pentru categoria de risc respectivă, banca trebuie să explice cum au fost de fapt incluse astfel de subcategorii în calcule (și anume o subcategorie de risc oarecare a fost identificată ca fiind semnificativă, dar banca nu poate să ofere o estimare a capitalului intern pentru un astfel de risc și, în schimb, include acoperirea acestui risc în estimarea capitalului pentru categoria de risc principală);

c) rezultatele agregării estimărilor capitalului intern pentru entități și categorii de risc, inclusiv pentru efectele concentrărilor și/sau beneficiilor diversificării, în cadrul fiecărui risc și între riscuri, în cazul în care aceste aspecte sunt luate în considerare prin metodologia aplicată.

14. Referitor la definiția capitalului intern și la alocarea de capital utilizate în cadrul ICAAP, banca transmite Băncii Naționale a Moldovei informații cu privire la următoarele:

a) definirea capitalului intern utilizat pentru a acoperi estimările de capital pentru ICAAP, inclusiv toate elementele/instrumentele de capital avute în vedere;

b) descrierea principalelor diferențe dintre elementele /instrumentele de capital intern și instrumentele de fonduri proprii reglementate, după caz;

c) descrierea metodologiei și a ipotezelor utilizate pentru alocarea capitalului intern pentru entitățile din cadrul grupului, precum și a liniilor de activitate de bază și a piețelor, după caz;

d) descrierea procesului de monitorizare (compararea estimărilor de capital intern cu capitalul alocat), inclusiv a procedurilor de escaladare.

15. Referitor la punerea în aplicare integrală a definiției capitalului intern și a cadrului de alocare a capitalului în cadrul ICAAP, banca transmite Băncii Naționale a Moldovei informații cu privire la următoarele:

a) cuantumul capitalului intern disponibil la zi, defalcat pe diferite elemente avute în vedere;

b) cuantumul efectiv ale capitalului intern alocat pentru riscurile vizate de ICAAP și entitățile din grup, precum și liniile de activitate de bază și piețele, după caz;

c) comparații cantitative între gradul de utilizare efectivă a capitalului intern și capitalul intern alocat pe baza estimărilor ICAAP, care să fie susținută de o explicație a cazurilor în care gradul de utilizare efectivă a capitalului este apropiat de sau depășește capitalul alocat.

16. Cu privire la planificarea capitalului, banca transmite Băncii Naționale a Moldovei informații cu privire la următoarele:

a) descrierea procesului general de elaborare a planificării capitalului, inclusiv dimensiunile avute în vedere (interne și de reglementare), orizontul de timp, instrumentele de capital, măsurile de capital etc.;

b) descrierea principalelor ipoteze aflate la baza planificării capitalului.

17. Cu privire la punerea în aplicare a planificării capitalului, banca transmite Băncii Naționale a Moldovei informații cu privire la următoarele:

a) previziuni referitoare la evoluția riscurilor și capitalului, sub aspectul capitalului intern și al fondurilor proprii reglementate;

b) descrierea concluziilor actuale de planificare a capitalului, cum ar fi emisiuni planificate ale

diferitelor instrumente de capital, alte măsuri de capital (inclusiv politica dividendelor) și schimbări prevăzute la bilanț (inclusiv vânzări de portofolii).

18. În plus față de informațiile generale privind simulările de criză, astfel cum se specifică la pct.8, cu privire la simulările de criză aplicate pentru scopurile ICAAP, inclusiv la planificarea capitalului și alocarea capitalului intern în cadrul scenariilor raportate organului de conducere, banca transmite Băncii Naționale a Moldovei informații cu privire la următoarele:

a) descrierea scenariilor adverse analizate în cadrul ICAAP, inclusiv menționarea ipotezelor aferente scenariilor și a variabilelor macroeconomice cheie, inclusiv descrierea modului în care au fost utilizate simulările de criză în sens invers pentru a calibra severitatea scenariilor utilizate;

b) descrierea ipotezelor-cheie utilizate în cadrul scenariilor analizate, inclusiv acțiunile administrative, ipotezele economice cu privire la bilanț, datele de referință, orizonturi de timp etc.

19. Cu privire la punerea pe deplin în aplicare a simulărilor de criză și a rezultatelor acestora, banca transmite Băncii Naționale a Moldovei informații cu privire la următoarele:

a) rezultatul cantitativ al scenariilor analizate și impactul asupra măsurilor cantitative cheie, inclusiv contul de profit și pierdere, fonduri proprii interne și reglementate, precum și indicatori prudențiali și, în cadrul abordărilor integrate, impactul asupra poziției lichidității;

b) explicarea modului în care rezultatele scenariului sunt relevante pentru modelul de afaceri al băncii, strategia, riscurile semnificative și entitățile grupului vizate de ICAAP.

20. Pe lângă informațiile de la pct.10-15, banca transmite Băncii Naționale a Moldovei toate informațiile justificative relevante, inclusiv procesele-verbale ale comitetelor relevante și ale ședințelor organelor de conducere, care să demonstreze proceduri /procese sănătoase de elaborare și punere în aplicare a ICAAP și, în special:

a) aprobarea procesului general de elaborare a ICAAP;

b) aprobarea elementelor-cheie ale ICAAP, cum ar fi obiectivele generale și principalele ipoteze, măsurarea și evaluarea riscurilor, agregarea riscurilor, capitalul intern, alocarea capitalului, planificarea capitalului, scenarii de simulări de criză, ipotezele și rezultatele principale ale acestora etc.;

c) dovezi ale discuțiilor cu privire la situația capitalului și riscurilor (și la modificările acestora), încălcări ale limitelor etc., inclusiv deciziile privind acțiuni de gestionare sau deciziile explicite de a nu lua măsuri;

d) exemple de decizii semnificative cu privire la comitetele de aprobare a produselor noi (sau organul decizional respectiv) care să dovedească faptul că se ține cont de impactul asupra profilului de risc și de capital;

e) decizii referitoare la acțiuni de gestionare legate de estimări ale capitalului intern, agregarea acestora și compararea acestora cu capitalul intern disponibil (situația actuală și de perspectivă);

f) dovezi ale discuțiilor despre rezultatul simulărilor de criză din cadrul ICAAP și deciziile privind orice acțiune sau lipsă a acțiunii din partea conducerii;

g) autoevaluări interne, în cazul în care sunt disponibile, prin care banca să poată avea oportunitatea de a justifica nivelul lor de conformitate raportat la criteriile public disponibile privind gestionarea și controlul riscurilor care afectează ICAAP.

[Anexa nr.3 modificată prin Hot.BNM nr.93 din 27.05.2021, în vigoare 11.10.2021]

Anexa nr.4
la Regulamentul privind cadrul de
administrare a activității băncilor

Informațiile ILAAP prezentate Băncii Naționale a Moldovei

A. Dispoziții generale privind informațiile specifice ILAAP:

În scopul acestui compartiment, banca aplică *mutatis mutandis* prevederile compartimentului A din Anexa nr.3.

B. Informații specifice ILAAP:

1. Cu referire la stabilirea unui proces care să asigure faptul că banca deține un cadru de administrare riguros conceput pentru administrarea riscului de lichiditate, inclusiv de finanțare, inclusiv a unui proces pentru identificarea, administrarea și monitorizarea riscurilor de lichiditate, inclusiv de finanțare, banca transmite Băncii Naționale a Moldovei informații privind următoarele:

1) descrierea domeniului de aplicare al ILAAP, inclusiv o prezentare generală și justificarea oricăror abateri de la domeniul de aplicare prudentțial al cerințelor de lichiditate, cu recunoașterea posibilelor derogări;

2) descrierea procesului de elaborare a ILAAP, cu explicarea relației dintre toate componentele acestuia și justificarea modului în care respectiva elaborare asigură accesul băncii la lichidități suficiente;

3) criteriile aplicate de bancă pentru selectarea determinantilor de risc semnificativi pentru riscul de lichiditate, inclusiv de finanțare, inclusiv selecția monedelor semnificative pentru monitorizarea poziției de lichiditate și de finanțare;

4) criteriile aplicate de bancă pentru selecția instrumentelor și ipotezelor adecvate pentru ILAAP, cum ar fi metoda de măsurare și previzionare a fluxurilor de numerar actuale și viitoare ale activelor, datoriilor și elementelor extrabilanțiere pe orizonturi de timp corespunzătoare.

2. Cu referire la implementarea deplină a unui proces care să asigure faptul că banca deține un cadru solid și specific pentru administrarea riscului de lichiditate, inclusiv de finanțare, inclusiv a unui proces pentru identificarea, cuantificarea și controlarea riscurilor de lichiditate, inclusiv de finanțare, banca transmite Băncii Naționale a Moldovei informații privind următoarele:

1) o evaluare a fluxurilor lichidităților și a pozițiilor de finanțare intragrup, inclusiv orice posibile obstacole juridice sau de reglementare în calea transferului lichidităților în cadrul (sub)grupului;

2) justificarea selecției determinantilor de risc semnificativi și o prezentare generală cantitativă a acestor determinanți de risc, actualizată cu o frecvență corespunzătoare;

3) o prezentare generală cantitativă a profilului de finanțare și a stabilității sale percepute pentru toate monedele semnificative;

4) demonstrarea procesului de monitorizare a conformității cu cerințele prudentiale minime și suplimentare aferente riscului de lichiditate, inclusiv de finanțare, inclusiv previzionarea conformității cu aceste cerințe în condițiile unor scenarii diferite de-a lungul unui orizont de timp corespunzător pentru scopurile ILAAP.

3. Cu privire la strategia de finanțare, banca transmite Băncii Naționale a Moldovei informații cu privire la următoarele:

1) descrierea procesului general de elaborare a planului de finanțare, inclusiv a surselor de finanțare, a scadențelor, a piețelor-cheie, a produselor utilizate etc.;

2) după caz, un document privind politica de menținere a prezenței pe piețe pentru a asigura și a testa periodic accesul la piață și capacitatea băncii de a obține finanțare, dacă este relevant;

3) după caz, un document privind politica aferentă riscului de concentrare a finanțării, inclusiv privind principiile pentru măsurarea și monitorizarea corelației dintre sursele de finanțare și a legăturii economice dintre deponenți și alți furnizori de lichidități;

4) după caz, o politică privind finanțarea în monede străine, inclusiv cele mai relevante ipoteze cu privire la disponibilitatea și convertibilitatea acestor monede.

4. Cu privire la punerea pe deplin în aplicare a strategiei de finanțare, banca transmite Băncii Naționale a Moldovei informații cu privire la următoarele:

1) planul actual de finanțare;

2) o prezentare generală cantitativă a caracteristicilor, cum ar fi volume, prețuri și apetitul investitorului, ale finanțării obținute recent și o analiză a fezabilității punerii în aplicare a planului de finanțare având în vedere (modificările cu privire la) volatilitatea pieței;

3) o perspectivă de evoluție (dorită) a poziției de finanțare pe un orizont de timp de perspectivă de 3 ani;

4) o evaluare a poziției de finanțare și a riscului de finanțare după punerea în aplicare a planului de finanțare;

5) informații despre testarea ex-post a planului de finanțare.

5. Cu privire la strategia privind rezervele de lichiditate și gestionarea garanțiilor reale, banca transmite Băncii Naționale a Moldovei informații cu privire la următoarele:

1) metodologia acesteia pentru stabilirea dimensiunii interne minime a rezervei de lichidități, inclusiv definiția băncii privind activele lichide, criteriile pe care le aplică aceasta pentru stabilirea valorii lichidității activelor lichide și constrângerile legate de concentrare și alte caracteristici de risc ale activelor lichide;

2) politica de gestionare a garanțiilor reale, inclusiv principiile legate de locația și transferabilitatea garanțiilor reale, precum și rolul acestora în legătură cu îndeplinirea cerințelor prudențiale minime;

3) politica aferentă grevării cu sarcini a activelor, inclusiv principiile pentru măsurarea și monitorizarea atât a activelor grevate, cât și a celor negrevate cu sarcini și corelarea cadrului privind limitele și controlul aferent grevării cu sarcini a activelor cu apetitul la risc (de lichiditate, inclusiv de finanțare) al băncii;

4) principiile privind testarea ipotezelor legate de valoarea lichidității activelor și momentul vânzării activelor sau încheierii unui acord repo cu activele incluse în rezerva de active lichide;

5) politica aferentă riscului de concentrare a lichidității în rezerva de lichiditate, inclusiv principiile de măsurare și monitorizare a oricăror pierderi potențiale de lichidități disponibile din cauza acestei concentrări.

6. Cu referire la punerea în aplicare a strategiei privind rezervele de lichidități și gestionarea garanțiilor reale, banca transmite Băncii Naționale a Moldovei informații privind următoarele:

1) cuantificarea volumului minim al activelor lichide considerat adecvat pentru îndeplinirea cerințelor interne;

2) cuantificarea rezervei de lichidități actuale, inclusiv distribuția acesteia pe produse, monede, contrapărți, regiuni/entități din cadrul grupului etc.;

3) descrierea diferențelor dintre definițiile elementelor „capacității de contrabalansare (abilitatea băncii de a deține sau de a avea acces la lichidități excedentare pe orizonturi de timp scurte, medii și lungi în vederea reacționării la scenariul de criză)” și „activelor cu un nivel ridicat de lichiditate și de calitate a creditului”, ultimele definite conform Regulamentului privind cerințele de acoperire a necesarului de lichiditate pentru bănci, aprobat prin [Hotărârea Comitetului executiv al Băncii Naționale a Moldovei nr.44/2020](#), cu includerea argumentelor ce demonstrează că respectiva capacitate de contrabalansare poate să acopere riscuri neincluse în [Legea nr.202/2017](#);

4) previziuni ale evoluției volumului minim necesar la nivel intern al activelor lichide și al activelor lichide disponibile pe orizonturi de timp adecvate, atât în condiții „normale de activitate”, cât și de criză;

5) prezentarea generală cantitativă și analiza nivelurilor actuale și previzionate ale grevării cu sarcini a activelor, inclusiv detalii despre active grevate, precum și negrevate cu sarcini care ar putea fi utilizate pentru generarea de lichidități;

6) evaluarea duratei necesare pentru convertirea activelor lichide în lichidități direct utilizabile, ținând cont de obstacolele juridice, operaționale sau prudențiale iscate în utilizarea activelor lichide pentru a acoperi ieșiri de numerar;

7) analiza testării ipotezelor legate de valoarea lichidității activelor și momentul vânzării activelor sau încheierii unui acord repo cu activele incluse în rezerva de active lichide.

7. Cu referire la elaborarea mecanismului de alocare a costurilor și beneficiilor de lichiditate, banca transmite Băncii Naționale a Moldovei informații privind următoarele:

1) descrierea mecanismului de alocare a costurilor și beneficiilor de lichiditate, precum și a criteriilor de selecție a elementelor de lichiditate și de finanțare care să asigure luarea în considerare a tuturor beneficiilor și costurilor relevante, precum și a oricărei frecvențe de ajustare a prețurilor;

2) descrierea interconexiunilor dintre mecanismul de alocare a costurilor și beneficiilor de lichiditate și administrarea riscului și administrarea generală a băncii.

8. Pentru băncile care aplică mecanisme de stabilire a prețurilor de transfer a lichidității (LTP – un sistem intern al băncii de stabilire a costurilor de lichiditate, beneficiilor și riscurilor relevante în cadrul de gestionare a riscului de lichiditate), banca trebuie să asigure ca informațiile prevăzute la pct.7 să includă

descrierea procesului de elaborare și funcționare a LTP și, în special, a interconexiunilor dintre LTP și procesul decizional strategic, precum și a procesului decizional din cadrul departamentului de relații cu clienții cu privire la generarea de active și datorii.

9. Cu referire la punerea în aplicare a alocării costurilor și beneficiilor în cadrul mecanismului privind lichiditățile, banca transmite Băncii Naționale a Moldovei informații privind următoarele:

1) descrierea mecanismului actual de alocare a costurilor și beneficiilor de lichiditate și o prezentare generală cantitativă a calibrării sale actuale (având la bază curbe ale dobânzii, rate de referință interne pentru principalele categorii de active și datorii utilizate etc.);

2) descrierea integrării actuale a mecanismului de alocare a costurilor și beneficiilor de lichiditate în cuantificarea profitabilității în cazul generării de active și datorii noi, atât la nivel bilanțier, cât și extrabilanțier;

3) descrierea integrării actuale a mecanismului de alocare a costurilor și beneficiilor de lichiditate în gestionarea performanței, dacă este cazul, cu o defalcare pe diferite linii de activitate/unități sau regiuni.

10. În cazul băncilor care aplică mecanisme LTP, informațiile prevăzute la pct.9 trebuie să acopere, de asemenea, funcționarea LTP și, în special, relația dintre LTP și ratele de risc-cheie.

11. Cu referire la elaborarea procesului de administrare a riscului de lichiditate pe parcursul zilei, banca transmite Băncii Naționale a Moldovei informații privind următoarele:

1) descrierea criteriilor și instrumentelor de măsurare și monitorizare a riscurilor de lichiditate pe parcursul zilei;

2) descrierea procedurilor de escaladare prevăzute pentru deficite de lichiditate apărute pe parcursul zilei, care asigură îndeplinirea la timp a obligațiilor legate de plățile scadente și decontări atât în regim normal de activitate, cât și în condiții de criză.

12. Cu referire la punerea în aplicare a procesului de administrare a riscului de lichiditate pe parcursul zilei, banca transmite Băncii Naționale a Moldovei informații privind următoarele:

1) prezentarea generală cantitativă a riscului de lichiditate pe parcursul zilei în ultimul an cu o frecvență corespunzătoare;

2) numărul total al plăților neefectuate și o notă explicativă privind neefectuarea unor plăți importante sau neîndeplinirea promptă a unor obligații importante de către bancă.

13. În plus față de informațiile generale cu privire la simulările de criză, astfel cum sunt prevăzute la pct.8, compartimentul A din Anexa nr.3, cu privire la procesul de elaborare a simulărilor de criză de lichiditate, banca transmite Băncii Naționale a Moldovei informații cu privire la următoarele:

1) descrierea scenariilor alternative aplicate și a ipotezelor analizate în cadrul simulărilor de criză pentru lichiditate, inclusiv a oricăror elemente relevante cum ar fi numărul de scenarii utilizate, domeniul de aplicare, frecvența de raportare internă către organul de conducere, determinanții de risc (macro și idiosincracici), orizonturile de timp aplicate și, după caz, defalcarea pe monede/regiuni/unități de activitate;

2) descrierea criteriilor pentru scenariile de calibrare, selecția orizonturilor de timp corespunzătoare (inclusiv pe parcursul zilei, dacă este relevant), cuantificarea impactului crizei asupra valorii lichidității activelor din rezervă etc.

14. Cu referire la punerea pe deplin în aplicare a simulărilor de criză de lichiditate, banca transmite Băncii Naționale a Moldovei informații privind următoarele:

1) rezultatul cantitativ al simulărilor de criză, inclusiv o analiză a (principalilor determinanți ai) acestui rezultat și o descriere clară a relevanței rezultatului pentru limitele interne, rezervele de lichiditate, raportare, modelare și apetitul la risc;

2) analiza cantitativă și calitativă a rezultatelor simulărilor de criză asupra profilului de finanțare.

15. Cu referire la elaborarea planului de urgență pentru lichiditate, banca transmite Băncii Naționale a Moldovei informații privind următoarele:

1) descrierea liniilor de responsabilitate pentru proiectarea, monitorizarea și executarea planului de urgență pentru lichiditate;

2) descrierea strategiilor pentru acoperirea deficitelor de lichidități în situații de urgență;

3) descrierea unui instrument pentru monitorizarea condițiilor de piață care să permită băncii să

stabilească cu promptitudine dacă se garantează sau nu escaladarea și/sau aplicarea măsurilor;

4) descrierea procedurilor de testare, după caz (având la bază exemple de vânzări de tipuri de active noi, depunerea de garanții reale la bănci centrale etc.).

16. Cu referire la punerea în aplicare a planurilor de urgență pentru lichiditate, banca transmite Băncii Naționale a Moldovei informații privind următoarele:

1) planul actual de urgență pentru lichiditate;

2) informații despre posibile acțiuni de administrare, inclusiv evaluarea fezabilității acestora și a capacității de a genera lichiditate în cadrul unor diverse scenarii de criză;

3) opinia conducerii cu privire la implicațiile tuturor informațiilor publicate de către bancă în legătură cu lichiditatea pentru fezabilitatea și promptitudinea acțiunilor de administrare incluse în planul de urgență pentru lichiditate;

4) o analiză recentă a simulărilor, inclusiv concluzii privind fezabilitatea acțiunilor de administrare incluse în planul de urgență pentru lichiditate;

5) descrierea opiniei interne cu privire la impactul punerii în aplicare a acțiunilor de administrare incluse în planul de urgență pentru lichiditate, de exemplu, cu privire la accesul băncii la piețele relevante și la stabilitatea generală a profilului său de finanțare pe termen scurt și mai lung.

17. Pe lângă informațiile prevăzute la pct.1-16, banca transmite Băncii Naționale informațiile justificative relevante, inclusiv procese-verbale ale ședințelor comitetelor relevante și ale organului de conducere, care să demonstreze elaborarea și punerea în aplicare eficientă a procesului ILAAP și, în special:

1) aprobarea procesului general de elaborare a ILAAP;

2) aprobarea elementelor-cheie ale ILAAP, cum ar fi planul de finanțare, planul de urgență pentru lichiditate, mecanismul de alocare a costurilor și beneficiilor de lichiditate, ipotezele simulărilor de criză și concluziile cu privire la rezultate, apetitul specific la riscul de lichiditate, inclusiv de finanțare, dimensiunea vizată și componența rezervei de active lichide etc.;

3) procese-verbale ale discuțiilor cu privire la (modificările privind) profilul de risc de lichiditate, inclusiv de finanțare, încălcările limitelor etc., inclusiv ale deciziilor privind luarea sau nu a acțiunilor de administrare;

4) exemple de decizii semnificative luate în cadrul comitetelor de aprobare a produselor noi, cu demonstrarea, după caz, a utilizării mecanismului de stabilire a prețurilor de transfer de lichidități (LTP) și opinii privind riscurile în luarea acestor decizii;

5) procese-verbale ale discuțiilor privind analiza fezabilității planului de finanțare având în vedere (modificările cu privire la) adâncimea și volatilitatea pieței;

6) procese-verbale ale deciziilor privind acțiuni de administrare în legătură cu riscul de lichiditate pe parcursul zilei după escaladarea internă ca urmare a unor evenimente din cursul zilei legate de lichidități;

7) procese-verbale ale discuțiilor despre rezultatul simulărilor de criză de lichiditate și ale deciziei privind orice acțiune de administrare sau lipsă a acțiunii;

8) procese-verbale ale discuțiilor privind testarea regulată a planului de urgență pentru lichiditate și ale deciziilor privind adaptarea acțiunilor de administrare prevăzute în planul de urgență pentru lichiditate;

9) decizia privind dimensiunea și componența rezervei de active lichide;

10) procese-verbale ale discuțiilor privind testarea valorii lichidității activelor și momentul vânzării activelor sau încheierii unui acord repo cu activele incluse în rezerva de active lichide;

11) după caz, autoevaluări interne în care banca să poată avea oportunitatea de a justifica nivelul de conformitate raportat la criteriile publicate cu privire la gestionarea și controlul riscurilor care afectează ILAAP.

[Anexa nr.4 introdusă prin Hot.BNM nr.93 din 27.05.2021, în vigoare 11.10.2021]